

Nr 79

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 27 oktober 1961 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 188, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels att antaga bl. a. följande, vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

3) förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt;

4) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt;

5) förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272); samt

6) förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623);

dels, vid antagande av förslaget under punkt 4, vidtaga därmed sammanhängande ändringar i förordningen om brännoljeskatt;

dels ock godkänna de grunder för nya sjömansskattetabeller som angivits i propositionen samt bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med dessa grunder upprätta och fastställa nya sjömansskattetabeller och förordna att dessa från och med lämplig tidpunkt skall ersätta äldre sjömansskattetabeller.

Förslaget om höjning av skatten på motorbrännolja behandlas av utskottet i betänkande nr 74.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen föreslås en långt gående reform på beskattningens område. Betydande lättnader i inkomstskattehänseende genomföres i alla in-

komstlägen med huvudvikten på de små och medelstora inkomsttagarna, särskilt barnfamiljerna. I sammanhang därmed sker en omfördelning från direkt till indirekt beskattning. Som helhet innebär förslaget en sammanlagd skattelättnad på 300 miljoner kr.

Inkomstskatten m. m.

1. Dyrortsgrupperingen slopas.
2. Ortsavdragen höjes och fastställs enhetligt till 4 500 kr. för gifta (nu 3 680—4 000 kr.) och 2 250 kr. för ogifta (nu 1 840—2 000 kr.).
3. Statsskatten sänkes genom nya skatteskalor:
 - a) skatten blir proportionell för inkomster upp till 20 000 kr. för gifta och 10 000 kr. för ogifta (nu 14 000 kr. och 7 000 kr.),
 - b) tudelningsgränsen vid sambeskattningen höjes till 24 500 kr. (nu 16 500 kr.),
 - c) marginals-katten minskas för inkomster mellan 14 000 och 30 000 kr. för gifta samt 7 000 och 27 000 kr. för ogifta,
 - d) marginals-katten blir oförändrad för högre inkomster.
4. Barnbidragen höjes med 100 kr. till 550 kr. per år (se prop. nr 190).
5. Folkpensionsavgift och avgift för sjukvårdsförsäkring bortfaller för taxerade inkomster upp till 2 400 kr. (nu 1 200 kr.).
6. Sjömansskatten sänkes i samma omfattning som den vanliga inkomstskatten.
7. Deklarationsskyldigheten borttages för inkomster upp till 2 400 kr. (nu 1 200 kr.).

Omsättningsskatten m. m.

1. Omsättningsskatten (allmänna varuskatten) höjes från 4 procent till 6 procent.
2. Bensinskatten höjes med 5 öre per liter och skatten på motorbrännolja med 4 öre per liter.

Övriga åtgärder (förslag framlägges senare)

1. Kommunerna får full kompensation för det skattebortfall som uppkommer genom dyrortsgrupperingens slopande och höjningen av Ortsavdragen.
2. Bidraget till skattetyngda kommuner ökas med ca 30 miljoner kr.

Skattebortfall m. m.

1. Inkomstskatten sänkes med 1 125 miljoner kr.
2. Barnbidragen höjes med 175 miljoner kr.
3. Folkpensionärerna får ett indextillägg om 40 miljoner kr.
4. De indirekta skatterna höjes med 1 040 miljoner kr., varav omsättningsskatten med 900 miljoner kr.
5. Total skattelättnad alltså $(1\,125 + 175 + 40 - 1\,040 =)$ 300 miljoner kr.

Ikraftträdande

Reformerna avses i princip träda i kraft vid 1962 års ingång. Källskattetabletter och sjömansskattetabletter med de lägre skatterna beräknas bli tillämpliga fr. o. m. mars månad 1962.

De ovannämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

**Förslag
till**

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 48 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall upphöra att gälla *samt* att 48 § 2 mom. och 52 § 1 mom. samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

48 §.

1 mom. *Samtliga orter i riket indelas i ortsgrupper till ett antal av fem (ortsgrupp I—ortsgrupp V) eller det lägre antal, som fastställles genom särskild författning. Indelningen i ortsgrupper fastställles av Konungen för en tid av fem år i sänder. Fastställd indelning kan, då sådant påkallas av särskilda omständigheter, av Konungen jämkas.*

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med *följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 3 360 kronor, i ortsgrupp II 3 520 kronor, i ortsgrupp III 3 680 kronor, i ortsgrupp IV 3 840 kronor och i ortsgrupp V 4 000 kronor.*

Gift skattskyldig, — — — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (e n s a m s t å e n d e) äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med *följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 680 kronor, i ortsgrupp II 1 760 kronor, i ortsgrupp III 1 840 kronor, i ortsgrupp IV 1 920 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor.*

Har skattskyldig — — — — — tiotal kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med *4 500 kronor.*

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (e n s a m s t å e n d e) äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med *2 250 kronor.*

¹ Senaste lydelse av 48 § 1 mom. se 1953:405 (jfr 1961:101) samt av 48 § 2 mom. och 52 § 1 mom. se 1960:172.

52 §.

1 m o m. Äkta makar, — — — — — högsta beloppet.

Skola makarna taxeras i kommuner, tillhörande olika ortsgupper, beräknas Ortsavdrag för dem efter den högre ortsguppen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

Genom denna lag upphäves förordningen den 12 maj 1961 (nr 101) om antalet ortsgupper vid skattegrupperingen.

Vid beräkning av preliminär A-skatt för år 1962 skola de i denna lag intagna bestämmelserna lända till efterrättelse från och med den tidpunkt Konungen förordnar.

Förslag

till

**förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576)
om statlig inkomstskatt**

Härigenom förordnas, att 8 §, 10 § 1 mom. och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

8 §.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt Ortsavdrag, *vars storlek bestämmes med hänsyn till de ortsgupper, som angivas i 48 § 1 mom. kommunalskattelagen.*

Vad i 48 § 2 och 3 mom. samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt Ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt Ortsavdrag.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt Ortsavdrag. Vad i 48 § 2 och 3 mom. samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt Ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt Ortsavdrag.

10 §.

1 m o m. Statlig inkomstskatt — — — — — angivna grundbelopp.
För skattskyldig, — — — — — utgör grundbeloppet:
när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 8 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;
när den beskattningsbara inkomsten överstiger

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

¹ Senaste lydelse av 8 §, 10 § 1 mom. och 11 § 1 mom. se 1960: 173.

(Nuvarande lydelse)

8 000	men icke	10 000	kr:	800	kr för	8 000	kr och	15 %	av återstoden;
10 000	»	12 000	» :	1 100	» »	10 000	» »	20 %	» » ;
12 000	»	16 000	» :	1 500	» »	12 000	» »	27 %	» » ;
16 000	»	20 000	» :	2 580	» »	16 000	» »	32 %	» » ;
20 000	»	30 000	» :	3 860	» »	20 000	» »	38 %	» » ;
30 000	»	40 000	» :	7 660	» »	30 000	» »	43 %	» » ;
40 000	»	60 000	» :	11 960	» »	40 000	» »	48 %	» » ;
60 000	»	100 000	» :	21 560	» »	60 000	» »	54 %	» » ;
100 000	»	150 000	» :	43 160	» »	100 000	» »	59 %	» » ;
150 000	kr		:	72 660	» »	150 000	» »	65 %	» » .

(Föreslagen lydelse)

12 000	men icke	16 000	kr:	1 200	kr för	12 000	kr och	20 %	av återstoden;
16 000	»	20 000	» :	2 000	» »	16 000	» »	30 %	» » ;
20 000	»	30 000	» :	3 200	» »	20 000	» »	38 %	» » ;
30 000	»	40 000	» :	7 000	» »	30 000	» »	43 %	» » ;
40 000	»	60 000	» :	11 300	» »	40 000	» »	48 %	» » ;
60 000	»	100 000	» :	20 900	» »	60 000	» »	54 %	» » ;
100 000	»	150 000	» :	42 500	» »	100 000	» »	59 %	» » ;
150 000	kr		:	72 000	» »	150 000	» »	65 %	» » .

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

För annan — — — — — utgör grundbeloppet:
 när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 4 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;
 när den beskattningsbara inkomsten överstiger 4 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;
 när den beskattningsbara inkomsten överstiger 6 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

(Nuvarande lydelse)

4 000	men icke	6 000	kr:	400	kr för	4 000	kr och	15 %	av återstoden;
6 000	»	8 000	» :	700	» »	6 000	» »	21 %	» » ;
8 000	»	10 000	» :	1 120	» »	8 000	» »	25 %	» » ;
10 000	»	12 000	» :	1 620	» »	10 000	» »	29 %	» » ;
12 000	»	16 000	» :	2 200	» »	12 000	» »	33 %	» » ;
16 000	»	20 000	» :	3 520	» »	16 000	» »	37 %	» » ;
20 000	»	30 000	» :	5 000	» »	20 000	» »	41 %	» » ;
30 000	»	40 000	» :	9 100	» »	30 000	» »	45 %	» » ;
40 000	»	60 000	» :	13 600	» »	40 000	» »	49 %	» » ;
60 000	»	100 000	» :	23 400	» »	60 000	» »	54 %	» » ;
100 000	»	150 000	» :	45 000	» »	100 000	» »	59 %	» » ;
150 000	kr		:	74 500	» »	150 000	» »	65 %	» » .

(Föreslagen lydelse)

6 000	men icke	9 000	kr:	600	kr för	6 000	kr och	20 %	av återstoden;
9 000	»	12 000	» :	1 200	» »	9 000	» »	25 %	» » ;
12 000	»	16 000	» :	1 950	» »	12 000	» »	30 %	» » ;
16 000	»	20 000	» :	3 150	» »	16 000	» »	36 %	» » ;

(Föreslagen lydelse)

20 000	men	icke	30 000	kr :	4 590	kr för	20 000	kr och	41 %	av återstoden;
30 000	»	»	40 000	» :	8 690	» »	30 000	» »	45 %	» » ;
40 000	»	»	60 000	» :	13 190	» »	40 000	» »	49 %	» » ;
60 000	»	»	100 000	» :	22 990	» »	60 000	» »	54 %	» » ;
100 000	»	»	150 000	» :	44 590	» »	100 000	» »	59 %	» » ;
150 000	kr			:	74 090	» »	150 000	» »	65 %	» » .

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Ändå att — — — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — — — ekonomiska intressen.

11 §.

1 m o m. Äkta makar, — — — — — tillika iakttagas.

Skola makarna taxeras i kommuner, tillhörande olika ortsggrupper, beräknas ortsavdrag för dem efter den högre ortsggruppen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år. Vid beräkning av preliminär A-skatt för år 1962 skola de i denna förordning intagna bestämmelserna lända till efterrättelse från och med den tidpunkt Konungen förordnar.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt

Härigenom förordnas, att 14 §, 46 § 1 och 2 mom., 49, 50 och 53 §§, 60 § 1 mom. samt 69 § förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.

Skatten utgår med *fyra* procent av beskattningsvärdet.

Skatten utgår med *sex* procent av beskattningsvärdet.

46 §.

1 m o m. Preliminär allmän — — — — — skatten avser.

Vid inbetalning av preliminär allmän varuskatt må skattskyldig tillgodogöra sig kostnadsersättning ge-

¹ Senaste lydelse av 46 § 1 och 2 mom. samt 49 § se 1960: 192 och av 69 § se 1961: 165.

(Nuvarande lydelse)

nom avdrag, beräknat enligt följande grunder. För skattepliktig omsättning överstigande 4 000 kronor utgör ersättningen dels ett grundbelopp av 15 kronor, dels ock ett rörligt belopp motsvarande 3 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 4 000 kronor men ej 30 000 kronor, 0,5 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 30 000 kronor men ej 150 000 kronor och 0,25 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 150 000 kronor. Kostnadsersättningen avrundas nedåt till helt krontal.

2 m o m. Senast den dag preliminär allmän varuskatt förfaller till betalning skall densamma, efter avdrag av kostnadsersättning som i 1 mom. andra stycket sägs, inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

Omfattar redovisningsperiod — — — — inbetalning underlätas.

49 §.

Vid debitering av slutlig allmän varuskatt skall skattskyldig gottskrivas, förutom preliminär allmän varuskatt som av den skattskyldige inbetalats, sådan ersättning som i 46 § 1 mom. andra stycket sägs, ävensom sådan preliminär allmän varuskatt som jämlikt 41 § fastställts till betalning.

25 000 men icke	170 000 kr.:	100 kr. för
170 000 » »	900 000 » :	274 » »
900 000 kr.		: 420 » »

(Föreslagen lydelse)

2 m o m. Senast den dag preliminär allmän varuskatt förfaller till betalning skall densamma inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

Vid debitering av slutlig allmän varuskatt skall skattskyldig gottskrivas, förutom preliminär allmän varuskatt som av den skattskyldige inbetalats, sådan preliminär allmän varuskatt som jämlikt 41 § fastställts till betalning ävensom kostnadsersättning enligt vad nedan sägs.

Kostnadsersättning beräknas i förhållande till den skattepliktiga omsättning som den skattskyldige jämlikt 21 § redovisat för beskattningsåret, i förekommande fall reducerad på sätt i 18 § 2 eller 3 mom. angives. Kostnadsersättningen utgör

när den skattepliktiga omsättningen icke överstiger 25 000 kronor: 4 promille av den skattepliktiga omsättningen, dock minst 10 kronor;

när den skattepliktiga omsättningen överstiger

25 000 kr. och	1,2 ‰	av återstoden;
170 000 » »	0,2 ‰	» » ;
900 000 » »	0,1 ‰	» » .

Högsta ersättningsbelopp utgör dock 3 000 kronor. Ersättningsbelopp avrundas nedåt till helt krontal.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

50 §.

Överstiger skattskyldigs slutliga allmänna varuskatt *den preliminära skatt* som enligt 49 § skall gottskrivas honom, skall överskjutande belopp såsom kvarstående allmän varuskatt förfalla till betalning den 18 januari året näst efter taxeringsåret och senast nämnda dag inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

Kvarstående allmän — — — — —

Överstiger skattskyldigs slutliga allmänna varuskatt *det belopp* som enligt 49 § skall gottskrivas honom, skall överskjutande belopp såsom kvarstående allmän varuskatt förfalla till betalning den 18 januari året näst efter taxeringsåret och senast nämnda dag inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

icke erläggas.

53 §.

För skattskyldig, som skall erläggas *kvarstående eller tillkommande allmän varuskatt*, skall utfärdas debetsedel enligt fastställt formulär.

Debetsedel, *upptagande kvarstående allmän varuskatt*, skall senast den 15 december under taxeringsåret översändas till den skattskyldige.

Debetsedel å — — — — — ske kan.

För skattskyldig skall utfärdas debetsedel å *slutlig allmän varuskatt ävensom, när skattskyldig skall erläggas tillkommande allmän varuskatt, debetsedel å sådan skatt. Debetsedel skall upprättas i enlighet med fastställt formulär.*

Debetsedel å *slutlig allmän varuskatt* skall senast den 15 december under taxeringsåret översändas till den skattskyldige.

60 §.

1 m o m. Överstiger erlagd preliminär allmän varuskatt motsvarande slutliga allmänna varuskatt, skall länsstyrelsen skyndsamt återbetala det överskjutande beloppet till den skattskyldige. Restitution skall dock icke ske av belopp understigande tio kronor.

1 m o m. Överstiger erlagd preliminär allmän varuskatt motsvarande slutliga allmänna varuskatt *efter avdrag för kostnadsersättning enligt 49 §*, skall länsstyrelsen skyndsamt återbetala det överskjutande beloppet till den skattskyldige. Restitution skall dock icke ske av belopp understigande tio kronor.

69 §.

Skatten utgår med *fyra* procent av beskattningsvärdet.

Beskattningsvärdet är — — — — —

Vid bestämmande — — — — —

Skatten utgår med *sex* procent av beskattningsvärdet.

varuskatten inbegripen.

liknande prestation.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962. Förordningens bestämmelser skola äga giltighet redan före ikraftträdandet med avseende å åtgärder, som erfordras för tillämpningen därefter.

I fråga om ikraftträdandet skall i övrigt iakttagas följande.

1. Med den inskränkning som följer av vad nedan i andra stycket sägs, äger förordningen, såvitt avser 14 och 69 §§, icke tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande inom riket av vara eller tjänsteprestation, som skett före

den 1 december 1961 eller varom före den 2 november 1961 slutits skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt. Vad nu sagts om verkan av skriftliga avtal skall ock gälla i fråga om införsel till riket, därest den, för vars räkning införseln sker, före den 1 januari 1962 till generaltullstyrelsen skriftligen anmält sin avsikt att vid införseln åberopa avtalet. Icke heller skall förordningen äga tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande genom postverkets försorg av periodiska publikationer, för vilket vederlag influtit till postverket före utgången av år 1961, ändå att vederlaget först därefter kommer mottagaren till godo.

Därest ett före den 2 november 1961 slutet skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, avser tillhandahållande inom riket av tjänsteprestation, som i 11 § förordningen om allmän varuskatt sägs, äger nämnda förordning tillämpning å sådan tjänsteprestation från och med den dag — dock ej före utgången av år 1961 — då avtalet skulle upphöra att gälla, därest avtalet med iakttagande av gällande uppsägningsvillkor uppsagts den 1 december 1961.

2. Förordningen äger icke tillämpning å den redovisning av preliminär allmän varuskatt som skall ske under januari månad 1962 och ej heller vid taxering år 1962 eller eftertaxering för samma år till allmän varuskatt för jordbruksprodukter.

Bestämmelserna i 46 § 1 mom. i deras hittills gällande lydelse skola vid 1962 års taxering till allmän varuskatt alltjämt tillämpas beträffande beräkning av kostnadsersättnings storlek. Därvid skall vad i 49 § i författningssammets senast gällande lydelse stadgas om gottskrivning av sådan ersättning i samband med debitering av slutlig allmän varuskatt jämväl avse kostnadsersättning som icke avdragits vid inbetalning av preliminär allmän varuskatt.

3. Omfattar redovisningsperiod eller beskattningsår tid såväl före som efter denna förordnings ikraftträdande, skola följande särskilda bestämmelser gälla.

a) Särskild deklaration för preliminär allmän varuskatt skall avgivas dels för den del av redovisningsperioden som avser tid före utgången av år 1961 och dels för återstoden av redovisningsperioden.

b) Vid taxering till allmän varuskatt skall skattepliktig omsättning, med tillämpning av 28 § andra stycket förordningen om allmän varuskatt, angivas särskilt för tid före utgången av år 1961 och särskilt för tid därefter.

c) Vid 1963 och senare års taxeringar till allmän varuskatt skall, vid beräkning av kostnadsersättning för hela beskattningsåret enligt stadgandena i 49 § andra stycket, denna ersättning icke bestämmas lägre än till belopp motsvarande summan av de avdrag vilka den skattskyldige ägt tillgodoföra sig jämlikt bestämmelserna i 46 § 1 mom. i deras senast gällande lydelse vid inbetalning av preliminär allmän varuskatt för sådan del av beskattningsåret som omfattar tid före denna förordnings ikraftträdande.

4. Erfordras eljest särskilda bestämmelser i fråga om denna förordnings ikraftträdande äger Kungl. Maj:t meddela sådana bestämmelser.

Förslag

till

**förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961
(nr 372) om bensinskatt**

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

2 §.

Skatten utgår med *trettio*tre öre för liter.Skatten utgår med *trettio*åtta öre för liter.

Skatten beräknas — — — — av volymen.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962.

2. Den som icke är registrerad enligt 5 § skall erlagga lagerskatt för den myckenhet bensin och andra jämlikt 1 § skattepliktiga varor han innehar vid denna förordnings ikraftträdande med fem öre för liter, dock icke om myckenheten sammanlagt understiger 2 500 liter.

Den som är skyldig erlagga lagerskatt skall senast den 31 mars 1962 till kontrollstyrelsen avlämna deklaration rörande sitt innehav av skattepliktiga varor som nu nämnts, varvid tillika skall angivas den plats, där varorna förvarades. Samtidigt med deklarationens avlämnande skall erläggas enligt deklarationen upplupen skatt genom insättning å kontrollstyrelsens postgirokonto. I övrigt skall med avseende på nu nämnd deklaration i tillämpliga delar gälla vad som i förordningen om bensinskatt stadgas rörande deklaration i allmänhet.

Förslag

till

förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)

Härigenom förordnas, att 4 § 1 och 3 mom. samt 5, 8 och 15 §§ uppbördsförordningen den 5 juni 1953¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att punkt 6 av anvisningarna till 39 § samma förordning skall upphöra att gälla.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

4 §.

1 m o m. Har lokal — — — — sådana tabeller.

Skattetabellerna skola — — — — angivna utskylderna.

Tabellerna skola icke upptaga pre- Tabellerna skola icke upptaga pre-
liminär skatt för belopp, som motsva- liminär skatt för belopp, som motsva-

¹ Senaste lydelse av 4 § 1 mom. se 1959: 558, av 4 § 3 mom. se 1954: 340 samt av 15 § se 1960: 175.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

rar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst, understigande *ettusen tvåhundra* kronor, eller till sådan skatt beskattningsbar inkomst understigande *ett*hundra kronor. Inkomstbelopp och skattebelopp skola angivas i helt ental kronor.

3 m o m. För envar för *ortsavdragens beräkning vid inkomsttaxeringen använd ortsgrupp skola upprättas särskilda tabeller, angivande* den preliminära skatten under förutsättning att statlig inkomstskatt beräknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret, att sjukförsäkringsavgift beräknas i enlighet med vad den i 91 § lagen om allmän sjukförsäkring omförmälda tillsynsmyndigheten bestämmer för inkomståret samt att det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel beräknas för skattekrona och skatteöre till vissa i hela krontal bestämda belopp, vilka av riksskattenämnden fastställas för varje inkomstår.

Oaktat vad — — — — vederbörande stad.

5 §.

Vid beräkning av preliminär A-skatt enligt skattetabell skall för envar skattskyldig, beträffande vilken icke skall tillämpas enligt 4 § 3 mom. andra stycket fastställd särskild tabell, tillämpas den tabell, som *d e l s avser den ortsgrupp till vilken den kommun eller kommunal hör där den skattskyldige mantalsskrives för inkomståret och d e l s avser en sammanlagd utdebitering till kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel, vilken för skattekrona och skatteöre är lika med det belopp, som för nämnda kommun eller kommunal bestämts till utdebitering för inkomståret. Ingår i sistnämnda utdebitering öretal, uppgående till högst femtio, användes den tabell, som avser närmast lägre utdebitering. Därest i utdebiteringen ingår öretal, överstigande femtio, tillämpas*

rar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst, understigande *tvåusen fyrahundra* kronor, eller till sådan skatt beskattningsbar inkomst understigande *ett*hundra kronor. Inkomstbelopp och skattebelopp skola angivas i helt ental kronor.

3 m o m. *Skattetabellerna skola* angiva den preliminära skatten under förutsättning att statlig inkomstskatt beräknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret, att sjukförsäkringsavgift beräknas i enlighet med vad den i 91 § lagen om allmän sjukförsäkring omförmälda tillsynsmyndigheten bestämmer för inkomståret samt att det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel beräknas för skattekrona och skatteöre till vissa i hela krontal bestämda belopp, vilka av riksskattenämnden fastställas för varje inkomstår.

Vid beräkning av preliminär A-skatt enligt skattetabell skall för envar skattskyldig, beträffande vilken icke skall tillämpas enligt 4 § 3 mom. andra stycket fastställd särskild tabell, tillämpas den tabell, som avser en sammanlagd utdebitering till kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel, vilken för skattekrona och skatteöre är lika med det belopp, som för nämnda kommun eller kommunal bestämts till utdebitering för inkomståret. Ingår i sistnämnda utdebitering öretal, uppgående till högst femtio, användes den tabell, som avser närmast lägre utdebitering. Därest i utdebiteringen ingår öretal, överstigande femtio, tillämpas den tabell som avser närmast högre utdebitering. Att å inkomst av arbetsanställning, som är avsedd att vara kortare tid än en vecka, preli-

(Nuvarande lydelse)

den tabell som avser närmast högre utdebitering. Att å inkomst av arbetsanställning, som är avsedd att vara kortare tid än en vecka, preliminär A-skatt dock kan beräknas enligt vilken som helst för inkomståret upprättad skattetabell, framgår av bestämmelserna i 4 § 4 mom.

Förhållandena den — — — — — femton år.

Skall under — — — — — under inkomståret.

8 §.

Åtnjuter skattskyldig — — — — — sammanlagda värde.

Riksskattenämnden fastställer de värden, som i första stycket angivna naturaförmåner skola anses äga inom *olika delar av riket* vid tillämpning av denna förordning. Nämnade värden skola angivas i skattetabellerna.

Riksskattenämnden fastställer de värden, som i första stycket angivna naturaförmåner skola anses äga *genomsnittligt* inom riket vid tillämpning av denna förordning. Nämnade värden skola angivas i skattetabellerna.

15 §.

Vid preliminär taxering skola beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet beräknas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt. Dock skall iakttagas, att vid bestämmande av beskattningsbar inkomst ortsavdrag beräknas med hänsyn *de l s till den ortsgrupp, vartill kommun eller kommundel hör där den skattskyldige mantalsskrives för inkomståret, de l s o c k*, där icke i andra stycket annorlunda stadgas, till den skattskyldiges civilstånd den 1 november året näst före inkomståret samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande barn, till förhållandena vid nyssnämnda tidpunkt. Härvid skall iakttagas att med barn icke avses barn, som *före* nyssnämnda tidpunkt fyllt femton år.

Vid preliminär taxering, som sker under inkomståret, skall hänsyn tagas i fråga om skattskyldigs civilstånd till det förhållande, som kan antagas komma att ligga till grund för taxering under året näst efter in-

Vid preliminär taxering skola beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet beräknas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt. Dock skall iakttagas, att vid bestämmande av beskattningsbar inkomst ortsavdrag beräknas med hänsyn, där icke i andra stycket annorlunda stadgas, till den skattskyldiges civilstånd den 1 november året näst före inkomståret samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande barn, till förhållandena vid nyssnämnda tidpunkt. Härvid skall iakttagas att med barn icke avses barn, som *vid* nyssnämnda tidpunkt fyllt femton år.

Vid preliminär taxering, som sker under inkomståret, skall hänsyn tagas i fråga om skattskyldigs civilstånd till det förhållande, som kan antagas komma att ligga till grund för taxering under året näst efter in-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

komståret, samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande barn, till förhållandena vid den tidpunkt, då taxeringen verkställs. Härvid skall iakttagas, att med barn icke avses barn, som före den 1 november året näst före inkomståret fyllt femton år eller som fötts efter den 1 november under inkomståret.

komståret, samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande barn, till förhållandena vid den tidpunkt, då taxeringen verkställs. Härvid skall iakttagas, att med barn icke avses barn, som den 1 november året näst före inkomståret fyllt femton år eller som fötts efter den 1 november under inkomståret.

Denna förordning träder i kraft från och med den tidpunkt Konungen förordnar.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

22 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga — — — — — uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3) fysisk person, vilkens bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor under beskattningsåret uppgått, om han varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret och under denna tid icke erlagt sjömansskatt, till sammanlagt minst 1 200 kronor och eljest till sammanlagt minst 100 kronor,

3) fysisk person, vilkens bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor under beskattningsåret uppgått, om han varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret och under denna tid icke erlagt sjömansskatt, till sammanlagt minst 2 400 kronor och eljest till sammanlagt minst 100 kronor,

4) fysisk eller juridisk person, vilkens — — — — — skattepliktig inkomst.

Vid bedömandet — — — — — statlig förmögenhetsskatt.

Hava makar, — — — — — stycket kommunalskattelagen.

Skall skattskyldig — — — — — deklarationsskyldighetens bedömande.

Vid tillämpning — — — — — riket bosatta.

I fråga — — — — — den avlidne.

68 §.

För taxeringsnämnd — — — — — skattskyldiges namn.

I inkomstlängden — — — — — avgiften skall beräknas.

¹ Senaste lydelse av 22 § 1 mom. se 1960:174.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Uppgår den enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomsten till minst 1 200 kronor för ensamstående och till sammanlagt minst 1 200 kronor för makar, som samtaxeras, skall den beräknade taxerade inkomsten införas, även om beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

I förmögenhetslängden — — — — — beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter — — — — — Kungl. Maj:t.

Taxeringslängd underskrives — — — — — av denne.

Uppgår den enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomsten till minst 2 400 kronor för ensamstående och till sammanlagt minst 2 400 kronor för makar, som samtaxeras, skall den beräknade taxerade inkomsten införas, även om beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen nr 188 väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 697 av herr *Stefanson m. fl.* och II: 848 av herr *Carlsson* i Stockholm *m. fl.*, vari bl. a. hemställts, att riksdagen i samband med behandlingen av propositionen nr 188 måtte avslå det däri framlagda förslaget om höjning av bensinskatten;

2) de likalydande motionerna I: 711 av herr *Nils-Eric Gustafsson* samt II: 855 av herrar *Nilsson* i Tvärålund och *Larsson* i Norderön, vari hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 188 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt provning och förslag rörande differentiering av bensinskatten antingen vid det direkta skatteuttaget vid försäljningen eller genom restitutionsförfarande, så att priset på bensin kan hållas enhetligt i hela landet, i enlighet med vad som anförts i motionerna»;

3) de likalydande motionerna I: 712 av herr *Spetz* och II: 856 av herr *Johansson* i Öckerö *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 188 måtte besluta att i 10 § varuskatteförordningen införas ett tillägg av innehåll att fiskeredskap skall undantagas från allmän varuskatt»;

4) de likalydande motionerna I: 716 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 861 av herr *Hagberg m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen, med bifall i övrigt till vad som föreslås i Kungl. Maj:ts proposition nr 188, avslår den föreslagna höjningen av den allmänna omsättningsskatten»;

5) de likalydande motionerna I: 720 av herr *Nils Elowsson* och II: 867 av herr *Stöhl*, vari hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 188 måtte besluta sådan ändring i förordningen angående allmän varuskatt att den ammunition, som inköpes av till Frivilliga skytteväsendet anslutna organisationer, måtte undantagas från varuskatt»;

6) de likalydande motionerna I: 721 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 882 av herr *Heckscher m. fl.*, vari bl. a. hemställts, att riksdagen måtte

I) besluta att stimulera till ökat personligt sparande genom att medge skattelättnader vid följande sparformer, nämligen

bostadssparande,

utbildningssparande,

aktiesparande samt

sparande i form av extra amorteringar å egnahemslån eller lån avseende lägenhet som innehaves med bostadsrätt,

ävensom att komplettera rätten till s. k. kapitalavdrag med motsvarande rätt till avdrag från avkastning av jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse,

samt på grund härav antaga följande

a) Förslag

till

förordning om bostadssparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som under ett eller flera av åren 1962—1967 insätter medel i bank eller annan penninginrättning å särskilt konto för bostadsanskaffning (bostadskonto) må åtnjuta uppskov med taxering till kommunal och statlig inkomstskatt för vad sålunda insatts efter vad nedan sägs.

2 §.

Uppskov enligt 1 § må äga rum för ett belopp av tillhoppa högst 6 000 kronor under nämnda period, dock att för äkta makar beloppet må utgöra sammanlagt 12 000 kronor.

3 §.

Å bostadskonto insatta medel skola vara avsedda för förvärv av eget hem eller för gäldande av insats i bostadsrättsförening. Den omständigheten att bostaden är förenad med utrymme för ägarens yrkesverksamhet skall ej utgöra hinder för uppskov, som i 1 § sägs, under förutsättning att bostadsändamålet prövas vara det väsentliga, ej heller den omständigheten att bostaden är uppförd å jordbruksfastighet.

4 §.

Belopp, för vilket uppskov med taxeringen erhållits, skall upptagas som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet för det beskattningsår, då uttag från bostadskonto sker, såvida icke de uttagna medlen under beskattningsåret använts för ändamål som i 3 § sägs, i vilket fall skattebefrielse skall äga rum.

Å bostadskonto insatta medel, som icke uttagits före utgången av år 1972, skola upptagas till beskattning vid 1973 års taxering.

5 §.

Bank eller annan penninginrättning, som mottagit insättning på bostadskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörandes hemortskommun om sammanlagda beloppet av under nästföregående kalenderår verkställd insättning å bostadskonto eller utbetalning från sådant konto.

6 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962.

b) *Förslag*

till

förordning om utbildningssparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som för eget barns räkning i bank eller annan penninginrättning insätter medel å särskilt konto (utbildningskonto) utan att förbehålla sig rätt att däröver förfoga må vid taxering till kommunal och statlig inkomstskatt åtnjuta avdrag för vad sålunda insatts enligt vad nedan sägs.

Avdrag medges endast i den mån det insatta beloppet svarar mot en ökning under beskattningsåret av insättarens sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar inestående medel. Beträffande äkta makar skall dylik ökning föreligga för makarna tillhopa.

2 §.

För varje barn må blott upprättas ett utbildningskonto. Kontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 12 år.

3 §.

Insättning å utbildningskonto må uppgå till högst 1 200 kronor för år. Sammanlagt må insättningar uppgå till högst 18 000 kronor.

Därest uttag å utbildningskonto skett, må insättning ej vidare förekomma. Ej heller må insättning ske efter det barnet fyllt 20 år.

Gottskrivning av å utbildningskonto upplupen ränta skall icke anses som insättning å kontot enligt denna förordning.

4 §.

Insättning å utbildningskonto skall vara bunden i minst 7 år och minst intill dess barnet fyllt 16 år.

5 §.

Uppkommer fråga om bestämmande av gåvoskatt för barnet, skall å utbildningskonto insatt belopp icke medräknas.

6 §.

Oavsett vad i 4 § sagts, må insatta medel fritt uttagas från utbildningskonto efter det barnet fyllt 21 år. Så vare ock fallet om barnet avlidit.

7 §.

Belopp som uttages från utbildningskonto skall icke anses som skattepliktig intäkt.

8 §.

Bank eller annan penninginrättning, som mottagit insättning på utbildningskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörandes hemortskommun om sammanlagda beloppet av under nästföregående kalenderår verkställda insättningar.

9 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962.

c) *Förslag*

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 39 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse, att till följande paragrafer i samma lag skola fogas nya moment av nedan angiven lydelse, nämligen till 22 § ett moment betecknat 4, till 25 § ett moment betecknat 4, till 29 § ett moment betecknat 5 samt till 46 § ett moment betecknat 5, ävensom att till anvisningarna till 22 § samma lag skall fogas en ny punkt, betecknad 9, av den lydelse som nedan sägs.

22 §.

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 21 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. av-

sedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna och ej heller med högre belopp än som motsvarar 4 procent av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet. Extra avdrag som här sägs må vidare, tillsammans med förekommande extra avdrag enligt 25 § 4 mom. och 29 § 5 mom., endast åtnjutas i den mån avdrag enligt 39 § 3 mom. icke kunnat tillgodogöras av den skattskyldige.

25 §.

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 24 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

29 §.

5 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 28 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med den andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I den mån intäkten utgör avkastning av aktier eller andelar i ekonomisk förening må det extra avdraget ökas med 200 kronor eller, om den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med den andra maken, med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

Vad i föregående stycke stadgas angående gift skattskyldig skall äga motsvarande tillämpning å skattskyldig, som under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställas änka, änkling eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 16 år.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

5 mom. Har skattskyldig, som är ägare av annan fastighet, inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet) eller som innehar lägenhet med bostadsrätt, under beskattningsåret verkställt amortering av skuld å sådan fastighet eller sådan lägenhet till ett belopp överstigande 1,5 procent av fastighetens taxeringsvärde eller, beträffande bostadsrättslägenhet, den del av fastighetens taxeringsvärde som belöper å lägenheten, må han i hemortskommunen åtnjuta avdrag för överstigande amortering, dock högst med ett belopp av 700 kronor — jämte i förekommande fall 200 kronor för ettvar hemmavarande barn under 16 år — och endast i den mån den sammanlagda amorteringen icke motsvaras av en minskning under beskattningsåret av den skattskyldiges eller dennes makes sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar inestående medel.

Anvisningar

till

22 §.

9. Beräkningen av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet skall ske på grundval av bestämmelserna i 2—5 §§ förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Om extra avdrag enligt 22 § 4 mom., 25 § 4 mom. eller 29 § 5 mom. samtidigt må åtnjutas i två eller flera förvärvskällor skall avdraget, med den inskränkning varom i 22 § 4 mom. stadgas, fördelas mellan förvärvskällorna i förhållande till nettointäkten av förvärvskällorna sådan denna skulle ha varit om extra avdrag ej förekommit.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla vid 1962 års taxering samt vid eftertaxering för 1962 och tidigare år.

II) avslå Kungl. Maj:ts förslag att höja skatten å bensin med 5 öre per liter;

III) besluta, att ortsavdragen skall höjas, utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, med 200 kronor för äkta makar och 100 kronor för ensamstående, samt på grund härav antaga Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 188 till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) med den ändring att 48 § 2 mom. får följande lydelse:

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med 4 700 kronor.

Gift skattskyldig, — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (*ensamstående*) äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 2 350 kronor.

Har skattskyldig — — — tiotal kronor.

IV) besluta, att för ålders- och invalidpensionärer skall utgå förhöjda ortsavdrag, nämligen med 3 600 kronor för ensam pensionär, med 6 000 kronor för makar av vilka en är pensionär och med 7 200 kronor för makar som båda är pensionärer,

samt på grund härav antaga följande

a) *Förslag*

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 65 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i nämnda lag skall införas en ny paragraf, benämnd 48 a §, av nedan angiven lydelse.

48 a §.

Vad i 48 § 2 mom. stadgas skall icke gälla skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret och som enligt bestämmelserna i 3 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering är ålders- eller invalidpensionär eller vars make är sådan pensionär. Denne äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter, därest endast en av makarna är pensionär som i första stycket sagts, kommunalt ortsavdrag med 6 000 kronor.

Därest sammanlevande makar båda äro pensionärer enligt ovan, åtnjutes kommunalt ortsavdrag med 7 200 kronor.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) äger, därest han haft hemmavarande barn under 16 år, likaledes åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 7 200 kronor.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sagts äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 3 600 kronor.

Bestämmelser om ortsavdrag enligt 48 § 2 mom. skola i tillämpliga delar avse jämväl avdrag enligt 48 a §.

65 §.

Fråga, huruvida skattskyldig är ålders- eller invalidpensionär och huruvida skattskyldig haft barn eller icke, liksom ock frågan om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn.

I fråga — — — följande beskattningsåret.

De för — — — make avlidit.

Har eljest — — — för taxeringen.

De för — — — haft barn.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

b) Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

8 §.

Skattskyldig fysisk — — — 1 mom. kommunalskattelagen.

Vad i 48 § 2 och 3 mom., 48 a § samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt Ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt Ortsavdrag.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter statligt Ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen eller 48 a § andra, tredje eller fjärde stycket samma lag och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den — — — beskattningsbara inkomsten;

när den — — — 65 % av återstoden.

För annan — — — 65 % av återstoden.

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

V) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsam utredning för att utröna vilka åtgärder som, sedan skattegrupperingen avskaffats, må vara erforderliga för lösande av de problem som sammanhänger med de för övre Norrland speciella fördyrande omständigheterna samt för riksdagen framlägga de förslag utredningen kan föranleda;

VI) besluta att för äkta makar fastställa en skatteskala med en mjukare övergång från det proportionella bottenskiktet och med en väsentligt högre tudelningsgräns än enligt proposition nr 188

samt på grund härav antaga Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt med den ändring, att 10 § 1 mom. andra stycket får följande lydelse.

För skattskyldig, — — — utgör grundbeloppet;

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000	men icke	18 000 kr.:	1 200 kr. för	12 000 kr. och	20 %	av återstoden;
18 000	»	24 000 »:	2 400 » »	18 000 » »	25 %	» » ;
24 000	»	30 000 »:	3 900 » »	24 000 » »	30 %	» » ;
30 000	»	40 000 »:	5 700 » »	30 000 » »	38 %	» » ;
40 000	»	60 000 »:	9 500 » »	40 000 » »	46 %	» » ;
60 000	»	100 000 »:	18 700 » »	60 000 » »	54 %	» » ;
100 000	»	150 000 »:	40 300 » »	100 000 » »	59 %	» » ;
150 000	kr.		: 69 800 » »	150 000 » »	65 %	» » .

VII) dels besluta, att förvärvsavdragets maximum skall höjas från 2 000 till 3 000 kronor med rätt för hustru som kan styrka högre kostnader för barnens omhändertagande än 3 000 kronor att inom ramen för 20 % av inkomsten få avdrag härför samt att förvärvsavdraget för gift kvinna som haft inkomst av jordbruksfastighet liksom avdraget vid s. k. faktisk samtaxering skall, där hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och styrkta kostnader för barnens omhändertagande som överstiger 300 kronor, medges för de verkliga kostnaderna, dock högst med 20 procent av det värde vartill hustruns arbete uppskattas, dels ock hemställa om utredning avseende möjligheterna att ge motsvarande förbättringar åt ensamma barnförsörjare,

samt på grund härav

a) antaga följande

Förslag

till

*lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)*

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

46 §.

3 mom. Har gift kvinna haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor. Har hon haft hemmavarande barn under 16 år, må hon därjämte utan särskild prövning åtnjuta avdrag med 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 3 000 kronor. Kan hustrun styrka, att hennes verkliga kostnader för barnens omhänderthavande överstigit 3 000 kronor, må hon åtnjuta avdrag härför intill ett belopp motsvarande 20 procent av inkomsten. Har gift kvinna haft inkomst av jordbruksfastighet och har hon utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, må hon åtnjuta avdrag enligt vad som sägs i nästa stycke beträffande mannen.

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp. Har hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och kan det styrkas, att de verkliga kostnaderna för barnens omhänderthavande överstigit 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag för dessa kostnader, dock högst med ett belopp motsvarande 20 procent av det värde vartill hustruns arbete uppskattas.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast om makarna levt tillsammans och den till avdrag berättigade maken under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må, där hustrun ej haft hemmavarande barn under 16 år, icke för makarna tillsammans överstiga 300 kronor. Har hustrun haft hemmavarande barn, må avdraget icke utan prövning överstiga 3 000 kronor. Där avdraget beräknas med hänsyn till de verkliga kostnaderna för barnens omhänderthavande, må de för makarna tillsammans icke överstiga dessa kostnader.

Avdrag enligt — — — — sagda kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsam utredning rörande möjligheterna att bereda ensam barnför-

sörjare samma rätt som gift förvärvsarbetande kvinna att åtnjuta skattelättnad för sina kostnader för barnens omhändertagande samt förelägga riksdagen förslag i anledning härav;

VIII) besluta, att ensam barnförsörjare skall, även sedan yngsta barnet fyllt 16 år, beskattas enligt den för gifta gällande skatteskalen intill dess barnet fyllt 19 år, såvitt barnet ej har egen inkomst, för vilket det får betala skatt,

samt på grund härav antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

Där skattskyldig varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret utgör grundbeloppet

a) för skattskyldig, som åtnjuter statligt Ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunal-skattelagen, samt

b) för gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, och för ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller frånskild), såvitt han haft hemmavarande barn, vilket fyllt 16 men ej 19 år och icke för beskattningsåret påföres skatt på grund av taxering till statlig eller kommunal inkomstskatt:

när den — — — 65 % av återstoden.

För annan — — — 65 % av återstoden.

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962.

IX) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte efter skyndsamt utredning förelägga 1962 års vårriksdag förslag om att från skatteplikt enligt förordningen om allmän varuskatt undantaga varor som hänföres till företagets tillverkningsomkostnader,

X) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att redan under löpande budgetår sådana begränsningar göres i utnyttjandet av beviljade anslag, att statens utgifter minskas i den utsträckning som svarar mot i motionerna föreslagna skattelättnader;

7) de likalydande motionerna I: 722 av fru *Hamrin-Thorell m. fl.* och II: 877 av fröken *Elmén m. fl.*, vari hemställdts, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 188 måtte besluta sådan ändring i gällande skattelagstiftning, att ensamstående skattskyldig skall erhålla rätt till det högre ortsavdraget samt beskattas enligt den för gift gällande skatteskalen, så länge vederbörande har hemmavarande barn under 19 år»;

8) de likalydande motionerna I: 723 av herr *Isacson m. fl.* samt II: 873 av herrar *Hedin* och *Östlund*, vari hemställdts,

a) att riksdagen i samband med behandlingen av proposition nr 188 måtte besluta att begagnade traktorer, lantbruksmaskiner och lantbruksredskap, i enlighet med i motionerna angivna principer, skall undantagas från skatteplikt enligt förordningen om allmän varuskatt, samt

b) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig ändring i författningstexten;

9) de likalydande motionerna I: 724 av herr *Gösta Jacobsson* samt II: 872 av herrar *Kollberg* och *Källenius*, vari hemställdts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förordningen om allmän varuskatt, att skattebelastningen blir likformig för fabriksmässigt tillverkade förbearbetade byggnadsvaror och sådana varor som framställs på byggnadsplatserna samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderlig författningstext»;

10) de likalydande motionerna I: 725 av herr *Ivar Johansson m. fl.* och II: 874 av herr *Hedlund m. fl.*, vari hemställdts, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 188 måtte

I) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

a) att vid upprättande av förslag till riksstat för budgetåret 1962/63 till Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m. måtte upptagas ett anslag av 65 milj. kronor att fördelas i enlighet med i motionerna angivna riktlinjer,

b) att frågan om särskild kompensation till främst övre Norrland med anledning av rådande avstånds- och kallortskostnader måtte utredas i enlighet med vad i motionerna anförts, samt

II) beakta vad i motionerna i övrigt anförts;

11) de likalydande motionerna I: 726 av herr *Ivar Johansson m. fl.* och II: 875 av herr *Hedlund m. fl.*, vari hemställdts,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 188 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

a) om så skyndsamt prövning av en omläggning av den allmänna varuskatten till partihandels- eller fabriktionsledet, att förslag i ärendet kan föreläggas om möjligt redan 1962 års riksdag; samt

b) om i samband härmed jämväl prövning av möjligheterna att från den allmänna varubeskattningen undantaga betydelsefulla varor, som enbart eller huvudsakligen användes i näringslivets investeringar, i enlighet med vad i motionerna anförts;

12) de likalydande motionerna I: 727 av herr *Ivar Johansson m. fl.* och II: 876 av herr *Hedlund m. fl.*, vari bl. a. hemställdts,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 188 måtte,

I) med ändring av Kungl. Maj:ts förslag, antaga följande förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt.

»Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

2 §.

Skatten utgår med *trettiosex* öre för liter.

Skatten beräknas — — -- av volymen.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962.

2. Den som inte är registrerad enligt 5 § skall erlagga lagerskatt för den myckenhet bensin och andra jämlikt 1 § skattepliktiga varor han innehar vid denna förordnings ikraftträdande med tre öre för liter, dock icke om myckenheten sammanlagt understiger 2 500 liter.

Den som är skyldig — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — — rörande deklaration i allmänhet.»

II) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande av förslag till 1962 års riksdag om omedelbart ianspråktagande av de medel, som inflyter genom den förordade höjningen av bensinskatten med 3 öre per liter, för åtgärder för vägunderhållet, särskilt sådana som är angelägna ur trafik-säkerhetssynpunkt, samt för ombyggnad av vägar, som är av särskild betydelse för skogsbrukets och industriens transporter, i enlighet med vad i motionerna anförts;

13) de likalydande motionerna I: 728 av herrar *Jonasson* och *Thorsten Larsson* samt II: 869 av herr *Wahrendorff m. fl.*, vari hemställts,

I) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

a) att förslag angående höjning, i den omfattning som föranledes av riksdagens beslut rörande skatten på bensin, av restitutionsbeloppen avseende skatt för sådan bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer och skördetröskor, måtte föreläggas nästa års riksdag,

b) att vid upprättande av förslag till riksstat måtte vidtagas den höjning av anslagen Gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt och Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt, som föranledes av riksdagens beslut angående skatten på bensin, samt

II) beakta vad i motionerna i övrigt anförts;

14) de likalydande motionerna I: 729 av herrar *Jonasson* och *Eric Carlsson* samt II: 868 av herr *Fälldin m. fl.*, vari bl. a. hemställts, att riksdagen måtte

I) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

a) att frågan om skattefinansiering av de grundläggande socialförsäkringsförmånerna måtte hänskjutas till allmänna skatteberedningen för utredning i enlighet med vad i motionerna anförts,

b) att frågan om sådan ändring av skalorna vid den statliga inkomstbe-

skattningen att ytterligare skattesänkning erhålles i de lägre inkomstskikten måtte utredas i enlighet med vad i motionerna anförts, samt

II) beakta vad i motionerna i övrigt anförts;

15) de likalydande motionerna I: 730 av herr *Kaijser m. fl.* och II: 879 av herr *Björkman m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att fr. o. m. den 1 januari 1962 genom tillägg till Kungl. Maj:ts förordning om allmän varuskatt av den 1 december 1959 10 § 1 mom. 7 från skatteplikt undantaga jämväl böcker och musikalier (noter)»;

16) de likalydande motionerna I: 731 av herr *Källqvist m. fl.* och II: 880 av herr *Jönsson i Ingemarsgården m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i samband med behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 188 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till åtgärder i syfte att stimulera det enskilda sparandet dels genom skattepremiering för medel, som insättes på särskilda sparkonton i bank eller därmed jämförlig inrättning, dels genom allmänt utjämningskonto enligt i motionerna angivna riktlinjer;

17) de likalydande motionerna I: 732 av herr *Lundström m. fl.* och II: 884 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställts,

A. att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 188 måtte,

1. besluta höja ortsavdragen till 4 700 kronor för gift och för ensamstående skattskyldig med minderårigt barn samt till 2 350 kronor för övriga ensamstående skattskyldiga, att gälla med lika belopp i samtliga ortsgrupper;

2. fastställa skatteskalen för statlig inkomstskatt för fysiska personer i enlighet med i motionerna angivna förslag;

3. besluta att förvärvsavdraget för förvärvsarbetande gift kvinna med hemmavarande barn under 16 år skall — utöver det fasta avdraget om 300 kronor — förstärkas så, att det nuvarande kvotavdraget, som är 20 procent av inkomsten, höjes till 25 procent av inkomsten, och att avdragets maximibelopp, som nu är 2 000 kronor, höjes till 4 000 kronor, att gälla fr. o. m. 1962 års inkomster;

4. besluta att ensamstående barnförsörjare med hemmavarande barn under 16 år skall ha rätt till samma förvärvsavdrag, som ovan angivits för förvärvsarbetande gift kvinna, att likaledes gälla fr. o. m. 1962 års inkomster;

5. i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning av och senare förslag till riksdagen om en fortsatt reformering av förvärvsavdragsreglerna, innefattande en höjning av avdraget i syfte att bättre tillgodose förvärvsarbetande gifta kvinnor med låga inkomster, samt en höjning av förvärvsavdraget även i de fall familjen inte har barn under 16 år och kvinnan har förvärvsarbete utanför hemmet, samt att översyn sker av reglerna beträffande barnets ålder för rätt till förhöjt förvärvsavdrag;

6. i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning av och förslag till riksdagen om sådan ändring av förordningen om allmän varuskatt (omsättningsskatt) att sådan skatt ej skall uttagas på förbrukningsartiklar,

som användes för produktionen inom industrien, handeln, hantverket, jordbruket och fisket;

7. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

att allmänna skatteberedningen vid sin översyn av skattesystemet skall vid sin prövning av den indirekta beskattningen — utan att vara bunden vid nuvarande omsättningsskatt — väga mot varandra olika former därav samt

att utredning göres om att genom uttagande av varuskatten i tidigare led detaljhandeln befrias från uppbörden;

8. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att skatteberedningen måtte utarbeta förslag till särskilda bottenavdrag för folkpensionärer, som kan göra smärre arbetsinkomster vid sidan av folkpensionen i ökad utsträckning skattefria;

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de författningsändringar som föranledes av yrkandena ovan under 1—4;

18) de likalydande motionerna I: 733 av herr *Ferdinand Nilsson* och II: 881 av herr *Grebäck m. fl.*, vari hemställts,

A) 1) att riksdagen med uttalande av anslutning till vad departementschefen i ifrågavarande avseende anför (s. 21—22) måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om tilläggsdirektiv till 1958 års skatteutjämningskommitté åsyftande förslag, som även i framtiden tryggar kommunernas rätt till fullgod ersättning för bortfall av skatteunderlag genom ortsavdragens höjning; ävensom

2) att riksdagen måtte vid eventuell förhöjning av den indirekta beskattningen beakta kommunernas svårigheter med hänsyn till beslutade stater för 1962 och därvid fatta sådana beslut, varigenom kommunerna hålles skadefria för därav vållade kostnadsökningar;

B) 1) att vid utskottsbehandlingen måtte omprövas möjligheter att genomföra avsedda skattelättnader m. m. genom anlitan av ev. budgetöverskott och helt eller delvis utan i propositionen avsedda inkomstförstärkningar; samt

2) att därvid beaktas möjligheten att något förskjuta statliga investeringar av icke brådskande natur med undvikande av att budgeten överbalanseras genom ökad konsumtionsbeskattning av nödvändighetsvaror;

C) att i mån som i propositionen avsedda inkomstförstärkningar framstår som helt eller delvis ofrånkomliga de i motionerna för sådant fall anförda synpunkterna måtte beaktas, varvid

dels de belopp som avsetts skola utgå genom skattehöjning å bensin och brännolja i stället uttages genom något förhöjd skatt på vin och sprit,

dels vid en förhöjning av allmänna varuskatten riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1962 års riksdag, avseende en omläggning av denna beskattning från minuthandeln till tillverknings- och partihandelsledet, varigenom möjliggöres att genom vidgade undantag minska sociala skadeverkningar och undanröja praktiska olägenheter,

dels att riksdagen likaledes måtte i skrivelsen hemställa att vid skattens

omläggning nödvändighetsvaror såsom de billiga genom avtal prisreglerade jordbruksprodukterna måtte undantagas från denna beskattning ävensom att nuvarande dubbelbeskattning vid köp av begagnade, för produktionen erforderliga maskiner eller motorfordon måtte undanröjas;

19) de likalydande motionerna I: 734 av herrar *Uno Olofsson* och *Per Jacobsson* samt II: 866 av herr *Löfroth m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 188 måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att frågan om på vad sätt de särskilda levnadsvillkor, som gäller för övre Norrland, skall beaktas vid beskattningen, måtte prövas i samband med den pågående prisgeografiska undersökningen»;

20) de likalydande motionerna I: 735 av herrar *Stefanson* och *Gösta Jacobsson* samt II: 883 av herr *Nordgren m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsamt utredning rörande vilka punktskatter som lämpligen bör avskaffas, därest förslaget om en höjning av omsättningskatten vinner riksdagens bifall, samt för riksdagen framlägga de förslag utredningen må föranleda»;

21) de likalydande motionerna I: 736 av fru *Svenson m. fl.* och II: 870 av herrar *Johnsson* i Skoglösa och *Wahrendorff*, vari hemställts, att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 188 måtte

I) besluta att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen erhåller följande lydelse:

3 mom. Har gift kvinna haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor, eller, om hon haft hemmavarande barn under 16 år, med 300 kronor jämte 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 2 000 kronor.

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp. Har hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och har hon i ej blott ringa omfattning deltagit i arbetet i förvärvskällan, må mannen utöver sagda belopp åtnjuta avdrag jämväl med 20 procent av det belopp, som motsvarar femtedelen av hans inkomst av förvärvskällan, dock så att det fasta avdraget och kvotavdraget sammanlagt uppgår till högst 1 000 kronor.

II) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att i motionerna anförda riktlinjer angående förvärvsavdrag för förvärvsarbetande gift kvinna med hemmavarande barn under 16 år skyndsamt måtte prövas inom allmänna skatteberedningen;

22) motionen II: 849 av herr *Gustafsson* i Skellefteå, vari hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 188 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att den av riksdagen tidigare begärda prisgeografiska undersökningen måtte fullföljas och att, därest denna skulle visa att det finns väsentliga skillnader i dyrhet mellan Norrland och övriga

delar av landet, frågan om speciella tillägg till ortsavdragen upptages till prövning med hänsyn till det framlagda materialet»;

23) motionen II: 865 av fru *Gunne*, vari hemställts,

a) »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 188 måtte beakta i motionen angivna synpunkter,

b) att vederbörande utskott i den mån denna hemställan vinner bifall måtte utarbeta erforderliga författningsändringar»;

24) motionen II: 871 av herr *Kollberg*, vari hemställts, »att riksdagen, därest riksdagen fattar beslut om höjning av den allmänna varuskatten i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag som framlagts i propositionen nr 188, måtte besluta att övergångsbestämmelserna ges följande innebörd:

1) Förordningen äger icke tillämpning vid sådant tillhandahållande inom riket av vara eller tjänsteprestation, som skett före den 1 januari 1962.

2) Ej heller äger förordningen tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande inom riket efter den 31 december 1961 av vara eller tjänsteprestation eller i fråga om införsel till riket av vara, varom skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, slutits före den dag denna förordning utkommer av trycket»; ävensom

25) motionen II: 878 av herr *Eriksson* i Bäckmora *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en skyndsamt prövning och förslag angående befrielse från allmän varubeskattning i den yrkesmässiga handeln med bagagnade traktorer».

Till behandling i detta sammanhang upptar utskottet jämväl de i anledning av propositionen nr 200 väckta, till utskottet hänvisade likalydande motionerna I: 739 av herr *Torsten Mattsson m. fl.* och II: 888 av herr *Antonsson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till riksdagen rörande stimulans av det personliga sparandet i vad avser

1) premiering av det personliga nysparandet av reell karaktär,

2) premiering av sparande å särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning, samt

3) inrättande av allmänt utjämningskonto i bank eller annan penninginrättning,

allt i enlighet med vad i motionerna anförts.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 716, I: 722, I: 723, I: 733, I: 736, II: 848, II: 849, II: 855, II: 856, II: 865, II: 866, II: 867, II: 868, II: 869, II: 871, II: 872, II: 874, II: 875, II: 876, II: 878, II: 879, II: 880, II: 882, II: 883, II: 884 och II: 888.

Propositionen

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Inledning, s. 15—18

Ortsavdragen, s. 19—20

Dyrortsgrupperingen, s. 20—22

Skatteskalorna, s. 22—24

Socialförsäkringsavgifterna, s. 24—27.

Omsättningsskatten, folkpensionerna, barnbidragen, s. 27—28

Motorbränslen, s. 28—29

Skattelättnadernas storlek, s. 29—30

Speciella frågor, s. 30—38

Sammanfattning, s. 38

Departementschefens hemställan, s. 39

I anledning av propositionen har till utskottet ingivits två skrivelser från *Svenska fabriksbetongföreningen* samt skrivelser från *Kooperativa förbundet*, *Yrkeskvinnors samarbetsförbund*, *Svenska vägföreningen* och *Cementvarufabrikernas riksförbund*.

Motionerna

Allmänt

I *motionerna I: 721 och II: 882* framhålles bl. a. att vi nu förts in i ett skatteläge där kraven på sänkning av bl. a. de höga marginalskatterna är så starka att de invändningar som kan riktas mot en ökad varubeskattning i form av omsättningsskatt får vika. Genom att förskjuta tyngdpunkten i riktning mot indirekt beskattning kan nämligen en omedelbar sänkning av de direkta skatterna åstadkommas. En sådan skatteomfördelning genomförd i samband med en sänkning av det samlade skattetrycket ökar den enskilde medborgarens ekonomiska handlingsfrihet. Härigenom uppmuntras även enskilt sparande och inflationstendensen i samhället motverkas. Klart är också, att omsättningsskatten vid vikande konjunkturer snabbt bör sänkas, något som icke torde erbjuda tekniska svårigheter. Å andra sidan har den allmänna omsättningsskatten betydande olägenheter. Den träffar i regel särskilt kraftigt familjer med växande barn och små inkomster. Dessutom belastar omsättningsskatten, sådan den i Sverige är utformad, både direkt och indirekt företagets produktionsverksamhet. Det finns risk för att den förvandlas till en kostnad i produktionen och att den inflationshämmande effekten sålunda utplånas eller rentav övergår i sin motsats. Under sådana

omständigheter är det särskilt angeläget både att omsättningsskatten motväges genom tillräcklig sänkning av den direkta skatten på små familjeinkomster, och att belastning på företagens produktionskostnader i största möjliga utsträckning undvikas.

Enligt motionärernas mening är regeringens skattesänkingsförslag, bl. a. mot bakgrunden av den kraftiga och snabba uppgången av statsinkomsterna under innevarande budgetår, helt otillräckligt. Att finansministern stannat vid en så blygsam minskning av skatterna synes närmast bottna i önskemålet att med skattemedel kunna täcka ej blott statens driftsutgifter utan även dess kapitalutgifter. Finansministern använder totalbalanseringen som ett konjunkturpolitiskt medel och skaffar sig därigenom ett motiv för att uttaga högre skatter än som motiveras av de löpande kostnaderna för det allmännas verksamhet.

En totalbalansering frestar till ständigt nya utgifter. Den innebär också ett tvångssparande med utnyttjande av skattemedel, vilket försämrar för den enskilde inkomsttagaren att öka sitt personliga sparande. Det frivilliga sparandet är långt överlägset varje form av tvångssparande.

För innevarande år kan — om hänsyn icke tas till de nu framlagda skatteförslagen — inkomsterna på driftbudgeten beräknas överstiga utgifterna med mer än en miljard kronor, vilket bör jämföras med det i riksstaten för 1961/62 upptagna bokföringsmässiga överskottet om 719 milj. kronor. Rent budgetmässigt finnes sålunda utrymme för väsentligt större skattelättnader än regeringen föreslagit. Omsorgen om penningvärdet manar emellertid till viss försiktighet när det gäller att genomföra allmänna skattelättnader som icke kan grundas på motsvarande minskning i det allmännas utgifter. Redan nu bör dock vissa skattelättnader utöver dem regeringen föreslagit kunna genomföras utan att man därför behöver riskera några samhälls-ekonomiska olägenheter. Skattelättnaderna bör då i huvudsak inriktas på områden som snarare förstärker den ekonomiska stabiliteten och bildar underlag för kommande skattesänkningar. Det är härvid angeläget att man kopplar samman skattelättnader med omedelbart verkande sparstimulerande åtgärder. Sådana åtgärder blir mest effektiva om den skattskyldige får göra avdrag för sparat belopp.

Den skattesänkning motionärerna förordar motsvarar för helt budgetår ett inkomstbortfall för staten på 610 milj. kronor, varav 140 milj. kronor avser avslagsyrkandet på förslaget att höja skatten på bensin och brännolja, 170 milj. kronor förslag om höjning av ortsavdragen, 200 milj. kronor en ytterligare sänkning av den statliga inkomstskatten samt 100 milj. kronor slopandet av omsättningsskatten på industrins förbrukningsvaror. Relativt snart kommer vidare motionärernas förslag till sparfrämjande åtgärder och höjningen av gift kvinnas förvärvsavdrag att påverka budgeten. Inkomstbortfallet för staten blir på längre sikt mindre än det beräknade i synnerhet som de nu föreslagna skattesänkningarna endast bör utgöra ett led i en planering för fortsatta skattelättnader vilket ger dem en speciell psykologisk verkningskraft. För innevarande budgetår är genomslaget av skattesänkning-

arna i den statliga budgeten betydligt mindre. Minskningen av statens inkomster kan för denna tid beräknas till endast ca 105 milj. kronor.

Motionärerna i *motionerna I: 726 och II: 875* erinrar om att förslaget i propositionen som helhet innebär en sammanlagd skattelättnad på 300 milj. kronor. Budgetläget har under den senaste tiden förbättrats väsentligt. För det nu tilländalupna budgetåret har redovisats ett överskott på totalbudgeten av cirka 380 milj. kronor. För det innevarande budgetåret torde också en fortlöpande förbättring av budgetläget kunna emotes. Budgetmässigt kan det sålunda sägas, att utrymme finns för en väsentligt större skattesänkning. Avgörande för bedömningen härvidlag måste emellertid nu vara de konjunkturpolitiska förhållandena. I vårt lands ekonomi råder fortfarande övertryck, även om vissa tendenser till konjunkturavmattning framträtt. I ett konjunkturläge som det nuvarande bör totalbalansering av budgeten eftersträvas. En väsentligt större skattesänkning måste befaras få allvarliga konsekvenser i form av ökat övertryck i ekonomin och inte minst så till vida, att utrymmet på lånemarknaden minskas för näringslivet och framför allt för de mindre företagen. Enligt motionärernas mening bör dock en sammanlagd skattesänkning på inemot 400 milj. kronor vara möjlig. Av motionärerna framförda förslag ansluter till denna bedömning.

Även efter den nu framlagda propositionen återstår väsentliga reformönskemål på beskattningens område. Hit hör kravet på införande av rätt till resultatutjämning och på viss höjning av förvärvsavdragen. Vidare bör den nu föreslagna höjningen av de skattefria ortsavdragen betraktas blott som en etapp. Målet för de aktuella strävandena på området bör vara en höjning upp till 5 000 kronor för gifta och 2 500 kronor för ensamstående. En sådan reform är av betydelse framför allt för låg- och mellaninkomstgrupperna. Det är också nödvändigt, att snarast möjligt ett bestående system skapas för en rättvis kostnadsavvägning mellan staten och kommunerna, främst genom den s. k. grundbidragsprincipen. En närmare avvägning av önskemålen i fråga om såväl ytterligare skattesänkningar som nya eller ökade uppgifter för samhället måste anstå till nästkommande riksdag i anslutning till den nya finansplanen.

I *motionerna I: 732 och II: 884* har bl. a. påpekats att förslagen i propositionen innefattar skattesänkningar å ena sidan och skattehöjningar å andra sidan om mer än 1 000 milj. kr i vardera riktningen. Med hänsyn härtill är det i hög grad anmärkningsvärt att propositionen så gott som helt saknar uppgifter som belyser det statliga budgetläget. Till följd av att grundläggande material för förslagens bedömning inte finns redovisat i propositionen, har riksdagens prövningsmöjligheter i realiteten beskurits. Mot bakgrunden av riksdagens i grundlagen givna, centrala ställning i beskattningsfrågor måste avsaknaden av uppgifter för budgetlägets belysning påtalas. Genom att förslagen vidare inte har varit föremål för remissbehandling har synpunkter och förslag inte minst vad gäller propositionens detaljer och praktiska verkningar inte kunnat inhämtas på sedvanligt sätt. Den praktiska

slutsats, som riksdagen bör dra härav för förslaget behandling, är att besluten måste bli av provisorisk karaktär. En fortsatt prövning av skattesystemets utformning skall ju ske genom skatteberedningen.

Regeringsförslaget har för allmänheten presenterats som innebärande väsentliga skattelättnader och från de för förslaget ansvarigas sida har man sökt ge intrycket att skattelättnader skulle tillkomma alla. En granskning ger emellertid vid handen att så inte är det faktiska förhållandet. För stora grupper av skattebetalare skulle förslaget medföra en något höjd beskattning. Detta gäller ett stort antal inkomsttagare utan barn i barnbidragsåldern och med låga eller medelstora inkomster (under 16 000 kronors årsinkomst för gift och under 8 000 kronors årsinkomst för ensamstående), boende i nuvarande ortsgrupp V, d. v. s. Stockholm och Norrbotten samt andra delar av Norrland. Den höjda drivmedelsbeskattningen skulle medföra en höjd skattebelastning även för skattskyldiga boende i nuvarande ortsgrupp IV i nämnda inkomstlägen.

Ortsavdragen

I fråga om ortsavdragsbeloppen yrkas i motionerna I: 721 och II: 882 samt motionerna I: 732 och II: 884 en höjning till 4 700 kr. för gifta skattskyldiga och 2 350 kr. för ensamstående. I förstnämnda motioner yrkas vidare särskilt ortsavdrag för folkpensionärer. Beloppen föreslås för gifta folkpensionärer till 7 200 kr., då båda är pensionärer, och 6 000 kr. då så är fallet endast beträffande ena maken, samt 3 600 kr. för ensamstående folkpensionär. I motionerna I: 732 och II: 884 yrkas beträffande folkpensionärer utredning i syfte att genomföra särskilda ortsavdrag.

Till stöd för yrkandena erinras i *motionerna I: 721 och II: 882* bl. a. om att den i propositionen förordade förhöjningen av ortsavdragen och omläggningen av skatteskalorna inte innebär en sänkning av skattebördan för alla inkomsttagare om man tar hänsyn även till omsättningskattens höjning. Man bör därvid inte blott räkna på en omsbelagd konsumtion, motsvarande 70 procent av vad som återstår sedan årsinkomsten minskats med direkta skatter och avgifter, utan givetvis även ta hänsyn till att även investeringar är omsbelagda och till de kostnadsökningar som föranledes av de högre bensin- och brännoljeskatterna. Efter hand slår naturligtvis dessa kostnadsökningar igenom på varor och i hyrorna. I ortsgrupp V blir omshöjningen — även räknad på blott 70 procent — större än inkomstskattelättnaden för gifta utan barn i inkomstlägen strax under 10 000 kronor och upp till ca 18 000 kronor. Den metod varigenom man enklast når en relativt god effekt främst för låga inkomster är en höjning av ortsavdragen. Denna ger en jämnare och rättvisare fördelning av skattebördan mellan olika inkomstskikt. En sådan höjning leder för helt budgetår till ett skattebortfall för staten om 65 milj. kronor och för kommunerna på 70 milj. kronor.

Motionärernas yrkande om förbättring av folkpensionärernas ortsavdrag har sin grund i att det nuvarande systemet med extra avdrag för folkpensio-

närerna enligt motionärernas mening har ogynnsamma verkningar i fråga om dessas vilja att skaffa sig extra inkomster.

Även i *motionerna I: 732 och II: 884* erinras om att regeringsförslaget i föreliggande skick skulle leda till en något höjd beskattning för stora grupper av skattskyldiga med låga och medelstora inkomster. Detta beror på att höjningen av de skattefria bottenavdragen gjorts otillräcklig vid den aktuella skatteomfördelningen. Med beaktande av det möjliga budgetutrymmet föreslår motionärerna, att de skattefria bottenavdragen höjes med ytterligare 200 kronor för gift skattskyldig och med 100 kronor för ensamstående, d. v. s. med 1 020 kronor i nuvarande Ortsgrupp III, med 860 kronor i grupp IV och med 700 kronor i grupp V i fråga om gift skattskyldig ävensom för ensamstående med barn, samt med 510 kronor i grupp III, med 430 kronor i grupp IV och med 350 kronor i grupp V för övriga, ogifta skattskyldiga. Härigenom skulle den ökade belastningen av omsättningsskattens höjning kompenseras och praktiskt taget alla skattskyldiga erhålla en lättnad i beskattningen.

Yrkandet i *motionerna I: 722 och II: 877* att det högre Ortsavdraget skall gälla ensamstående barnförsörjare så länge vederbörande har hemmavarande barn under 19 år motiveras bl. a. med att ifrågavarande skattskyldiga i allmänhet lever under särskilt besvärliga ekonomiska förhållanden. Enligt nuvarande bestämmelser upphör såväl det högre Ortsavdraget och den gynnsammare skatteskalan som det allmänna barnbidraget, då barnet fyllt 16 år. Detta medför att familjeekonomin utsättes för en kännbar påfrestning då åldersgränsen passeras. Med hänsyn härtill bör övervägas om inte mildare övergångsregler bör skapas. Det bör ytterligare beaktas, att de grupper av skattskyldiga det här gäller i allmänhet torde tillhöra dem som enligt propositionen skulle erhålla antingen höjd eller obetydligt sänkt beskattning. Den av motionärerna förordade ändringen bör gälla redan fr. o. m. 1963 års taxering.

I *motionen II: 865* uttalas att ett slopande av dyrortsgrupperingen medför att Ortsavdragens benämning inte längre blir helt adekvat. Avdraget har i sig självt den innebörden, att det skall undanta från beskattningen den del av inkomsten, som kan anses motsvara vad som åtgår för täckande av de elementära levnadskostnaderna och som därför anses sakna skattekraft. En riktigare benämning för detta avdrag synes vara kommunalt resp. statligt grundavdrag.

Norrlandsfrågor

I fråga om skrivelseyrkandet i *motionerna I: 721 och II: 882* om skyndsamt utredning för lösandet av problem, sammanhängande med speciella dyrförhållanden i övre Norrland, anföres bl. a. att kommunerna där i stor utsträckning tillhör Ortsgrupp V, där verkningarna av Ortsavdragets höjning

är minst. En mängd olika omständigheter kommer in i bilden, såsom frågan om beskattningsföremålens fördelning mellan kommunerna, om kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna, om den allmänna skatteutjämnningen m. m.

Motsvarande yrkande i *motionerna I: 725 och II: 874* motiveras med att det är i hög grad berättigat att övre Norrland vid ett slopande av dyrortsgrupperingen erhåller någon form av kompensation för de högre kostnader, som föranledes av klimatförhållanden och stora avstånd m. m. När trots de ofullständigheter i tidigare genomförda prisgeografiska undersökningar, som närmare exemplifierats i motionen II: 874, övre Norrland i dyrhetsavseende kommit upp i samma nivå som övriga delar av högsta dyrort, måste detta innebära att man i övre Norrland nominellt får betala ett relativt sett högre pris för en standard, som är lägre än i andra delar av landet.

Vid bedömandet av denna fråga bör också beaktas att dyrortssystemet innebär en systematisk kompensation på löner o. s. v. för hög nominell levnadskostnad. Dessa kompensationer medför i sin tur ökad dyrhet o. s. v. Förutsättningar saknas dock inom vissa områden för att dylik kompensation skall kunna utlösas. Detta gäller bl. a. i övre Norrland, vilket framgår av inkomsttaxeringarna.

Även i *motionerna I: 732 och II: 884* har framhållits att de särskilda förhållanden, som råder i övre Norrland i levnadskostnadshänseende, bör beaktas då de skattefria bottenavdragen göres lika stora för hela landet. Frågan på vad sätt dessa förhållanden bör influera på beskattningen bör prövas i samband med den prisgeografiska undersökningen.

I *motionerna I: 734 och II: 866* uttalas att de klimatologiska förhållandena i Norrland verkar fördyrande på byggnads- och uppvärmningskostnaderna. De långa avstånden fördyrar transporterna inom området, vilka i icke ringa grad dessutom fördyras på grund av ett mycket stort slitage av transportmedlen till följd av dåliga vägar. En icke oväsentlig varufördyring blir följden av de långa avstånden till landets produktionscentra och importhamnar. Givetvis får befolkningen i dessa delar av landet också vidkännas avsevärt högre kostnader för semesterresor i den mån dessa förlägges till sydligare och varmare trakter i Sverige eller det övriga Europa.

Till stöd för yrkandet i *motionen II: 849* rörande den prisgeografiska undersökningen framhålls att departementschefens uttalande att rättviseskäl talar för kraven på enhetliga ortsavdrag vid beskattningen är riktigt om man utgår ifrån att det inte föreligger några mera betydande skillnader i levnadskostnader mellan olika landsdelar. Bestämd ståndpunkt i den frågan kan inte tas innan den prisgeografiska undersökningen framlagt sitt material. Det förefaller emellertid ingalunda otroligt att undersökningen kommer att visa att levnadskostnaderna i övre Norrland är så höga att de motiverar ett högre ortsavdrag vid beskattningen. Frågan om tillägg till ortsavdragen bör således prövas när undersökningen fullföljts.

Kompensation till kommunerna

Beträffande det i *motionerna I: 725 och II: 874* framställda yrkandet om förhöjning under nästkommande budgetår av anslaget till skattetyngda kommuner från det i propositionen förordade beloppet, 45 milj. kronor, till 65 milj. kronor anföres bl. a. följande. Frågan om skattelindringsbidrag till kommunerna kommer i ett annat läge, inte endast genom att det uppkommer ett behov av kompensation för dyrortsgrupperingens slopande utan också genom att en sådan åtgärd påverkar underlaget för det nu gällande kompensationssystemet. Med hänsyn härtill framstår det i propositionen förordade beloppet som otillräckligt för att utan menliga inverkan på andra håll kunna innefatta en berättigad kompensation till de övre delarna av Norrland. Den av motionärerna förordade särskilda höjningen, 20 milj. kronor, bör användas huvudsakligen för en av kallorts- och avståndskostnader motiverad kompensation. Utredning bör utan dröjsmål vidtas i syfte att tillskapa en permanent och mera exakt avvägd kompensation. Därvid bör beaktas bl. a. att enbart ett förhöjt ortsavdrag inte kan godtas med hänsyn till följderna för det kommunala skatteunderlaget. Alternativt bör övervägas att genom ett ekonomiskt tillskott från staten till kommunerna ge medborgarna i övre Norrland den erforderliga kompensationen, t. ex. genom ett särskilt tillägg inom ramen för skattelindringsbidraget eller genom en särskild bidragsform.

Till stöd för yrkandet i *motionerna I: 733 och II: 881* om tilläggsdirektiv till 1958 års skatteutjämningskommitté uttalas bl. a. att ett förhöjt ortsavdrag har konsekvenser i form av minskat skatteunderlag, som kan bli kännbara nog särskilt för kommunerna. Enligt propositionens beräkningar uppgår detta skattebortfall för kommunerna till 270 milj. kronor per år, varav 85 miljoner kronor i samband med Ortsgrupperingens avskaffande och 190 miljoner kronor som konsekvens av en generell höjning av avdragen därutöver. Av direktiven för skatteutjämningskommittén framgår att det torde bero av dess ställningstagande åtminstone om den skulle finna att en slutlig avveckling av de i samband med en tidigare Ortsbidragsreform givna statsbidragen skall föranleda en ökad bidragsgivning. Läget är nu inte detsamma som beträffande den tidigare Ortsavdragsreformen men det synes även i detta fall saknas varje garanti för hur utvecklingen kan komma att bli. Ur kommunernas trygghetssynpunkt framstår det därför som önskvärt att kommittén erhåller erforderliga tilläggsdirektiv i överensstämmelse med departementschefens i propositionen uttalade uppfattning att ersättning skall lämnas dem.

Skatteskalorna

Förslag till ändrade skatteskalor framställs såväl i *motionerna I: 721 och II: 882* som i *motionerna I: 732 och II: 884*. I förstnämnda motioner erinras härutinnan om att motionärerna sedan många år lagt fram förslag

till skatteskalor avsedda att både minska progressionen och få fram en jämnare och mellan olika inkomstskikt rättvisare skatteprogression samt uttalat sig för en väsentlig vidgning av det proportionella skiktet. Propositionens förslag till skatteskalor innebär ett visst tillmötesgående av dessa önskemål men är i väsentliga avseenden dock otillfredsställande. Det innebär att inkomster mellan 15 000 och 30 000 kronor belastas med lägre marginalskatt än nu men att progressionen blir hårdare. Den s. k. puckeln i skatteskalen är icke avhyvlat. Den har endast skjutits framåt något tusental kronor och därifrån blivit brantare. Det förslag till ny skatteskala, som motionärerna framlägger, har inriktats på att lindra skattebördan för gifta. Sålunda höjs gränsen för tudelningsprincipens tillämpning väsentligt, så att ingående av äktenskap inte i något fall skall föranleda en skärpning av makarnas sammanlagda beskattning förrän vid familjeinkomster överstigande 40 000 kronor.

Till stöd för det i *motionerna I: 732 och II: 884* framlagda förslaget vad angår skatteskalorna uttalas att de i propositionen föreslagna skalorna föret brister. Skalans utformning närmast ovanför den proportionella delen är sådan att marginalskattens ökning (progressionen) kommer att ske synnerligen snabbt. Inom ett relativt kort inkomstintervall — från inkomstläget 20 000 till 30 000 kronor för gift skattskyldig — stiger marginalskatten från 10 till 30 procent. En utjämning av skalan bör här ske, så att en mindre brant stegring vinnes. Motionärerna förordar följande skalor (de i propositionen föreslagna skattesatserna anges inom parentes):

Beskattningsbar inkomst 1 000-tal kr.	Skatteskala Motionärernas förslag	(prop.)
Gifta		
0—12	10	(10)
12—16	18	(20)
16—20	26	(30)
20—25	33	(38)
25—30	38	(38)

I övrigt lika med propositionen.

Ogifta		
0— 6	10	(10)
6— 9	18	(20)
9—12	24	(25)
12—16	30	(30)

I övrigt lika med propositionen.

Enligt motionärernas förslag rörande ortsavdrag och skatteskalor skulle inkomstskatten bli ytterligare sänkt för skattskyldiga med låga och medelstora inkomster, vilket är motiverat av den i reformen ingående omfördelningen av direkt och indirekt skatt. I och för sig hade en ytterligare lättning i inkomstskatten varit önskvärd. Förutom budgetmässiga hänsyn talar

emellertid den viktiga omständigheten däremot, att skattesystemet i dess helhet är föremål för en genomgripande översyn av allmänna skatteberedningen.

I motionerna I: 721 och II: 882 yrkas att ensam barnförsörjare skall, även sedan yngsta barnet fyllt 16 år, beskattas enligt den för gifta gällande skatteskalan intill dess barnet fyllt 19 år. Liknande yrkande framställs i motionerna I: 722 och II: 877 i kombination med motsvarande utsträckning av rätten till det högre ortsavdraget. Rörande motiveringen för dessa yrkanden i sistnämnda motioner hänvisas till redogörelsen ovan rörande motioner om ortsavdragen.

Till stöd för nu ifrågavarande yrkande i *motionerna I: 721 och II: 882* anföres att en plötslig och mycket kännbar försämring enligt nuvarande bestämmelser inträder för ensam barnförsörjare när barnet fyller 16 år. De tidigare skatteförmånerna liksom barnbidraget faller bort. För att få övergången mjukare för dessa skattskyldiga förordas, att de skall beskattas enligt den för gifta gällande skalan intill dess barnet fyllt 19 år såvitt barnet inte påföres egen skatt för beskattningsåret. Härigenom bereder man också ökade möjligheter för de ensamma barnförsörjarnas barn att efter 16 års ålder fortsätta påbörjade studier eller yrkesutbildning.

Yrkandet i *motionerna I: 729 och II: 868* om utredning av frågan om ändring av skatteskolorna motiveras bl. a. med att det relativt goda tillgodoseende av medelinkomstgrupperna, som propositionen innebär, bör medföra att man vid nästkommande skattesänkning särskilt beaktar behovet av ytterligare skattesänkning i de lägre inkomstskikten. Enbart ortsavdragshöjning är inte den lämpligaste metoden för en sådan skattesänkning. Enligt motionärernas mening bör en sänkning av uttagsprocenten i de lägre inkomstskikten kunna övervägas i fråga om den statliga inkomstskatten. Uttaget bör sänkas t. ex. från nuvarande 10 procent till 7 eller 8 procent. Sänkningen bör gälla större delen av de nu föreslagna proportionella bottenkikten i skatteskolorna.

Sparande

Som motivering för yrkandena i de likalydande *motionerna I: 721 och II: 882* framhålles angelägenheten av att man sammankopplar skattelättnader med omedelbart verkande sparstimulerande åtgärder. Följande åtgärder förordas av motionärerna.

Den som under något av åren 1962—1967 sätter in pengar på ett särskilt bostadskonto bör få dra av det sparade beloppet i sin deklaration. Som högsta belopp under perioden föreslås 6 000 kr. för ensamstående och sammanlagt 12 000 kr. för äkta makar. De insatta medlen skall vara avsedda för förvärv av eget hem eller för att betala insats i bostadsrättsförening. Om pengarna tas ut från banken utan att användas för bostadsändamål,

skall de tas upp till beskattning. Den som har eget hem och på sina lån gör större amorteringar än »normala» skall få dra av överskjutande belopp, dock maximalt 700 kr. För skattskyldig, som har hemmavarande barn under 16 år, föreslås att maximum skall höjas med 200 kr. per barn. Såsom »normal» amortering bör kunna betraktas ett belopp motsvarande 1 1/2 procent av taxeringsvärdet.

Vidare bör den som för eget barns räkning sätter in nysparade medel på ett utbildningskonto få dra av beloppet i sin deklaration. Maximum skall vara 1 200 kr. om året och sammanlagt på utbildningskontot 18 000 kr., exklusive upplupna räntor. Utbildningskontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 12 år. Insättningen skall vara spärrad i minst 7 år och minst intill dess barnet fyllt 16 år. Har någon tagit ut medel från utbildningskontot, bör fortsatt skattefri avsättning inte få ske liksom inte heller efter det barnet fyllt 20 år. De insatta medlen bör vara fria från gåvoskatt. Belopp som uttas från utbildningskonto bör inte tas upp som skattepliktig inkomst. Sedan barnet fyllt 21 år bör det ha rätt att ta ut medel även om dessa inte stått inne i 7 år.

För att främja en spridning av ägandet bl. a. i form av aktieförvärv, förordas att kapitalavdraget skall kunna höjas med 200 resp. 400 kr., i den mån kapitalavkastningen till motsvarande belopp utgör utdelning å aktier eller andelar i ekonomisk förening.

Någon principiell skillnad föreligger icke mellan den avkastning som erhålles av insatta medel och aktieinnehav och den avkastning som erhålles av rörelse — exempelvis ett jordbruk — vari en person investerat sitt sparkapital. En del av rörelsens avkastning kan hänföras till den personliga arbetsinsatsen, medan en annan del härrör från det insatta kapitalet. Därför föreslås att en person, som insatt sitt sparkapital i jordbruk, annan fastighet eller rörelse, skall erhålla samma skatteförmån som om han haft inkomst av kapital.

I de likalydande *motionerna I: 731 och II: 880* framhålles att skattereformerna bör kompletteras med åtgärder, som tar sikte på att främja kapitalbildningen och det enskilda långsiktiga sparandet.

Sparpremiering bör ske genom skattelindring på så sätt att skatten minskas med ett belopp, som motsvarar viss del av på sparkonto i bank eller därmed jämförlig penninginrättning insatt belopp. Skattelindringen förutsättes vidare endast gälla den statliga inkomstkatten med belopp motsvarande 10 procent av det sparade beloppet. Eftersom huvudsyftet med åtgärden är att stimulera det regelbundna småsparandet föreslås ett högsta belopp på 1 000 kr. per år och kontoinnehavare (2 000 kr. för äkta makar). Vidare föreslås att högsta sammanlagda belopp för ett konto skall utgöra 15 000 kr. Det skall därjämte vara möjligt att öppna särskilt barnkonto, där föräldrar kan spara pengar för t. ex. sina barns utbildning. Det synes rimligt att maximumbeloppet för insättning på barnkonto sättes något lägre än för det allmänna sparkontot eller till 800 kr. per år och totalt högst 10 000 kr. För att stimu-

lera ett mera långsiktigt sparande föreslås att belopp för definitiv premiering skall stå inne under fem år. Sker uttag från kontot av medel, som inte stått inne fem år, skall premien återgå till statsverket. För rätt till sparpremie skall vidare krävas att spararens samtliga banktillgodohavanden skall ha ökat med minst det belopp för vilket skatteavdrag yrkas.

Vidare föreslås att utjämningskonto införes. Härigenom skulle möjlighet öppnas för en öppen resultatutjämnning vid beskattningen. Principen för utjämningskontona skulle vara att skatteavdrag finge göras vid insättning och att uttaget belopp beskattas såsom inkomst. Rätt till uppskov med taxering skulle gälla tio år. Den årliga insättningen skulle begränsas till 10 000 kr. och kontots sammanlagda belopp till 20 000 kr. Systemet skulle i stort sett utgöra en motsvarighet till de s. k. skogskontona utan att medföra någon begränsning i rätten till avsättning å sistnämnda konton.

I de likalydande *motionerna I: 739 och II: 888* uttalas att speciella skäl föreligger för en premiering med syfte att stimulera till ett mera långsiktigt banksparande. Goda skäl kan emellertid anföras för att samhället bör premiera varje slag av sparande, d. v. s. i princip varje förbättring av nettoförmögenheten under en viss tidsperiod i den utsträckning som kan anses finansiellt möjlig och av rättviseskäl lämplig. Det måste därför anses vara en primär uppgift att söka utforma ett system som möjliggör en sådan allsidig stimulans av det personliga sparandet. Självfallet blir möjligheterna till en positiv samhällsekonomisk effekt större om premieringen i princip omfattar allt personligt sparande. Det kan nämnas att amorteringssparandet utgör inte mindre än ca en tredjedel av hushållens samlade finansiella sparande. Det är angeläget att även sådant sparande kan bli föremål för stimulans. Den vägledande principen bör vara att den enskilde skall ha full frihet att välja sparmål och former för sparandet samt därvid oavsett mål och form åtnjuta premiering. De förslag, som framlägges i *motionerna*, ansluter sig i huvudsak till vad som föreslagits i de ovannämnda *motionerna I: 731 och II: 880*.

Förvärvsavdrag

Motionärerna i de likalydande *motionerna I: 721 och II: 882* framhåller, att det icke ligger i samhällets intresse att kvinnor med speciell utbildning på grund av en för hård beskattning avstår från förvärvsarbete och föreslår därför, att förvärvsavdraget för gift kvinna med barn utan prövning skall kunna utgå med maximalt 3 000 kr. Kan hustrun emellertid styrka, att hennes verkliga kostnader för barnens omhändertagande varit högre än 3 000 kr., bör hon få avdrag härför intill ett belopp motsvarande 20 procent av inkomsten. En omprövning bör även ske av beskattningen i äktenskap, där s. k. faktisk samtaxering förekommer, d. v. s. där hustrun icke har inkomst av egen förvärvsverksamhet utan biträder mannen i dennes yrkesverksamhet. Därför föreslås att gift man, som har inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, där hustrun deltar i mannens förvärvsverk-

samhet och har minderåriga barn, skall erhålla avdrag för verkliga, styrkta kostnader för barnens omhändertagande, dock högst med 20 procent av det värde vartill hustruns arbete uppskattas och högst 3 000 kr. Samma bör gälla hustru, som har inkomst av jordbruksfastighet. I detta sammanhang bör man även beakta mödrar som är ogifta, änkor eller frånskilda. Då emellertid avdraget för dessa kategorier sker i form av förhöjt ortsavdrag, synes en närmare utredning böra ske rörande sättet att åstadkomma förbättrade avdragsmöjligheter. När barnet fyller 16 år inträder en plötslig och mycket kännbar försämring. De tidigare skatteförmånerna liksom barnbidraget faller bort. För att få övergången mjukare för dessa skattskyldiga föreslås, att de skall beskattas enligt den för gifta gällande skalan intill dess barnet fyllt 19 år, såvitt barnet icke påföres egen skatt för beskattningsåret.

I de likalydande *motionerna I: 732 och II: 884* anföres i huvudsak följande. I propositionen har en viktig detalj i det nuvarande skattesystemet förbigåtts, som är av särskild betydelse i fråga om skattereglernas inverkan på arbetsvilja och produktionsinsatser, nämligen förvärvsavdragen. Motionärerna anser det uppenbart, att storleken av de nuvarande förvärvsavdragen vida understiger de faktiska merkostnaderna — under alla omständigheter i de fall där hustrun arbetar utanför hemmet och familjen har barn. Arbetsmarknaden undandras utan tvekan kvinnlig, kvalificerad arbetskraft, därför att vederbörande anser, att nettobehållningen blir för liten efter skatt och övriga avbrännningar. En väsentlig höjning av förvärvsavdragets maximum kan förväntas underlätta att dessa kvinnors arbetskraft och yrkeskunskaper kommer arbetsmarknaden till godo. Det finns även anledning att ställa frågan om inte riksdagen borde ompröva sin ståndpunkt beträffande förvärvsavdragens storlek i de fall, där familjen inte har minderåriga barn och har förvärvsarbete utom hemmet. Även i dessa fall förekommer som regel merutgifter i samband med förvärvsarbetet utanför hemmet, vilka i allmänhet torde vara större än 300 kr. Härtill kommer att, då hustruns inkomst vid sambeskattningen sammanlägges med makens inkomst, hennes inkomst drabbas av betydande marginalskatt så snart maken har en medelstor eller högre inkomst. En annan grupp skattskyldiga, vars beskattningsförhållanden kräver uppmärksamhet, är de s. k. ofullständiga familjerna, d. v. s. sådana barnfamiljer där fadern eller modern saknas. Härav utgör de ensamstående mödrarna det största antalet. Ifrågavarande skattskyldiga saknar rätt till förvärvsavdrag, trots att de av uppenbara skäl har särskilda kostnader för barnens tillsyn på grund av förvärvsarbete utanför hemmet. Starka skäl talar för att även ifrågavarande skattskyldiga tillerkännes rätt till förvärvsavdrag. Det är vidare uppenbart att de nuvarande reglerna beträffande barnens ålder för rätt till förvärvsavdrag får anses passerade av utvecklingen. Den starkt stegrade, fortsatta skol- och yrkesutbildningen har gjort att en höjning av åldersgränsen till 18 år skulle vara befogad.

Motionärerna föreslår därför, att förvärvsavdraget i de fall familjen har hemmavarande barn under 16 år nu höjes till 4 000 kr. Vidare föreslås att

det s. k. kvotavdraget höjes till 25 procent för att även nå en förbättring för kvinnor med lägre inkomst. Det sålunda förstärkta förvärvsavdraget bör även gälla för ensamstående barnförsörjare med hemmavarande barn under 16 år. Det högre förvärvsavdraget skall tillämpas fr. o. m. 1962 års inkomster. Dessutom bör en utredning snarast ske om en ytterligare reformering av reglerna för förvärvsavdraget.

Till stöd för utredningsyrkandet i de likalydande *motionerna I: 736 och II: 870* anföres bl. a. följande. För att sambeskattningen inte skall bli särskilt tyngande för barnfamiljer bör ytterligare åtgärder för lättnader i beskattningen övervägas. Det är uppenbart att man även framgent måste tillämpa schablonbetonade avdragsregler. Vidare är det angeläget att en ökad avdragsrätt inte ges en sådan utformning att endast de förvärvsarbetande kvinnor, som befinner sig i högre inkomstlägen, får ett väsentligt utbyte av densamma. En höjning av avdragsrättens procentuella del bör komma i fråga i första hand. Särskilt bör prövas möjligheten att vid låg förvärvsinkomst tillämpa en hög procentuell avdragsrätt. I andra hand bör en höjning av det maximala avdragsbeloppet komma i fråga. Ovannämnda synpunkter bör enligt motionärernas mening prövas och beaktas vid kommande lättnader i beskattningen.

Motionärerna anser sig inte kunna acceptera den kategoriklyvning som görs mellan gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet och annan förvärvsarbetande gift kvinna. Förvärvsavdrag för hustruns arbete i makarnas jordbruk eller rörelse måste anses vara principiellt lika berättigat som för annat förvärvsarbete. I de fall där minderåriga barn förekommer bör det vara motiverat att medge ett förhöjt förvärvsavdrag. Värdet av hustruns arbetsinsats bör kunna beräknas till 1/5 av mannens redovisade inkomst av jordbruksfastighet med lämplig maximering, förslagsvis 3 500 kr. Samma beräkningsgrunder synes kunna tillämpas i fråga om inkomst av rörelse. Detta bör, där skäl till avvikelse ej föreligger, kunna läggas till grund för beräkning av kvotavdrag för jordbrukare och rörelseidkarfamiljer på samma sätt som för yrkeskvinnor, d. v. s. med 20 procent av högst 3 500 kr., varvid erhålles ett kvotavdrag på högst 700 kr. och ett sammanlagt förvärvsavdrag på högst 1 000 kr. Ett sådant kvotavdrag bör medges gift man med inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, när hans hustru är verksam i förvärvskällan och har hemmavarande barn under 16 års ålder.

Övriga frågor rörande den direkta beskattningen

I *motionen II: 865* erinras om att det i 10 § uppbördsförordningen stadgas att preliminär A-skatt icke skall beräknas å bl. a. sådan pension, livränta eller annan skattepliktig ersättning som uppgår till högst 1 500 kr. för år. Om deklarationspliktsgränsen höjes till 2 400 kr. bör det nämnda beloppet höjas, förslagsvis till 2 500 kr. I *motionen* upptas även frågan om avrundning av den beskattningsbara inkomsten. Därvid uttalas att mycket från

skatteteknisk synpunkt skulle vara att vinna, om avrundningen till jämnt hundratal kronor kunde ske redan av den taxerade inkomsten. En svårighet uppstår i så fall med hänsyn till att ortsavdraget för ensamstående inte föreslagits till jämnt hundratal kronor, nämligen 2 250 kr. Svårigheten skulle elimineras, om detta avdrag fastställdes till 2 300 kr. Då uppkommer emellertid frågan huruvida avdraget för gifta kan höjas till 4 600 kr. De ekonomiska konsekvenserna av en sådan justering av avdragsbeloppen får givetvis behandlas i sitt sammanhang.

Allmän varuskatt

I de likalydande *motionerna I: 712 och II: 856*, vari yrkas att fiskredskap undantas från varuskatt, framhåller motionärerna, att den nu utgående varuskatten på fiskredskap utgör en tung börda och att redskapsanskaffningen blivit allt kostsammare på grund av övergången till dyrare material. Det är inte ovanligt att redskapsutgifterna för en trälare uppgår till ca 30 000 kr. per år. Nästa år kan vidare fiskexporten på den västtyska marknaden väntas komma att försvåras genom beslutad tullavgift på fisk, innebärande ett pålägg av 6 procent på försäljningsvärdet. Inför denna situation måste varuskatten — och än mer en höjning av densamma — komma att väsentligt öka redskapsutgifterna och därigenom påverka fiskets lönsamhet i ogynnsam riktning.

Till stöd för yrkandet om avslag på förslaget om höjning av den allmänna varuskatten anföres i de likalydande *motionerna I: 716 och II: 861* bl. a., att den utformning av skattepolitiken som nu föreslås inte innebär någon egentlig lättnad i skattetrycket för den stora majoriteten inkomsttagare. Vad som sker är däremot en ytterligare förskjutning till indirekt beskattning, en skatteform som hårdast drabbar de mindre inkomsttagarna och gynnar dem, som endast behöver avvara en mindre del av sina inkomster för det dagliga livets uppehälle.

I de likalydande *motionerna I: 720 och II: 867* yrkas skattefrihet för ammunition till Frivilliga skytteväsendets organisationer. Motionärerna framhåller, att redan varuskattens införande innebar en höjning för ammunition med 1 öre per skott och den nu föreslagna höjningen av densamma kommer att innebära en ytterligare höjning med 0,5 öre per skott. Då skytteföreningarna årligen inköper och förbrukar ca 30 milj. skott, kommer skytterörelsens medlemmar genom omsättningsskatten att belastas med extra kostnader på omkring 450 000 kr. Det anslag av statsmedel som utgår är ett bidrag till skytteföreningarna, icke till skyttarna, väsentligen för underhåll av skjutbanor och materiel.

Som motivering för yrkandet om utredning rörande undantag från skatt på företagens förbrukningsartiklar anföres i de likalydande *motionerna I: 721 och II: 882* bl. a., att angelägenheten av en sådan utredning ökar i sam-

band med höjningen av varuskatten. Om företagens förbrukningsartiklar undantas från varuskatteplikt, skulle detta medföra betydande lättnader för alla typer av företag från de mindre hantverkarna och jordbrukarna upp till storindustrin. Särskilt jordbrukare och andra mindre företagare har ofta svårt att på den slutlige konsumenten övervältra den skatt som han tvingas betala för sina förbrukningsverktyg, förbrukningsmaterial och tillsatsmaterial.

Motionärerna i de likalydande *motionerna I: 723 och II: 873* framhåller, att många skäl talar för att begagnade traktorer, lantbruksmaskiner och lantbruksredskap i likhet med begagnade personbilar undantas från skatteplikt. Någon varuskatt utgår emellertid icke vid försäljningstransaktioner privatpersoner emellan. En fortsatt skattskyldighet för begagnade traktorer m. m. kommer med säkerhet att medföra att antalet transaktioner privatpersoner emellan — på auktioner o. dyl. — kommer att stiga med motsvarande minskning av den reguljära handelns volym. En ändring av distributionsformerna måste ses som en allvarlig olägenhet för jordbrukarna, inte minst med tanke på att detta kan innebära minskad kontroll av och service på begagnade enheter. Man torde kunna räkna med att ett slopande av allmän varuskatt för här ifrågavarande begagnade objekt kommer att medföra en relativt blygsam inkomstförlust för statsverket.

Som motivering för yrkandet i de likalydande *motionerna I: 724 och II: 872* om sådan ändring i varuskatteförordningen, att skattebelastningen blir likformig för fabriksmässigt tillverkade förarbetade byggnadsvaror och sådana varor, som framställs på byggnadsplatserna, anföres att skattens utformning i fråga om förarbetade byggnadsvaror medför en ojämn beskattning. Detta föranleder inte endast ett snedvridande av konkurrensförhållandena utan även en fördyring, som — med hittills gällande skattesats om 4 procent — beräknats uppgå till ca 1,5 procent av byggnadskostnaderna för bostäder. En likformig belastning av varuskatt kan åstadkommas genom att beskattningen skjutes ett led tillbaka vad angår den fabriksmässiga tillverkningen av ifrågavarande produkter. Tillverkarna av sådana produkter hänföres till konsumenter, vilka i följd härav har att erlagga skatt för sina inköp. Någon skatt skall därefter ej uttas på de färdiga produkterna. Genom en sådan ordning uppnås, att den fabriksmässigt framställda varan kommer att belastas med lika stor varuskatt som den på byggnadsplatsen tillverkade. En annan lösning av det skattetekniska problemet erbjuder den typ av schablon som gäller i fråga om trähus. En genomgång av några av produkterna visar att ett genomsnitt ger ett beskattningsvärde av 40 procent av den eljest skattepliktiga omsättningen.

I de likalydande *motionerna I: 726 och II: 875*, vari hemställts om förslag till 1962 års riksdag ang. omläggning av skatten till partihandels- eller fabriktionsledet samt om undantag från skatt å investeringsvaror, anföres i huvudsak följande. Omsättningsskattens utformning som en detaljhandelskatt medför betydande extra arbete och besvär för de stora företagargrup-

per, som ålagts att ha hand om uppbörden av skatten. Vid en höjning av detaljhandelsskatten måste man dessutom befara, att en viss del av varudistributionen söker sig andra vägar än den lätt kontrollerbara butikshandeln. Av den utredning, som utfördes av 1952 års kommitté för indirekta skatter, framgår att en partihandelsskatt har vissa påtagliga fördelar framför en detaljhandelsskatt. Till dessa hör billigare och enklare administration. En allmän varuskatt torde dessutom rent redovisningstekniskt utgöra en mindre belastning för partihandelsföretagen. Även kontrollen av skattens tillämpning torde vara enklare att genomföra i partihandels- än i detaljhandelsledet. Till följd av mindre antal uppbörds- och redovisningsställen torde vidare vid en övergång till partihandelsledet skapas möjlighet att inom samma utgiftsram ge företagen en relativt bättre ersättning för uppbörds- och redovisningsarbetet.

Om skatten uttas i partihandels- eller fabrikationsledet, torde vidare möjligheter skapas för ytterligare undantag av varor, som enbart eller huvudsakligen användes i näringslivets investeringar. Åtskilliga företag i berörda led saluför därjämte enbart eller huvudsakligen investeringsvaror, och även i andra fall är sortimenten mindre komplicerade och försäljningsposterna enhetligare och större i dessa led. Jämfört med en detaljhandelsskatt måste alltså möjligheterna till undantag av betydelsefulla investeringsvaror anses goda, om skatten uttas i partihandels- eller fabrikationsledet.

Till stöd för yrkandet om att böcker och musikalier skall undantas från skatteplikt framhålles i de likalydande *motionerna I: 730 och II: 879*, att man uppskattar den del av bokköpen, som helt eller delvis subventioneras av det allmänna, till omkring en tredjedel av hela bokförsäljningen i landet, i kronor räknat. Värdet av den totala bokomsättningen uppgår knappast till en halv procent av den totala försäljning, för vilken varuskatt uttages. Statens intäkter av den allmänna varuskatten på böcker synes därför bli relativt obetydliga. Eftersom böcker icke är att hänföra till behovsvaror i egentlig mening, måste en successivt höjd varuskatt i längden få en prohibitiv verkan till men för kulturutvecklingen landet. Tidigare framförda skäl för undantagande av böcker och musikalier från den allmänna varuskatten föreligger alltså och blir än mer bärande, om den föreslagna höjningen av den allmänna varuskatten med två procent genomföres.

I de likalydande *motionerna I: 732 och II: 884* yrkas utredning dels om uttagande av skatten i tidigare led och dels om undantag från skatt för förbrukningsartiklar. Som motivering härför anföres i huvudsak följande. Frågan om en ändrad avvägning mellan direkt och indirekt beskattning bör prövas, så att man inom ramen för ett sänkt totalt skatetryck kan nå väsentliga lättnader i inkomstskatterna för alla i kombination med ett ökat användande av lämpligt utformad, indirekt beskattning. När den föreslagna höjningen av omsättningsskatten nu kombineras med lättnader i inkomstskatten anser motionärerna, att omsättningsskattens höjning är acceptabel som en *provisorisk* åtgärd. Skatteberedningen bör nämligen för att förut-

sättningslöst kunna pröva linjerna för en ur olika synpunkter rationell skattereform vara obunden av nuvarande omsättningsskatt och ha fria händer att överväga olika slag av indirekt beskattning. Eventuellt kan andra slag av varu- eller bruttoskatter finnas mer rationella än just den typ av varubeskattning, som nuvarande omsättningsskatt i detaljhandelsledet utgör. En indirekt beskattning lagd i tidigare led i produktionskedjan — t. ex. i parti-handelsledet — skulle starkt reducera antalet uppbördsskyldiga. Även andra former av allmän, indirekt beskattning kan tänkas.

Den nuvarande omsättningsskatten innehåller tydliga moment, som närmast synes böra karakteriseras som tekniska inadvartenser. Den åtgärd, som närmast bör vidtas, är att de s. k. förbrukningsvarorna befrias från omsättningsskatt. En möjlig teknisk lösning synes vara att företag erhåller rätt att från sin skattepliktiga omsättning avdraga inköp av förbrukningsartiklar, d. v. s. sådana förbrukningsartiklar som har en livslängd understigande tre år. Med en treårsgräns skapas anknytning till kommunalskattelagens regler för avgränsning av investeringsvaror. En utredning, som skall begränsas till angivna tekniska uppgift, kan ske oberoende av skatteberedningens långsiktiga arbete och bedrivs med sådan skyndsamhet att förslag kan föreläggas nästa års riksdag.

Till stöd för utredningsyrkandena i de likalydande *motionerna I: 733 och II: 881* anföres bl. a. följande. Då omsättningsskatten beslöts, angavs att skatten skulle utgå på de genom avtal prisreglerade jordbruksprodukterna med ca 300 milj. kr. Nu lär det inte stanna därvid. I den mån jordbrukarna kan utvinna kompensation med hjälp av förhöjt gränsskydd, blir det konsumenterna som får betala. Då sådan kompensation icke låter sig marknads-mässigt fullt utvinnas, blir det jordbrukarna, som berövas vad som avtals-mässigt tillförsäkrats dem. Ur sociala synpunkter är det otillfredsställande, att de prisbilliga livsmedlen belastas genom en 50-procentig skattehöjning. Tidigare var just sådana livsmedel undantagna från omsättningsskatt. Det är att märka, att förbrukningen av enkla prisbilliga livsmedel icke är större hos de ekonomiskt välbeställda än hos mindre inkomsttagare.

I motioner tidigare år har framhållits, att en differentiering av varuskatten skulle underlättas av att uppbörden förlades från minuthandeln till produktions- eller partihandelsledet. Därigenom skulle också för rättskänslan stötande dubbelbeskattning genom omsättningsskattens uttagande vid andrahandsförsäljning av för produktionen erforderliga maskiner och motorfordon kunna undvikas. Genom förslaget om höjning av uttagningsprocenten har en »ny händelse» inträffat, som väl motiverar att denna fråga upptages till ny prövning redan vid innevarande års riksdag.

Till stöd för yrkandena i *motionen II: 871* anföres bl. a. Innebörden av övergångsbestämmelserna är, att den höjda varuskatten kommer att utgå även på vissa varor och tjänsteprestationer, som redan tillhandahållits vid tidpunkten för ikraftträdandet av den föreslagna skattehöjningen. Den som köper en vara i december 1961 (då den lägre skattesatsen fortfarande gäller)

och får varan till sig överlämnad men icke erlägger likvid före den 1 januari 1962 blir skattskyldig enligt den föreslagna högre skattesatsen. Allvarliga principiella invändningar måste riktas mot det betraktelsesätt, som ligger bakom dylika bestämmelser. Skyldighet att erlägga en konsumtionsskatt bör inträda, då de skattepliktiga varorna övergår till de slutliga konsumenterna. Praktiskt sett blir följderna att det i de flesta fall blir handeln, som får betala den förhöjda skatten för dessa varor. Enligt motionärernas mening bör därför i övergångsbestämmelserna utsägas, att förordningen icke äger tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande av vara eller tjänsteprestation, som skett före förordningens ikraftträdande.

Vidare föreslås i propositionen att de nya bestämmelserna ej skall tillämpas i fråga om tillhandahållande av vara på grund av skriftligt avtal med bestämt pris som slutits före den 2 november 1961. Dessutom föreslås vissa regler beträffande import på grundval av avtal slutna före den 2 november 1961. På skattelagstiftningen måste ställas det minimikravet att medborgarna skall kunna i det ögonblick de genomför en transaktion avgöra storleken av skattskyldigheten. De i propositionen föreslagna övergångsbestämmelserna såvitt avser höjning av skatten vid sådana transaktioner som avtalats före årsskiftet bör därför ändras så att sådant tillhandahållande av varor eller tjänsteprestationer efter den 31 december 1961, varom skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, slutits före den dag förordningen utkommer av trycket, lämnas oberörda av den höjda skatten. Ett motsvarande stadgande bör meddelas i fråga om import av varor.

I *motionen II: 878* framhålles att varuskatten i princip är så utformad, att den skall utgå endast en gång på samma vara under varans väg från tillverkaren till konsumenten. Undantag från den regeln gäller dock för begagnade varor. Särskilt för de företagare, exempelvis jordbrukare, som på grund av speciella produktionsbetingelser ofta behöver förnya och förändra maskinparken, innan den i tekniskt avseende är nedsliten, ter sig denna dubbelbeskattning orättvis. I likhet med vad som skett i fråga om begagnade bilar bör även frågan om varuskattens slopande i den yrkesmässiga handeln med begagnade traktorer skyndsamt prövas.

Motorbränslen

I motionerna I: 697 och II: 848 samt motionerna I: 721 och II: 882 yrkas avslag på Kungl. Maj:ts förslag om höjning av skatten på bensin och motorbrännolja. Avslag å förslaget beträffande brännoljeskatten yrkas också i motionerna I: 727 och II: 876. Vad angår bensinskatten hemställes i sistnämnda motioner att höjningen begränsas till 3 öre per liter. Till stöd för berörda motionsyrkanden anföres bl. a. följande.

Motionärerna i *motionerna I: 697 och II: 848* erinrar om att riksdagen i samband med omsättningskattens införande avslög regeringens då framställda förslag i frågan med motiveringen att en höjd beskattning av driv-

medlen skulle föranleda stegringar av transportkostnaderna. Vidare hänvisades till de kraftiga skattehöjningar, som under de senaste åren gjorts i fråga om beskattningen av bensin och motorsprit, samt till att de genom skattehöjningen erhållna medlen inte skulle användas till vägändamål utan till allmänna budgetändamål. De skäl och omständigheter som riksdagen åberopade då äger fortfarande giltighet. Med hänsyn till transportkostnadernas speciella genomslagskraft på den allmänna kostnadsnivån med åtföljande negativa följdverkningar måste en stegring av drivmedelskostnaderna anses som synnerligen allvarlig. Det ligger i sakens natur att skattehöjningen skulle hårdast drabba glesbygderna, framför allt Norrland. Det allmänna budgetläget för statsverket har vidare undergått en markant förbättring främst till följd av stegringen av skatteunderlaget.

Till stöd för avslagsyrkandet i *motionerna I: 721 och II: 882* framhålls att det förhållandet att prisnivån allmänt höjes genom den ökade omsättningskatten inte kan åberopas som skäl för en höjning av skattenivån för motorbränslen. Så länge beskattningen av bensin och motorbrännolja fortfarande i sin helhet sker i särskild ordning vid sidan av den allmänna varuskatten, bör dess storlek bestämmas med hänsyn till vad det ordinarie vägbyggnadsprogrammet fordrar. Någon diskussion om behov av ytterligare medel för vägar eller för bilismens andra egna ändamål föres emellertid ej i propositionen. Redan av denna anledning är det uteslutet att godta den förordade skattehöjningen. Därutöver tillkommer att en ökad bensin- och brännoljeskatt mycket snabbt slår igenom i ökade kostnader — och därigenom i högre varupriser — för alla de företagare och enskilda som i sin rörelse eller förvärvsverksamhet utnyttjar bil eller traktor. Särskilt hårt träffas landsbygdens befolkning.

I *motionerna I: 727 och II: 876* anföres bl. a. att beskattningen av drivmedlen till stor del kan sägas vara en beskattning av avstånden, som drabbar glesbygdernas näringsliv och befolkning särskilt hårt. De motiv, som ligger till grund för den allmänna varuskatten, bör inte appliceras på bensin och motorbrännolja. För närvarande utgår bensinskatten med 33 öre per liter och brännoljeskatten med 30 öre per liter. Dessutom uttas en annan specialskatt, nämligen energiskatten, med 9 öre per liter för bensinen och 2,5 öre per liter för motorbrännoljan, vilka medel skall användas för investeringar på energiområdet. Bensin och motorbrännolja är sålunda föremål för en specialbeskattning, som är betydligt hårdare än vad som i allmänhet gäller för varor inom den allmänna varuskattens område. Beskattningen av bensin och motorbrännolja bör avvägas efter medelsbehovet på de områden, som specialskatterna avser, därvid i nuvarande läge utvecklingen på vägväsendets område måste uppmärksammas. De ordinarie väganlagen har hittills väsentligt underskridit de uppgjorda flerårsplanerna. Med de beredskapsarbeten, som utförts på vägarna, har emellertid det totala vägbyggandet uppgått till belopp som något överstiger de i vägplanen upptagna.

Om huvudparten av våra vägar måste man dock säga, att de inte har ka-

pacitet att bära den allt tyngre och intensivare trafiken. Enligt motionärer-
nas mening är ökade anslag till vägväsendet nödvändiga. Oljegrusverksam-
heten bör fortsätta i minst samma omfattning som under 1960 och vägunder-
hållet intensifieras. I vissa avseenden bör också ombyggnad av vägar ske ti-
digare än vad som förutsatts i flerårsplanerna. Härvid avser motionärerna
främst de vägar, som är av särskild betydelse för skogsbrukets och indu-
strins transporter. Dessa vägar kommer med all sannolikhet att under de
närmaste åren bli utsatta för ytterligare starkt ökade påfrestningar, inte
minst genom stark ökning av biltransporterna av massaved. Enligt vägplan-
en skall tyngdpunkten i vägbyggandet under den första perioden läggas på
riksvägarna, medan förhållandevis mera skulle satsas på länsvägarna i ett
senare skede. Den snabba ökningen av den tunga lastbilstrafiken gäller emel-
lertid mera länsvägarna än riksvägarna. Dessa måste därför i större utsträck-
ning än som förutsattes i vägplanen anses vara i behov av omedelbar om-
byggnad. Detsamma gäller i hög grad även skogsbilvägar och vissa enskilda
vägar.

Under de senaste budgetåren har de inflytande bilskattemedlen i stort sett
uppgått till samma belopp som utgifterna för vägväsendet. De nuvarande
bilskatteinkomsterna måste bedömas som otillräckliga för den nödvändiga
intensifieringen av vägunderhåll och vägbyggande. I större utsträckning kan
behållningen på bilskattefondens, som den 30 juni 1961 beräknades
uppgå till 758 milj. kronor, inte anses vara disponibel för ökning av de or-
dinarie väganlagen. Det bör också anses naturligt, att vissa medel finns re-
serverade i fonden för att användas i sysselsättningsfrämjande syfte, när
behov av beredskapsarbeten uppkommer. De beredskapsarbeten på vägarna,
som utfördes under åren 1958—1960, uppgick till ca 600 milj. kr. Om en
nödvändig intensifiering av vägunderhåll och vägbyggande skall kunna kom-
ma till stånd, måste därför i viss utsträckning nya medel ställas till förfo-
gande. Genom den av motionärerna föreslagna höjningen av bensinskatten
med 3 öre till 36 öre per liter skulle ytterligare 75 milj. kr. per år ställas till
förfogande för vägväsendet. En höjning av brännolja-skatten skulle medföra
en alltför hård kostnadsbelastning för den tyngre lastbilstrafiken och vissa
andra delar av näringslivet och bör därför inte ske.

Som motivering för utredningsyrkandet om differentiering av bensinskatt-
ten i *motionerna I: 711 och II: 855* uttalas bl. a. följande. Med de stora av-
stånden i Norrland kommer en höjning av bensinskatten att medföra en hår-
dare kostnadsbelastning för dess näringsliv och konsumtionen där i förhål-
lande till övriga delar av landet. Särskilda åtgärder bör därför vidtas i syfte
att möjliggöra lättnader i bilkostnaderna för Norrlands vidkommande, när-
mast en sådan differentiering av bensinskatten, att ett enhetligt försäljnings-
pris på bensin kan hållas i hela landet. Skulle svårigheterna med en sådan
skattedifferentiering visa sig alltför stora, bör man kunna uppnå den avsed-
da utjämningen genom ett restitutionsförfarande.

I *motionerna I: 728 och II: 869* framhålles att reglerna för restitution av
bensinskattemedel bör anpassas även vid en mindre höjning av bensinskatt-

ten. Sådan restitution, som baserar sig på faktisk, individuell förbrukning, bör även framgent gälla den faktiskt erlagda skatten. De schablonmässigt beräknade restitutionsbelopp, som gäller för traktorer och skördetröskor, bör också uppräknas vid en höjning av bensinskatten. Likaså den kollektiva restitution som utgår för trädgårdsnärings och fiskerinärings vidkommande över anslag i riksstaten.

Övriga frågor

Till stöd för yrkandet i *motionerna I: 721 och II: 882* om begränsning i utnyttjandet av beviljade anslag anföres följande. Även om fullt utrymme finnes i budgeten för de av motionärerna förordade skattesänkningarna, är det av betydelse att det därav föranledda inkomstbortfallet motväges av besparingar på utgiftssidan. Genom direktiv från Kungl. Maj:t till de statliga myndigheterna om sträng återhållsamhet med både drift- och kapitalutgifterna bör man kunna nå en viss besparingseffekt. Till den del skattesänkningarna under innevarande budgetår inte kan täckas av besparingar får det tillgängliga budgetöverskottet tas i anspråk, vilket med hänsyn till överskottets förväntade storlek inte bör ingiva några samhälls-ekonomiska betänkligheter.

Rörande yrkandet i *motionerna I: 729 och II: 868* om utredning av frågan om skattefinansiering av socialförsäkringsförmånerna framhålles bl. a. följande. Avvägningen mellan skatte- och avgiftsfinansiering av sådana förmåner aktualiseras vid ett befriande av inkomster under ortsavdragets nivå från skatter och avgifter. Tekniskt eller formellt sett kan visserligen en viss avgiftsfinansiering upprätthållas vid en tillämpning av ortsavdragen ifråga om socialförsäkringsavgifterna. Det är emellertid uppenbart att en sådan avgiftsfinansiering skulle bli alltmer illusorisk och i än mindre grad än nu kunna ge uttryck för den faktiska försäkringskostnaden. Även det ofta anförda skälet att påförandet av en ej försäkringsmässig avgift har psykologisk betydelse, emedan det bidrar till ökade insikter i fråga om sambandet mellan kostnad och förmån, skulle förlora sin nuvarande vikt. Ur administrativa synpunkter är en uppdelning på skatter och olika slags avgifter ej önskvärd. Påförandet av t. ex. folkpensionsavgift medför ett omfattande merarbete för skattemyndigheterna. Det tyngst vägande skälet för en övergång till skattefinansiering ligger emellertid i det socialpolitiska förmånssystemets grundtanke, som är att medborgarna genom samhällets solidaritet skall tillförsäkra varandra en god grundtrygghet. Denna solidaritet måste inbegripa såväl förmåner som kostnader. Förmånerna måste i princip vara lika för alla medborgare, och kostnaden måste fördelas efter bärkraft och framför allt inte inkräkta på de inkomster, som ligger inom grundtrygghetens ram. Beskattningen bör utformas med hänsyn till en sådan bärkraftsprincip. Den bör således på ett ändamålsenligt sätt kunna utnyttjas för en riktig fördelning av kostnaderna. Motionärerna förordar att de grundläggande förmånerna inom socialförsäk-

ringarna, t. ex. folkpensionerna samt inom sjukförsäkringen grundsjukpenning, sjukvård, barntillägg o. dyl., helt skattefinansieras.

I *motionerna I: 733 och II: 881* föreslås att erforderliga inkomstförstärkningar för kompensation av de föreslagna skattelättnaderna delvis anskaffas genom en något ökad beskattning av alkoholhaltiga drycker samt genom anlåtande av budgetöverskott och eventuellt med viss förskjutning av statliga investeringar. Svårighet torde inte föreligga att genom något höjd beskattning av sprit och vin utvinna de med höjd skatt på bensin och brännolja avsedda beloppen. En genomsnittlig höjning med t. ex. 9 procent, bör kunna tillföra statsverket den avsedda inkomstförstärkningen av 1 940 milj. kr. Därigenom ernås att vad som till alldeles övervägande del är att betrakta som nödvändighetsvaror befrias från skattehöjning.

Beträffande yrkandet i *motionerna I: 735 och II: 883* om avskaffande av punktskatter vid höjning av varuskatten erinras bl. a. om att 1952 års kommitté för indirekta skatter betonat att den indirekta beskattningen borde göras likformig. Med undantag för vissa varor, som enligt utbildad praxis anses böra beskattas i särskild ordning, t. ex. sprit- och maldrycker, tobak m. m., föreslog kommittén att särbeskattning skulle upphöra. Som exempel nämndes skatten på glass, skatt på puder samt smink m. m. Gemensamt för dessa skatter är att de inbringar staten relativt obetydliga inkomster och är förenade med en förhållandevis kostsam administration för skatteuppbörd och för kontroll. För de skattskyldiga orsakas ett merarbete och en omgång som inte står i rimlig proportion till de inflytande skattebeloppen.

I och med att omsättningsskatten nu höjes blir skälen för att slopa de punktskatter som inte är belingade av särskilda omständigheter än starkare. I första hand bör de punktskatter slopas som kommittén för den indirekta beskattningen tagit med i sin uppräknig. Även en del av dem som kommittén lämnade utanför på grund av deras fiskala betydelse bör komma med i sammanhanget.

Utskottets yttrande

Allmänna synpunkter

Under de senaste åren har frågan om en reform av skattesystemet med ett större inslag av indirekt beskattning fått ökad aktualitet. I syfte att verkställa en samlad översyn av skattesystemet tillsattes i fjol den allmänna skatteberedningen, som har att ompröva den nuvarande avvägningen mellan olika skatteformer.

I slutet av 1961 års vårriksdag framhöll bevillningsutskottet i anslutning till väckta motioner om en höjning av ortsavdragen att en sådan höjning snarast borde vidtagas och omfatta såväl de statliga som de kommunala ortsavdragen. En dylik reform framstod för utskottet som en av de mest angelägna inom den direkta beskattningens område, inte minst med hänsyn till att densamma är ägnad att i särskilt hög grad lätta skattetrycket för de

mindre inkomsttagarna. Utskottet framhöll att, om budgetsituationen därigenom skulle bli otillfredsställande, kompenserande åtgärder i skattesystemet måste vidtagas. Det tillades, att konsekvenserna för kommunerna av en ortsavdragshöjning måste uppmärksammas. Med hänsyn till att en mer omfattande sådan reform var synnerligen kostnadskrävande fick den genomföras under beaktande av budgetperspektivet på lång sikt. Utskottet uttalade vidare angelägenheten av att Kungl. Maj:t såvitt möjligt framlade förslag i frågan redan vid 1962 års riksdag.

I samband med behandlingen av kompletteringspropositionen fastställdes inkomstskattetiteln för innevarande budgetår till 7 900 milj. kronor eller 600 milj. kronor mer än i det ursprungliga riksstatsförslaget för budgetåret 1961/62. Höjningen föranleddes av en stegring av inkomstnivån för fysiska personer. Som departementschefen framhållit har stegringen i den allmänna inkomstnivån varit påfallande stor under åren 1960 och 1961. I följd steg sålunda inkomstnivån med inte mindre än 11 procent och för 1961 beräknas numera en stegring av ungefär samma omfattning. Detta har fått till följd att statsinkomsterna ökat mer än vad man hade anledning att räkna med i våras, vilket bl. a. avspeglar sig i budgetutfallet för budgetåret 1960/61. Totalbudgeten beräknades komma att lämna ett underskott av 230 milj. kronor, men genom inkomstökningen och genom en icke förutsedd ökning av reservationsmedelsbehållningarna redovisas nu i stället ett överskott på ca 380 milj. kronor. För innevarande budgetår beräknades i våras underskottet på totalbudgeten till 470 milj. kronor. I propositionen nr 188 har gjorts den bedömningen att en minskning av detta underskott framstår som sannolik. Genom höjningen av nivån för statsinkomsterna har det statsfinansiella utgångsläget för framförliggande budgetår således förstärkts.

Inför utskottet har redovisats vissa inom finansdepartementet gjorda beräkningar över utfallet på totalbudgeten för innevarande och närmast följande budgetår. Beräkningarna av statsinkomsterna har gjorts i enlighet med två alternativ. I båda förutsättes att stegringen i den allmänna inkomstnivån under år 1961 uppgår till 11 procent. I det ena alternativet (alternativ 1) beräknas stegringen därefter till 4 procent per år under åren 1962 och 1963, d. v. s. skatteunderlaget skulle stiga i en takt, som ligger något över bruttonationalproduktens genomsnittliga, volymmässiga ökning under de senaste sex åren. I enlighet med det andra alternativet (alternativ 2) förutsättes att skatteunderlagets ökning under åren 1962 och 1963 motsvarar den genomsnittliga nominella ökningen under samma sexårsperiod d. v. s. ca 7 procent. Under nämnda förutsättningar skulle statens inkomster under innevarande budgetår, som enligt riksstaten beräknas stiga från 16 641 milj. kronor budgetåret 1960/61 till 17 083 milj. kronor, öka ytterligare. Ökningen skulle enligt alternativ 1 bli ca 575 milj. kronor, varav inkomstskattetiteln svarar för ca 400 milj. kronor och den allmänna varuskatten för ca 150 milj. kronor. Enligt alternativ 2 skulle stegringen bli ca 675 milj. kronor, varav på inkomstskattetiteln faller ca 500 milj. kronor och på den allmänna varuskatten ca 150 milj. kronor. För budgetåret 1962/63 skulle

i enlighet med det första alternativet inkomstskatttiteln visa en minskning på ca 200 milj. kronor, sammanhängande med återföring av kommunal-skattemedel, medan övriga inkomster skulle stiga med 640 milj. kronor. Sammanlagt skulle inkomsterna för budgetåret 1962/63 således kunna beräknas stiga med ca 440 milj. kronor i förhållande till den nu verkställda beräkningen för budgetåret 1961/62. Enligt alternativ 2 skulle inkomstskatttiteln stiga med 400 milj. kronor under budgetåret 1962/63 och övriga inkomster med 740 milj. kronor. Sammanlagt skulle således inkomsterna enligt beräkningarna stiga med ytterligare 1 140 milj. kronor. Nämnas bör att hänsyn vid dessa beräkningar icke tagits till förslagen i propositionen nr 188.

Emellertid har man även att räkna med ökade utgifter under budgetåret 1961/62 utöver de i riksstaten redovisade. De tillkommande utgifterna har beräknats till ca 335 milj. kronor, vilket belopp emellertid måste ökas med dels kostnaden för oförutsedda utgifter och dels för de ökade kostnader som höjda statstjänarlöner kan föranleda. Nämnas bör att varje procents ökning av statstjänarlönerna medför en årsutgift för staten på ca 55 milj. kronor. Totalbudgetsaldot för innevarande budgetår skulle således, om skatteunderlaget under 1962 ökar enligt alternativ 1, komma att utvisa ett underskott på 229 milj. kronor, vilket belopp skall höjas med kostnaderna för oförutsedda utgifter och höjda statstjänarlöner. Enligt alternativ 2 skulle totalbudgetens underskott bli 100 milj. kronor mindre. Att göra någon motsvarande beräkning för det därpå följande budgetåret är ännu inte möjligt. Utskottet vill emellertid omnämna att av myndigheterna framförda äskanden och av kommittéer framförda reformförslag för budgetåret 1962/63 skulle, om de genomföres, medföra en höjning på utgiftssidan av inemot 1 600 milj. kronor, vartill kommer kostnaderna för höjda statstjänarlöner det påföljande budgetåret samt för nu oförutsedda utgifter. Som jämförelse kan nämnas att i vårens kompletteringsproposition departementschefen uppskattade den sannolika utgiftsökningen för budgetåret 1962/63 till storleksordningen 1—1 1/4 miljard kronor.

I förevarande proposition föreslår departementschefen att den av riksdagen förordade höjningen av ortsavdragen genomföres från och med inkomståret 1962. Departementschefen har emellertid ansett sig inte böra stanna därvid utan förordar en mer genomgripande reform av skattesystemet. Den direkta beskattningen föreslås sålunda skola sänkas jämväl genom revidering av skatteskalorna och slopande av skattegrupperingen. Det förutsättes att höjningen av ortsavdragen förenas med full kompensation för kommunerna. I sammanhanget föreslås också en höjning av inkomstgränsen för uttag av vissa socialavgifter, främst folkpensionsavgift. De sålunda förordade sänkningarna av inkomstskatten medför ett sammanlagt inkomstbortfall — vid fullt genomslag — av ca 1 125 milj. kronor. En minskning av inkomstskatten av denna omfattning har departementschefen ansett nödvändig-göra en kompenserande höjning av den indirekta beskattningen. I enlighet härmed förordas i propositionen för det första att den allmänna varuskat-

ten höjes från fyra till sex procent, vilket innebär en inkomstförbättring på ca 900 milj. kronor för helt år. En sådan höjning kommer att utlösa ett nytt indextillägg till folkpensionerna. Varje sådant tillägg kostar för närvarande staten 40 milj. kronor per år. För att kompensera barnfamiljerna för höjningen av varuskatten samt därutöver ge dem en reell förbättring föreslås i propositionen nr 190, att de allmänna barnbidragen höjs med 100 kronor, vilket åsamkar staten en kostnad av 175 milj. kronor. Som ett andra element i höjningen av den indirekta beskattningen föreslås en justering av bensin- och brännolja beskattningen, motsvarande vad som skulle ha utgått om motorbränslena hade varit underkastade omsättningsskatt, eller med totalt 140 milj. kronor för helt år. Skatteomläggningen skulle härmed innebära en total skattesänkning av ca 300 milj. kronor för helt år.

Frågan om vilket utrymme, som ur statsfinansiella synpunkter står till förfogande för en skattesänkning, har berörts i några av de i anledning av propositionen väckta motionerna. Det har därvid gjorts gällande att detta utrymme finge anses vara väsentligt större än vad departementschefen för sin del ansett sig böra räkna med.

I de likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. framhålles sålunda att den av Kungl. Maj:t föreslagna skattesänkningen framstår såsom helt otillräcklig mot bakgrunden av den kraftiga och snabba uppgången av statsinkomsterna under innevarande budgetår. Även vid väsentligt större skattelättnader än de av Kungl. Maj:t föreslagna skulle driftbudgeten vara balanserad. Emellertid manar enligt motionärerna omsorgen om penningvärdet till viss försiktighet när det gäller att genomföra allmänna skattelättnader, som icke kan grundas på motsvarande minskningar i det allmännas utgifter. I motionerna framläggs förslag som går väsentligt längre i fråga om skattesänkning än propositionen. För helt budgetår skulle förslagen medföra ett ytterligare inkomstbortfall för staten på drygt 600 milj. kronor. Även i de likalydande motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. bedömes statsfinansiellt utrymme föreligga för lättnader i beskattningen, men samtidigt betonas att de konjunkturpolitiska aspekterna måste beaktas. Dessa senare finner motionärerna motivera att en överbalansering av driftbudgeten tills vidare bör eftersträvas och att finanspolitiken bör utformas så att den lämnar väsentligt bidrag till täckning av de statliga investeringarna för löpande inkomster. Frågan om graden av överbalansering av driftbudgeten för framförliggande budgetår bör emellertid bedömas i samband med statsverkspropositionen och riksstaten för budgetåret i fråga, varom beslut skall fattas vid nästa års riksdags vårsession. I motionerna föreslås att reformen ges en sådan utformning att skattelättnader åstadkommes, medförande för helt budgetår ett inkomstbortfall för staten av i runt tal 600 milj. kronor utöver vad som skulle följa av Kungl. Maj:ts förslag. För innevarande budgetår skulle beloppet endast bli 90 milj. kronor. Några statsfinansiella hinder borde inte möta, då överskottet på driftbudgeten kan beräknas till ca 1 000 milj. kronor. Även i de likalydande motionerna I: 726 av herr Ivar Johansson m. fl. och

II: 875 av herr Hedlund m. fl. framhålles att driftbudgeten skulle bli balanserad även vid en väsentligt större skattesänkning än den av Kungl. Maj:t föreslagna. Emellertid anser motionärerna att de konjunkturpolitiska förhållandena bör vara avgörande för bedömningen av utrymmet för en skattesänkning. Med det övertryck som fortfarande råder i vårt lands ekonomi bör en totalbalansering av budgeten eftersträvas. En väsentligt större skattesänkning måste befaras få allvarliga konsekvenser i form av ett ökat övertryck i ekonomin. Utrymmet på lånemarknaden skulle komma att minska för näringslivet, framför allt för de mindre företagen. En sammanlagd skattesänkning på inemot 400 milj. kronor borde dock vara möjlig.

I samtliga de föreliggande motionerna förutsättes att en sänkning av den direkta statliga beskattningen av fysiska personer vidtas av minst den omfattning som Kungl. Maj:t föreslagit. I stort sett råder ock enighet om att sänkningen av den direkta beskattningen för fysiska personer bör föranleda en skärpning av den indirekta beskattningen, främst då den allmänna varubeskattningen. I de likalydande motionerna I: 716 av herrar Öhman och Helmer Persson samt II: 861 av herr Hagberg m. fl. uttalas emellertid en annan uppfattning. I dessa motioner framhålles att sänkningen av den direkta beskattningen bör kunna genomföras utan att någon höjning av den allmänna varuskatten vidtas, varför motionärerna yrkar avslag på propositionen i denna del. Detta skulle innebära att staten åsamkades ett inkomstbortfall, som för helt budgetår skulle bli ca 900 milj. kronor större än det som föranledes av den av Kungl. Maj:t förordade reformen. I den mån ett sådant inkomstbortfall inte kunde bäras av staten, borde enligt motionärerna de förslag genomföras, som från deras sida tidigare framlagts i syfte att höja statens inkomster, vilka förslag emellertid avvisats av riksdagen.

Utskottet anser för sin del det vara en fördel med den ifrågasatta reformen att tyngdpunkten i ökad omfattning kan läggas på den indirekta beskattningen. De skäl som tidigare brukat åberopas mot en sådan beskattning — att den drabbar barnfamiljer, mindre inkomsttagare och folkpensionärer i första hand — kan inte göras gällande i den mån dessa kategorier på annat sätt beredes kompensation. Sådan kompensation ges de mindre inkomsttagarna främst genom den föreslagna höjningen av ortsavdragen och slopandet av skattegrupperingen. För folkpensionärerna inträder en automatisk befrielse från verkningarna av indirekta skatter genom nu gällande indexreglering av pensionsförmånerna. För barnfamiljernas del föreslås som ett led i den nu aktuella skattereformen, att barnbidragen höjes med 100 kronor, vilket innebär att en stor del av lättnaden kommer barnfamiljerna till godo. Utskottet vill redan nu uttala sig för en höjning av den allmänna varuskatten i enlighet med vad som föreslagits i propositionen. De fortsatta övervägandena bör således ske mot bakgrunden av att staten kommer att tillföras ett inkomstillskott genom omsättningsskattens höjning av för helt år räknat ca 900 milj. kronor. Det sagda innebär att utskottet inte tillstyrker avslagsyrkandet i motionerna I: 716 av herrar Öhman och Helmer Persson samt II: 861 av herr Hagberg m. fl.

Utskottet vill för sin del framhålla att den förstärkning av statsinkomsten och den därmed följande omsvängning i det statliga lånebehovet som inträdde med budgetåret 1960/61 betingades — förutom av den allmänna varuskattens införande — av en osedvanligt snabb ökning i skatteunderlaget. En fortsatt ökning härav, d. v. s. av den allmänna inkomstnivån, i oförändrad takt är inte förenlig med samhällsekonomisk balans. Att döma av det material som tidigare redovisats kommer statsinkomsterna budgetåret 1961/62 att åter stiga långsammare än utgifterna och statsfinanserna att försvagas; ett underskott kommer sannolikt åter att uppstå i totalbudgeten mot ett överskott på 380 milj. kronor 1960/61.

Såsom tidigare nämnts skulle inkomsterna för nästa budgetår vid 7 procents årlig stegring av den allmänna inkomstnivån stiga med 1 140 milj. kronor. Enligt den i kompletteringspropositionen framlagda överslagsberäkningen skulle utgifterna med hänsyn till i stort sett redan fattade beslut och vissa angelägna reformer stiga på ungefär samma sätt redan vid en hälften så stor stegring av lönenivån. Detta pekar närmast på en försvagning av statsfinanserna under 1962/63 vid nu gällande skattesatser. Inte ens en ytterligare — i så fall inflatorisk — ökning av de nominella inkomsterna skulle på något avgörande sätt kunna vända denna tendens eftersom i så fall också statsutgifterna skulle komma att ökas genom höjda löne- och andra kostnader. Skulle slutligen, såsom i dagens läge möjligen kan befaras, en konjunkturförsvagning inträda för den svenska exportindustrin, kunde detta givetvis inte avhjälpas genom en ökning av allmänhetens efterfrågan inom landet via en skattesänkning. Fastmera förstärktes i ett sådant läge behovet av en antiinflationär budgetpolitik kombinerad med arbetsmarknadsåtgärder för lösning av de speciella sysselsättningsproblem som då kunde förväntas. Dessa åtgärder komme i så fall att innebära en i ovan redovisade överslagsberäkningar icke upptagen utgiftsökning.

Såsom även departementschefen antyder kan alltså i själva verket skäl åberopas mot att över huvud taget genomföra någon skattesänkning under 1962. Av uppbördstekniska skäl föreligger visserligen en viss begränsning av den statsfinansiella belastningen av skatteförslagen under budgetåret 1962/63. Detta förhållande betyder å andra sidan att påfrestningen blir desto större under senare budgetår. Det långsiktiga budgetperspektivet kommer därför in i bedömningen. De ökning av statsutgifterna som betingas av redan gjorda åtaganden inom folkpensioneringen, utbildnings- och sjukvårdsväsendet innebär att utrymmet för skattesänkningar är ytterst begränsat om reformverksamheten skall kunna fortgå och balansen i samhällsekonomi skall kunna bevaras. Att i dag binda sig för skattesänkningar som nämnvärt går utöver propositionens förslag innebär ofrånkomligen att man i motsvarande grad ökar inflationsriskerna och minskar möjligheterna att tillgodose de växande och starkt grundade kraven på samhällets insatser.

Det är emellertid enligt utskottets mening angeläget att nu söka rätta till de orättvisor i beskattningen, som uppkommit till följd av skatteskalornas konstruktion, varvid förändringar i penningvärdet spelat en stor roll, och ge-

nom eftersläpning i fråga om ortsavdragens reella värde. Detta har medfört att en höjning av den nominella inkomsten i flera fall kommit att innebära en relativt sett än större höjning av den enskildes inkomstskatt. Det framstår som önskvärt att de under senare år vidtagna åtgärderna för att förskjuta beskattningen mot ökad indirekt beskattning fullföljes. Utskottet finner en sådan reform så angelägen att den bör genomföras, trots att de konjunkturpolitiska bedömningarna närmast talar emot en allmän skattesänkning i dagens läge. Enligt utskottets mening är det — som förut framhållits — inte tillrådligt att i nämnvärd omfattning vidga den ram för reformen, som departementschefen angivit. Ett ytterligare skäl härtill är att resultatet av den allmänna skatteberedningens arbete bör avvaktas innan ännu mera långtgående reformer av skattesystemet vidtas.

Den direkta beskattningen

Utskottet övergår härefter till de olika förslagen i propositionen och väckta motioner och börjar därvid med det i propositionen framlagda förslaget att *skattegrupperingen* i återstående del skall slopas och enhetliga ortsavdrag fastställas att gälla för hela riket. För närvarande är skillnaden mellan ortsavdragen i den lägsta och den högsta av de nu tillämpade ortsgrupperna 320 kronor för gifta och 160 kronor för ogifta utan barn. Någon invändning mot den föreslagna åtgärden har icke framförts i avgivna motioner. Utskottet vill för sin del erinra om att, då utskottet i våras i anledning av väckta motioner behandlade ett förslag om skattegrupperingens slopande, från utskottets sida uttalades, att den planerade prisgeografiska undersökningen först borde verkställas innan skattegrupperingens slopande övervägdes. Genom den föreslagna höjningen av ortsavdragen har frågan nu kommit i ett annat läge. Tillfället är lämpligt att i detta sammanhang tillgodose det av stora medborgargrupper uppburna önskemålet om slopande av skattegrupperingen. En sådan reform betraktar utskottet som ett led i strävandena att förenkla beskattningen och den kan anses utgöra ett ytterligare steg på vägen mot en definitiv källskatt. Som utskottet ser saken klagöres genom en sådan åtgärd att hänsyn vid beskattningen inte skall tas till regionala differenser i levnadskostnadernas storlek. Med det anförda tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Vissa spörsmål sammanhängande med de speciella förhållandena för övre Norrland har berörts i flera motioner. Sålunda har i motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. påpekats att de spörsmål, som sammanhänger med de speciella förhållandena i övre Norrland, icke beaktats i propositionen. Motionärerna begär en utredning rörande åtgärder för lösande av dessa problem. I motionerna I: 725 av herr Ivar Johansson m. fl. och II: 874 av herr Hedlund m. fl. uttalas att de speciella kallorts- och avståndskostnaderna i Norrland berättigar att kommunerna i denna landsdel erhåller någon form av kompensation vid ett slopande av dyrtortsgrupperingen. Denna kompensation anser motionärerna kunna utformas på olika sätt; man kan ge den i form av en förhöjning av ortsavdragen eller

man kan genom ett ekonomiskt tillskott från staten till kommunerna ge medborgarna i övre Norrland den erforderliga kompensationen. Frågan om en sådan särskild kompensation bör enligt motionärernas mening utredas. I dessa motioner yrkas vidare att riksdagen hos Kungl. Maj:t skall begära att anslaget för skattelindring i de skattesvaga kommunerna höjes till ca 65 milj. kronor och den särskilda höjningen, 20 milj. kronor, användas huvudsakligen för en av kallorts- och avståndskostnader motiverad kompensation. I motionerna I: 734 av herrar Uno Olofsson och Per Jacobsson samt II: 866 av herr Löfroth m. fl. hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall begära att frågan om särskild kompensation till övre Norrland prövas vid den prisgeografiska undersökning som är avsedd att äga rum. Ett slopande av dyrortsgrupperingen får nämligen inte, framhåller motionärerna, innebära en försämring för den del av befolkningen som bor i dessa områden. Slutligen har frågan uppmärksamrats i motionen II: 849 av herr Gustafsson i Skellefteå, vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall begära att den prisgeografiska undersökningen skall fullföljas och att frågan om eventuella tillägg till ortsavdragen för invånarna i övre Norrland måtte utredas.

Utskottet vill för sin del erinra om att dyrortsgruppering förekommer inte bara i skattehänseende utan även på lönesidan. Efter beslut av 1957 års riksdag tillsattes en utredning, som skulle närmare undersöka principerna för en prisgeografisk undersökning. Enligt uppgift i årets riksdagsberättelse kommer utredningen att avsluta sitt arbete under innevarande år. Avsikten har varit att därefter den av riksdagen begärda prisgeografiska undersökningen skulle komma att verkställas. I förevarande proposition har icke gjorts något uttalande som skulle innebära att denna undersökning skulle inställas av det skälet att skattegrupperingen slopas. Någon anledning för riksdagen att i skrivelse begära ett fullföljande av den prisgeografiska undersökningen torde därför inte föreligga.

Vad beträffar de speciella förhållandena för övre Norrland vill utskottet erinra om att genom den föreslagna höjningen av ortsavdragen en förbättring inträder för invånarna i dessa landsdelar. Eftersom kommunerna i övre Norrland regelmässigt tillhör ortsgrupp V blir självfallet höjningen inte lika stor för dem som för invånarna i ortsgrupperna III och IV. Detsamma gäller även invånarna i de kommuner i stockholmstrakten, som tillhör ortsgrupp V. I propositionen har departementschefen uttalat att den ändring av grunderna för utgivande av skattelindringsbidrag till skattetyngda kommuner, som föreslagits av 1958 års skatteutjämningskommitté, och som skulle föranleda en höjning av bidraget till skattetyngda kommuner från nuvarande 16,5 milj. kronor till omkring 45 milj. kronor per år, kunde beloppsmässigt accepteras. En sådan åtgärd skulle främst komma kommunerna i Norrland till del. Enligt utskottets uppfattning är frågan om övre Norrlands problem inte i första hand en skattefråga. Att lösa dessa problem inom ramen för ortsavdragen torde inte vara möjligt. Det bör i sammanhanget påpekas att invånarna i övre Norrland inte kommer i sämre läge genom att ortsavdragen

höjs på sätt föreslagits i propositionen i samband med skattegrupperingens avskaffande. De problem, som rör denna del av landet, är föremål för uppmärksamhet inom flera utredningar. Utskottet anser därför anledning inte föreligga att tillsätta en särskild utredning i syfte att ge invånarna i övre Norrland en speciell, av skattegrupperingens slopande föranledd kompensation. Frågan torde emellertid komma att uppmärksammas i samband med Kungl. Maj:ts prövning av nyssnämnda förslag från 1958 års skatteutjämningskommitté. Utskottet vill tillägga att en höjning av anslaget till skatte-tyngda kommuner inte utan vidare får effekt, utan härför erfordras ändring i de bestämmelser som reglerar efter vilka grunder sådana bidrag skall utgå. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat de här redovisade motionsyrkandena.

I fråga om *ortsavdragen* föreslås i propositionen en höjning till 4 500 kronor för gifta (nu avdrag som varierar allt efter ortsgrupp mellan 3 680 och 4 000 kronor) och till 2 250 kronor för ogifta (nu 1 840—2 000 kronor). Avdragen skall som förut nämnts vara enhetliga för hela riket. Skattebortfallet för denna del av reformen har beräknats uppgå till 385 milj. kronor, varav höjningen av de kommunala ortsavdragen skulle svara för 185 milj. kronor. Tillsammans med skattebortfallet med anledning av förslaget om den slo-pade dyrortsgrupperingen skulle sammanlagt 560 milj. kronor mindre skatt tas ut, varav den kommunala inkomstskatten beräknas nedgå med 270 milj. kronor. I propositionen har departementschefen i anslutning härtill uttalat att ett sådant skattebortfall för kommunernas del skulle resultera i betydande höjningar av utdebiteringen, om inte staten ger kommunerna ersättning. Enligt departementschefens uppfattning borde kommunerna erhålla full ersättning för det skattebortfall, som uppstår vid ett genomförande av de förordade enhetliga högre ortsavdragen. Beslut rörande ersättningen behöver dock inte fattas i detta sammanhang, utan departementschefen avser att återkomma till denna fråga och senare framlägga förslag om provisorisk ersättning till kommunerna för tiden fram till dess en mera definitiv reglering av hithörande frågor kan ske i belysning av den utredning som verkställs av 1958 års skatteutjämningskommitté.

I de likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. ävensom i de likalydande motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. föreslås, att ortsavdraget för gifta skall fastställas till 4 700 kronor och för ogifta till 2 350 kronor. En sådan höjning skulle medföra ett ytterligare skattebortfall av 135 milj. kronor, varav 70 milj. kronor skulle falla på de kommunala ortsavdragen.

Utskottet vill understryka att enighet råder om att en höjning av ortsavdragen bör ske och att denna inte bör sättas lägre än till de i propositionen föreslagna beloppen. En sådan reform är också — som utskottet uttalade redan i våras — en av de mest angelägna inom den direkta beskattningens område inte minst med hänsyn till möjligheterna att därigenom i särskilt hög grad lätta skattetrycket för skattskyldiga med lägre inkomster. Utskottet har

därför anledning att med tillfredsställelse konstatera att läget nu är sådant att en dylik åtgärd kan vidtas.

Skilda meningar råder emellertid i frågan om man i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag bör begränsa höjningen till 4 500 kronor resp. 2 250 kronor eller göra en ytterligare höjning med 200 kronor för gifta och 100 kronor för ogifta, som yrkats i de nyssnämnda motionerna. Som skäl för yrkandet i motionerna anges bl. a. att man velat undvika att vissa skattskyldiga, främst gifta utan barn i ortsgrupp V i inkomstläget 8 000—16 000 kronor, genom reformen skulle få vidkännas en skattehöjning av i sämsta fall omkring 50 kronor.

Genom den i propositionen föreslagna höjningen skulle Ortsavdragen indexmässigt sett bibehålla sitt realvärde från den senaste höjningen den 1 januari 1958 och dessutom höjas något därutöver. I och för sig vill utskottet inte bestrida att skäl kan åberopas för en ytterligare höjning av Ortsavdragen. Emellertid är såsom utskottet redan förut framhållit det av samhälls-ekonomiska skäl inte möjligt att i nuvarande konjunkturläge vidga ramen för skattesänkningen allt för mycket. En ytterligare höjning av Ortsavdragens belopp skulle göra det erforderligt att i stället vidtaga inskränkningar i andra avseenden. De åtgärder på den direkta beskattningens område som — utöver höjningen av Ortsavdragen — föreslagits i detta sammanhang bedömer utskottet vara mer angelägna än en ytterligare höjning av Ortsavdragens belopp. Beträffande de förmenta skattehöjningarna för vissa skattskyldiga vill utskottet framhålla att betydelsen härav inte bör överdrivas. En ansenlig del av de skattskyldiga i de aktuella inkomstlägena, som skulle drabbas därav, är bosatta i kommuner i övre Norrland, för vilka en ytterligare utjämning av den kommunala beskattningen förutsatts skola ske. I likhet med departementschefen anser utskottet att frågan om en ytterligare höjning av Ortsavdragen bör anstå i avbidan på resultatet av den allmänna skatteberedningens arbete. Utskottet tillstyrker således bifall till förslaget i propositionen och avstyrker de nämnda motionsyrkandena.

I motionen II: 865 av fru Gunne föreslås, att beteckningen »ortsavdrag» ersätts med termen »grundavdrag». Utskottet, som delar uppfattningen att benämningen Ortsavdrag inte längre är fullt adekvat, anser sig dock — med hänsyn till att termen vunnit hävd och används i ett flertal olika skatteförfattningar — inte böra förorda att den nu utbytes.

Utskottet har vidare att ta ställning till yrkandena om *särskilda Ortsavdrag för folkpensionärer*. Härutinnan yrkas i motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. att avdrag medges ensamstående folkpensionär med 3 600 kronor, gifta med 6 000 kronor, om endast den ene av makarna uppbär folkpension, och med 7 200 kronor, om båda makarna är folkpensionärer. Ändringen avses skola träda i kraft fr. o. m. inkomståret 1962. I motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. förordas skrivelse av innebörd att allmänna skatteberedningen måtte erhålla i uppdrag att utarbeta förslag till särskilda

bottenavdrag för folkpensionärer, som kan göra smärre inkomster vid sidan av folkpensionen i ökad utsträckning skattefria.

Möjligheter föreligger enligt gällande bestämmelser att medge skattskyldig utöver ortsavdrag avdrag för nedsatt skatteförmåga med ett belopp av högst 3 000 kronor. Utgöres skattskyldigs huvudsakliga inkomst av folkpension skall författningsenligt den skattskyldige i regel anses ha sådan nedsatt skatteförmåga, som berättigar till särskilt avdrag. Avsikten med bestämmelserna är att en folkpensionär, som för sin försörjning varit helt beroende av folkpensionen, bör, där särskilda förhållanden inte till annat föranleder, medges så stort extra avdrag att någon skatt inte uppkommer. Har den skattskyldige åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension, vilken dock utgjort den huvudsakliga delen av hans inkomst, bör det extra avdraget jämkas med hänsyn härtill.

Nu gällande regler får enligt utskottets uppfattning anses erbjuda tillräckliga möjligheter att beakta de särskilda förhållanden, som i beskattningshänseende föreligger beträffande folkpensionärerna. Att på sätt föreslagits i motionerna I: 721 och II: 882 medge folkpensionärer med höga inkomster en skattelättnad, som inte skulle komma i fråga för andra skattskyldiga i motsvarande inkomstläge, synes svårligen kunna motiveras från skattemässiga utgångspunkter. Med det anförda avstyrker utskottet de föreliggande motionerna i denna del.

Frågan om statens *ersättning till kommunerna* i anledning av ortsavdragshöjningen har tagits upp i motionerna I: 733 av herr Ferdinand Nilsson och II: 881 av herr Grebäck m. fl. Däri yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om tilläggsdirektiv till 1958 års skatteutjämningskommitté åtsyftande förslag, som även i framtiden tryggar kommunernas rätt till fullgod ersättning för bortfall av skatteunderlag genom ortsavdragens höjning. Vidare yrkas att riksdagen vid eventuell förhöjning av den indirekta beskattningen beaktar kommunernas svårigheter med hänsyn till beslutade stater för 1962 och därvid fattar sådana beslut, varigenom kommunerna hålles skadeslösa för därav vållade kostnadsökningar.

I anledning av dessa motionsyrkanden vill utskottet framhålla att utskottet vid sitt ställningstagande till förslaget om höjning av ortsavdragens belopp utgått från att kommunerna skall erhålla full ersättning av staten för det därav förorsakade bortfallet av skatteunderlag. Efter vilka grunder denna skall utgå kan inte nu anges; frågan härom bör först utredas. Till denna fråga får riksdagen tillfälle att i sinom tid ta ställning.

Beträffande frågan om att riksdagen i samband med höjning av omsättningsskatten skall beakta kommunernas svårigheter anser utskottet att det av principiella skäl inte gärna kan ifrågakomma att under det första året undanta kommunerna från verkningarna av en höjd omsättningsskatt. Med det anförda avstyrker utskottet de föreliggande motionsyrkandena.

Som ett komplement till förslagen om slopande av skattegrupperingen och höjning av beloppen för ortsavdragen föreslås i propositionen ändringar i de vid den statliga inkomstskatten gällande *skatteskalorna*. Den föreslag-

na omläggningen har haft till riktpunkt att väsentligt bredda det proportionella bottenskiktet och har utformats så att den progressiva beskattningen inträder först vid en inkomst av ungefär 20 000 kronor för gifta och ca 10 000 kronor för ensamstående. Härigenom har den s. k. tudelningsgränsen höjts från nu gällande ca 16 500 kronors årsinkomst till 24 500 kronor. Marginalskatten sänks för gifta i inkomstläget ca 15 000—30 000 kronor och för ogifta med inkomster av ca 7 000—27 000 kronor. Skattebortfallet vid ett genomförande av dessa skalor beräknas bli ca 520 milj. kronor.

I de likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. föreslås en annan utformning av skatteskalorna. I det förstnämnda motionsparet accepteras den av Kungl. Maj:t föreslagna skatteskalan för ogifta, men beträffande skalan för gifta inkomsttagare föreslås sådana ändringar av procentsatserna att marginalskatten sänkes i inkomstläget 15 000—75 000 kronor. Tudelningsgränsen för äkta makar höjs till ca 40 000 kronor. I gynnsammaste fall skulle tillämpningen av en sådan skala medföra en skattesänkning med 2 860 kronor, nämligen från och med en årsinkomst av 75 000 kronor. Skattebortfallet enligt detta alternativ skulle bli för helt år drygt 200 milj. kronor större än enligt propositionen. I motionerna I: 732 och II: 884 föreslås en skala, som innebär ytterligare sänkt marginalskatt för gifta i skiktet 15 000—35 000 kronor och för ogifta i skiktet 10 000—27 000 kronor. Den maximala skattesänkningen för gifta inträffar vid 35 000 kronors inkomst eller mer och utgör 1 150 kronor, medan motsvarande tal för ogifta är 500 kronor inträdande från och med 27 000 kronors inkomst. Som jämförelse kan nämnas att den maximala skattesänkningen genom ändring av skatteskalorna enligt propositionen utgör 660 kronor för gifta, som har minst 29 000 kronors inkomst, och 410 kronor för ogifta, som har minst 27 000 kronors inkomst. Kostnaderna för genomförandet av de i dessa motioner föreslagna skalorna uppgår till ett belopp, som är 150 milj. kronor större än skattebortfallet enligt Kungl. Maj:ts förslag.

De i motionerna I: 732 och II: 884 föreslagna skalorna får ur teknisk synpunkt anses äga vissa företräden framför de i propositionen föreslagna. Genom att motionärerna ansett sig kunna acceptera ett så stort årligt skattebortfall som 665 milj. kronor har förstnämnda skalor kunnat uppbyggas så att de ger en jämnare stegring av skattesatsen vid stigande inkomster, och underlättar en framtida breddning av de enhetliga skikten. Ett antagande av dessa skalor skulle emellertid innebära, att de största relativa lättnaderna skulle komma gifta skattskyldiga i mellanlägena till godo. Skillnaden i kronor räknat mellan den skattelättnad, som de minsta inkomsttagarna skulle få, och den, som skulle tillkomma de största inkomsttagarna, är avsevärt större i motionärernas förslag än i det som förordas av departementschefen. I än högre grad gäller detta den i motionerna I: 721 och II: 882 föreslagna skalan för gifta. Dess antagande skulle ytterligare skärpa skillnaderna i skatteuttag mellan gifta och ogifta och förorsaka ett skattebortfall, som är drygt 200 milj. kronor större än det som de i propositionen föreslagna skalorna skulle

medföra. Av vad utskottet förut anfört framgår att enligt utskottets åsikt utrymme för ett så avsevärt totalt skattebortfall, som ett antagande av motionärernas skalor skulle medföra, uppenbarligen ej är för handen. Utskottet avstyrker därför motionerna i nu avsedda delar.

I förevarande sammanhang har utskottet även att behandla yrkandet i motionerna I: 722 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 877 av fröken Elmén m. fl. att ogift skattskyldig, som har hemmavarande barn under 19 år, skall erhålla ortsavdrag med samma belopp som gifta och vid den statliga taxeringen utgöra skatt efter den skatteskala som gäller för gifta. I de likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. yrkas likaså att ensamstående med barn under 19 år skall hänföras till skatteskalan för gifta, såvida barnet ej självt påföres skatt. Enligt gällande bestämmelser, vilka infördes genom beslut av 1960 års riksdag, får ogift skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år dessa förmåner. Motionärerna har pekat på flera omständigheter, som enligt deras mening gör det angeläget att få övergången i ekonomiskt hänseende smidigare för sådan ogift skattskyldig, som har hemmavarande barn i åldern 16—18 år utan egen inkomst. Genom att barnet uppnått 16 års ålder förlorar vårdnadshavaren rätten till barnbidrag för barnet och han blir samtidigt beskattad efter den hårdare skatteskala, som gäller för ogifta, och får ortsavdrag med endast hälften så stort belopp som tidigare.

Utskottet ifrågasätter om inte även andra vägar än skattereformer bör sökas för att finna former att underlätta försörjningsbördan för denna grupp skattskyldiga. Utskottet vill vidare för sin del påpeka, att det höjda ortsavdraget för ogift skattskyldig med barn under 16 år infördes med den motiveringen att det skulle motsvara ett schablonmässigt beräknat förvärvsavdrag för ensamstående, oavsett om de innehade förvärvsarbete eller icke. Det ansågs av sociala skäl önskvärt att förbättra läget för den grupp av ensamstående skattskyldiga, som har hemmavarande barn under 16 år. Liknande motiv kan självfallet åberopas för en skattelindring åt den grupp, som motionärerna avser. Det är emellertid tveksamt om man med utgångspunkt härifrån bör utsträcka dessa förmåner till ogifta skattskyldiga med barn under 19 år. Det rör sig i själva verket om förmåner, som eljest icke kommer skattskyldiga till del; förvärvsarbetande hustrur med barn över 16 år får exempelvis inte förvärvsavdrag med det högre beloppet. En dylik bestämmelse skulle vidare vålla svårigheter av teknisk art vid taxeringen. Enligt utskottets mening bör detta spörsmål närmare övervägas i samband med den omprövning av förvärvsavdragen, som torde ankomma på allmänna skatteberedningen. Med det anförda hemställer utskottet att motionerna lämnas utan åtgärd.

I de likalydande motionerna I: 729 av herrar Jonasson och Eric Carlsson samt II: 868 av herr Fäldin m. fl. framlägges förslag till ändring i folkpensioneringslagen avseende uttagande av folkpensionsavgift. Förslaget innebär att sådan avgift skall i fråga om gifta inkomsttagare och ensamstå-

ende med barn uttas först vid en inkomst av 3 600 kronor och då med 10 kronor. Därefter föreslås avgifterna skola uttas med ett stigande belopp så att full pensionsavgift uttas vid en taxerad inkomst av 4 500 kronor. Detta förslag, som behandlas av andra lagutskottet, avstyrkes av sistnämnda utskott. I motionerna har vidare framhållits att på längre sikt bör eftersträvas en sådan utformning av skatte- och avgiftssystemet att icke någon i inkomstläge under beskattningsbar inkomst belastas med direkt skatt eller avgift. Man bör således enligt motionärernas mening övergå till ett sådant system att de grundläggande förmånerna inom socialförsäkringarnas område blir helt skattefinansierade. Motionärerna föreslår att utredning i detta syfte utan dröjsmål företas av allmänna skatteberedningen. Man bör också enligt motionärernas mening ta upp frågan om sådan ändring av skatteskalorna att en sänkning av uttagningsprocenten i de lägre inkomstskikten kan ske.

Enligt utskottets mening är det angeläget att frågan om övergång till skattefinansiering av avgifterna för socialförsäkringarna övervägs. Utskottet vill för sin del erinra om att det i direktiven för allmänna skatteberedningen uttalats, att vid översynen av skattesystemet bör övervägas huruvida ett eventuellt ökat uttag av indirekta skatter bör ske i samband med motsvarande reduktion av direkta skatter och obligatoriska försäkringsavgifter. Frågan om en ökad skattefinansiering av socialförsäkringsavgifterna kan således väntas bli föremål för överväganden inom allmänna skatteberedningen. Att på förhand binda utredningen vid en viss lösning, vilket motionärerna önskar, bör enligt utskottets mening inte ifrågakomma.

Vad därefter angår frågan om en sänkning av uttagningsprocenten i de lägre inkomstskikten får utskottet framhålla att en sådan reform är förhållandevis dyrbar. Varje sänkning med en procentenhet medför ett skattebortfall av i runt tal 200 milj. kronor. Även denna fråga är emellertid — såsom framgår av det nyss anförda — föremål för allmänna skatteberedningens bedömanden. Det är givetvis i och för sig angeläget att sänka skatten för inkomsttagare i de lägre inkomstskikten, men beträffande metoden för en sådan skattesänkning bör utredning ske i ett större sammanhang. Det synes knappast sannolikt att frågan om en dylik sänkning kan komma i ett sådant läge att den kan aktualiseras till nästa års riksdag. Utskottet anser att frågan inte bör utbrytas från den allmänna skatteberedningens utredningsuppdrag.

I detta sammanhang vill utskottet peka på en möjlighet som synes föreligga att ge inkomsttagarna i de lägre inkomstskikten vissa lättnader. I propositionen har förordats att gränsen för påföring av folkpensionsavgift bestämmas till 2 400 kronor, taxerad inkomst, samt förutsatts att den i sjukförsäkringsavgiften ingående avgiften för sjukvårdsförsäkringen skall börja utgå först vid taxerade inkomster av 2 400 kronor. Härigenom har förutsättningar skapats för fritagande av inkomster under 2 400 kronor från deklara- tionsplikt, varom förslag likaså framlägges i propositionen och vilket utskottet tillstyrker. Enligt utskottets mening talar vissa skäl för att avgiftsbelägg-

ningen av socialförsäkringsavgifter inte skall ske i de fall, då vederbörande inte påföres beskattningsbar inkomst. Så blir enligt förslaget i propositionen automatiskt fallet beträffande ogifta skattskyldiga, men för gifta skattskyldiga gäller fortfarande att de vid taxerad inkomst mellan 2 400 kronor och ortsavdragens belopp, 4 500 kronor, påföres socialförsäkringsavgifter. Dessa spörsmål bör enligt utskottets mening uppmärksammas och i lämpligt sammanhang bör prövas om inte deklarationsplikten för äkta makar kan begränsas ytterligare så att gränsen för deklarationsplikt för äkta makar höjs till ett belopp som motsvarar ortsavdragen för gifta.

Enligt gällande bestämmelser avrundas till kommunal och statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst nedåt till närmast lägre hundratal kronor. I motionen II: 865 av fru Gunne föreslås att avjämnigen i stället skall avse taxerad inkomst och att de följdändringar, som blir erforderliga med anledning därav, vidtas i skatteförfattningarna.

Utskottet vill med anledning härav framhålla att det tidigare diskuterats huruvida icke avjämnning kunde ske av den taxerade inkomsten i stället för av den beskattningsbara inkomsten. Skälen emot en avjämnning i förstnämnda led har främst varit att ortsavdragen i flertalet fall utgått med belopp, som icke utgjort helt hundratal kronor, varför den beskattningsbara inkomsten skulle komma att fastställas till helt hundratal kronor endast för en del av de skattskyldiga. Bland annat med hänsyn till önskemålen att förenkla tabellmaterialet, då det gäller beräkning av preliminär skatt och slutlig skatt, är det lämpligt att beskattningsbar inkomst fastställs till jämna hundratal kronor. Av vad utskottet förut anfört framgår att utskottet tillstyrkt de i propositionen föreslagna ortsavdragen för ogifta å 2 250 kronor. Utskottet anser inte att detta belopp av ifrågavarande anledning bör höjas och än mindre sänkas, varför enligt utskottets mening förutsättningar saknas för en reform i den riktning motionären ifrågasatt. Vid en framtida höjning av ortsavdragen bör emellertid övervägas om icke de av motionären framförda synpunkterna bör beaktas. Med det anförda anser utskottet förevarande motionsyrkande besvarat.

Med hänsyn till det samband i fråga om skattenivån som bör råda mellan skatten i land och den särskilda *sjömansskatten* har departementschefen ansett att slopandet av dyrortsgrupperingen, höjningen av ortsavdragen, de ändrade skalorna för den statliga inkomstskatten samt ändringarna i fråga om påföring av folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift bör beaktas även i sjömansskattetabellerna. Departementschefen förordar därför, att sjömansskatten i motsvarande mån sänkes. Då det av praktiska skäl icke är möjligt att utarbeta förslag till nya tabeller å sådan tid att de kan underställas 1961 års riksdag, hemställs i propositionen att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att enligt å ena sidan de i propositionen 1961:6 angivna grunderna och å andra sidan de i nu förevarande sammanhang beslutade ändringarna i skattelagstiftningen utarbeta och fastställa nya sjömansskattetabeller samt att förordna att dessa från och med lämplig tidpunkt skall ersätta äldre sjömansskattetabeller.

Även enligt utskottets uppfattning bör sjömännen få del av den skatte-sänkning, som den ifrågavarande reformen innebär för andra skattskyldiga. Ändringarna av beskattningen i land får inverkan på skatten för inkomster under år 1962. Givetvis bör för sjömansskatten, som är definitiv redan vid uttaget, ändringarna träda i tillämpning så snart som möjligt efter årsskiftet. Med hänsyn till tabellmaterialets omfattning och den tidsödande distributionen av tabellerna till fartygsbefälhavarna, torde det emellertid ställa sig svårt att genomföra lättnaderna i sjömansskatten förrän tidigast i mars 1962. För att undvika ytterligare dröjsmål, är det nödvändigt att riksdagen beslutar i frågan redan i höst. De nu gällande sjömansskattetabellerna är fogade vid sjömansskatteförordningen och har sålunda fastställts av riksdagen. Som 1959 års bevillningsutskott hade anledning att uttala i betänkande nr 66 bör sjömansskattetabellerna fastställas av riksdagen. Under rådande omständigheter anser utskottet sig emellertid böra tillstyrka att riksdagen för detta tillfälle ger Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet. De nya beloppen i sjömansskattetabellerna bör fastställas i enlighet med å ena sidan de i proposition 1961: 6 angivna grunderna och å andra sidan de ändringar i fråga om ortsgruppering, ortsavdrag, statliga inkomstskatteskator och socialförsäkringsavgifter, som riksdagen i detta sammanhang beslutar.

Mot de i propositionen föreslagna ändringarna i *uppbördsförordningen*, vilka i huvudsak är en följd av förslagen rörande inkomstbeskattningen, har utskottet inte något att invända. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att det nuvarande omfattande tabellmaterialet för uttag av källskatt genom slopandet av skattegrupperingen kan nedbringas avsevärt till båtnad såväl för arbetsgivare som de myndigheter, vilka handhar uppbörden av preliminär skatt.

För närvarande föreligger icke avdragsskyldighet beträffande sådan pension, livränta eller annan skattepliktig ersättning från försäkringsanstalt, som uppgår till högst 1 500 kronor för år. Detta undantag från avdragsskyldigheten har införts för att förenkla försäkringsföretagens arbete med skatteuppbörden. Eftersom skatteavdrag skall verkställas endast å den huvudsakliga inkomsten av tjänst samt pensioner och livräntor å högst 1 500 kronor som regel icke utgör vederbörandes huvudsakliga inkomst, har det ansetts motiverat att befria försäkringsföretagen från att undersöka om avdragsskyldighet föreligger beträffande pensioner och livräntor å högst detta belopp. Genom 1953 års uppbördsförordning fastställdes beloppet till 1 500 kronor, dessförinnan var det 1 200 kronor.

I motionen II: 865 av fru Gunne ifrågasättes, om icke beloppet bör höjas till 2 400 kronor med hänsyn till den ändring av beloppsgränsen för inträde av deklarationsplikt, som innefattas i Kungl. Maj:ts förslag.

I anslutning till förenämnda yrkande får utskottet erinra om att den angivna beloppsgränsen — 1 500 kronor — hittills icke har anknutits till beloppsgränsen för inträde av deklarationsplikt. Någon anledning att göra så torde icke heller föreligga, eftersom personer med inkomst av pension och

livränta å högst 1 500 kronor regelmässigt har annan skattepliktig inkomst, vilket torde förorsaka att deklareringsplikt för dem likväl föreligger. Huruvida beloppet bör höjas av andra skäl torde lämpligen prövas i samband med de ändringar i uppborrdsförordningen, som torde bli aktuella sedan arbetet hos nu pågående utredningar på området avslutats. Med det anförda anser utskottet det i motionen framställda yrkandet i förevarande hänseende besvarat.

I anledning av propositionen har även framställts vissa motionsyrkanden rörande *förvärvsavdragen*. För närvarande gäller att gift kvinna utan minderåriga barn erhåller sådant avdrag med 300 kronor när hon har inkomst av rörelse eller eget arbete. Om den gifta kvinnan har minderåriga barn förhöjes avdraget med 20 procent av rörelse- respektive arbetsinkomsten, dock högst med 1 700 kronor (kvotavdrag), så att högsta avdragsbelopp blir 2 000 kronor. Vidare äger gift kvinna, som har inkomst av jordbruksfastighet och utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, rätt till förvärvsavdrag med 300 kronor. Avdrag med 300 kronor kan även medges gift man, vars hustru utfört arbete i hans rörelse eller jordbruk. I sistnämnda båda fall gäller inte någon höjning då den gifta kvinnan har barn.

Motionsyrkandena avser att åstadkomma en förhöjning av förvärvsavdraget eller utvidgning av dess tillämpningsområde. Sålunda hemställs i motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. att maximibeloppet måtte höjas till 3 000 kronor samt att gifta kvinnor, som kan styrka högre kostnader än 3 000 kronor för omhändertagande av minderåriga barn, måtte medges avdrag för kostnaderna, dock högst med 20 procent av inkomsten. I motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. yrkas att kvotavdraget måtte höjas från 20 till 25 procent av inkomsten och dess maximibelopp till 3 700 kronor, innebärande att högsta sammanlagda förvärvsavdrag, 4 000 kronor, skulle uppnås vid en inkomst av 14 800 kronor. I sistnämnda motioner föreslås vidare utredning i syfte att genomföra dels en höjning av förvärvsavdraget så att det bättre tillgodoser förvärvsarbetande gifta kvinnor med låga inkomster och dels en utvidgning av dess tillämpningsområde bl. a. så att det måtte tillkomma förvärvsarbetande hustrur även i de fall familjen inte har barn under 16 år. Utredningsyrkande rörande förvärvsavdraget framställs även i motionerna I: 736 av fru Svenson m. fl. samt II: 870 av herrar Johnsson i Skoglösa och Wahrendorff. Enligt motionärernas mening bör utredningen i första hand åsyfta att åstadkomma ett högre kvotavdrag för inkomsttagare med små inkomster.

Beträffande de fall, då gift kvinna har inkomst av jordbruksfastighet eller biträder mannen i jordbruk eller rörelse, som bedrivs av honom, yrkas i motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. att rätt till kvotavdrag måtte medges då hustrun har hemmavarande barn under 16 år, och hon kan visa sig ha haft kostnader över 300 kronor för barnens omhändertagande. Avdraget borde enligt motionärerna medges för

de verkliga kostnaderna, dock högst med 20 procent av det värde, vartill hustruns arbete uppskattas. Vidare yrkas i motionerna I: 736 av fru Svensson m. fl. samt II: 870 av herrar Johnsson i Skoglösa och Wahrendorff att gift kvinna med inkomst av egen jordbruksfastighet tillerkännes rätt till kvotavdrag enligt samma grunder som nu gäller då kvinnan har inkomst av rörelse eller eget arbete. I dessa motioner yrkas vidare att kvotavdrag skall medges gift man med inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, när hans hustru är verksam i förvärvskällan och har hemmavarande barn under 16 års ålder. Kvotavdraget föreslås till 20 procent av det belopp som motsvarar femtedelen av mannens inkomst av förvärvskällan, dock högst till 700 kronor, så att det sammanlagda avdraget blir högst 1 000 kronor.

Frågan om utsträckning av förvärvsavdraget till att gälla även för ensamstående barnförsörjare har uppmärksammats i vissa motioner. Sålunda hemställs i motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. att ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn under 16 år måtte erhålla förvärvsavdrag enligt samma grunder som enligt motionärernas mening bör tillerkännas gifta kvinnor med inkomst av rörelse eller eget arbete. I motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. yrkas utredning rörande förvärvsavdrag åt ensamstående barnförsörjare.

Utskottet vill erinra om att reglerna rörande familjebeskattningen reformerades genom beslut av 1960 års riksdag. Beslutet innebar i förhållande till vad tidigare gällt bl. a. en väsentlig förhöjning av förvärvsavdraget för gift kvinna med inkomst av rörelse eller eget arbete samt vidare en utsträckning av avdragsreglerna, vilka tidigare i huvudsak endast varit tillämpliga vid den statliga beskattningen, till att gälla även vid den kommunala beskattningen. Genom att samtliga ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn likställdes med gifta vad angår Ortsavdrag och skatteskala innebar beslutet även skattelättnader för flertalet skattskyldiga tillhörande denna kategori.

Vidare vill utskottet erinra om att avsikten med den nu aktuella reformen är att åstadkomma lättnader i ekonomiskt hänseende främst för barnfamiljerna. Ett genomförande av förslaget medför därför att de barnfamiljer, där hustrun har förvärvsarbete och där merkostnaderna på grund av arbetet är störst, kort efter det att skattesänkningen på grund av 1960 års reform kommit dem till del får ytterligare lättnader av inte obetydlig omfattning. Detsamma blir följden för ensamstående barnförsörjare med hemmavarande barn med hänsyn till att dessa såsom nyss nämnts jämföras med gifta i fråga om Ortsavdrag och skatteskala.

Enligt utskottets mening föreligger inte anledning att redan i förevarande sammanhang ånyo särskilt beakta de förvärvsarbetande kvinnornas situation genom speciella för dem avsedda lättnader vid beskattningen. Utskottet anser att de praktiska verkningarna av 1960 års reform av förvärvsavdragsreglerna bör avvaktas, innan så omfattande åtgärder i fråga om dessa regler vidtas som de av motionärerna yrkade författningsändringarna innebär. Vad

beträffar de framställda utredningsyrkandena vill utskottet erinra om att allmänna skatteberedningen enligt sina direktiv har att pröva frågan om skattebördans avvägning mellan gifta och ensamstående skattskyldiga. I denna prövning torde — såsom bevillningsutskottet underströk i våras — förvärvsavdragets storlek och konstruktion komma att ingå. Då frågan om ytterligare reformer rörande detta avdrag således redan är föremål för utredning kan utskottet inte heller tillstyrka de ifrågavarande utredningsyrkandena.

Utskottet övergår här efter till den motionsvis upptagna frågan om vidtagande av åtgärder i syfte att skattevägen främja det frivilliga personliga *nysparandet*. Yrkanden av sådan innebörd har framställts i de inbördes likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. samt I: 731 av herr Källqvist m. fl. och II: 880 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. ävensom I: 739 av herr Torsten Mattsson m. fl. och II: 888 av herr Antonsson m. fl. I förstnämnda motionspar framläggs förslag till förordningar om bostadssparande och utbildningssparande samt förslag till ändringar i kommunalskattelagen i syfte att möjliggöra ytterligare avdrag vid beskattningen för sparande i olika former. Liknande förslag framlades vid innevarande års vårsession. I motionerna I: 731 och II: 880 samt I: 739 och II: 888 återigen yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till premiering av sparande å särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning samt om inrättande av allmänt utjämningskonto. Tillika yrkas i sistnämnda motionspar att utredningen även skall omfatta premiering av det personliga nysparandet av reell karaktär. Även dessa förslag, som utformats i huvudsaklig överensstämmelse med en vid det av utredningen om sparstimulerande åtgärder i början av detta år framlagda betänkandet (SOU 1961: 2) fogad reservation, hade motsvarighet i motionsyrkanden som behandlades vid vårriksdagen.

Av skäl som närmare redovisats i utskottets betänkande nr 63 innevarande år avvisade utskottet motsvarande yrkanden i de i våras framlagda motionerna. Utskottet har för sin del funnit att de skäl som då framfördes från utskottets sida alltjämt är bärande. Tillika bör nämnas att fr. o. m. 1962 års taxering maximibeloppet för det s. k. sparavdraget kommer att höjas till 400 kronor för ogift och 800 kronor för makar gemensamt. Samtidigt höjes maximum för det s. k. försäkringsavdraget till motsvarande belopp. Dessa åtgärder innebär givetvis en stimulering av nysparande i olika former. Härtill kommer att Kungl. Maj:t nyligen föreslagit riksdagen i proposition nr 200 att besluta om en kampanj för allmänt lönsparande, innebärande att extra vinstutlottning skall företas bland de allmänna lönspararna under år 1962. Att vid sidan av de nu angivna sparformerna ha en direkt premiering skattevägen av sparandet, utformad i enlighet med motionärernas intentioner, finner utskottet inte böra ifrågakomma. Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motionerna I: 721 och II: 882 samt I: 731 och II: 880 i berörda delar ävensom motionerna I: 739 och II: 888.

Den allmänna varuskatten

Av vad utskottet inledningsvis anfört framgår, att utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om höjning av den allmänna varuskatten från fyra till sex procent fr. o. m. den 1 januari 1962 och avstyrker föreliggande motionsyrkanden om avslag på propositionen i denna del.

I propositionen föreslås ändring i bestämmelserna om *kostnadsersättning* till skattskyldiga, som har att inbetala preliminär varuskatt. Enligt förslaget skall ersättningen beräknas i efterhand på grundval av deklarerad skattepliktig årsomsättning och i samband med debitering av slutlig allmän varuskatt, i stället för att — såsom nu — avdras av den skattskyldige för varje redovisningsperiod vid inbetalning av skatten. Ersättningsgrunderna justeras så att ersättningsbeloppen ökar något för smärre rörelser och att ersättning utgår även vid skattepliktig omsättning under nuvarande minimibelopp. Vidare föreslås för att statens kostnader för ersättningarna skall bibehållas vid oförändrad nivå att ett maximibelopp för ersättningarna införes å 3 000 kronor.

I anledning av förslaget har Kooperativa förbundet till utskottet inkommit med en skrift, vari invändningar riktats mot den föreslagna maximeringen. För de större konsumtionsföreningarna är omsättningen fördelad på ett stort antal underavdelningar, som var och en beträffande kostnaderna för varuskatten med visst fog kan sägas vara lika krävande som om den varit organiserad som ett fristående företag, framhålles bl. a. i skriften.

Den tekniska omläggningen så att omsättningsbeloppen kan beräknas i efterhand och på omsättningens storlek finner utskottet rationell, varför utskottet tillstyrker omläggningen.

För närvarande utgår i regel inte någon ersättning om årsomsättningen understiger 24 000 kronor. I propositionen föreslås att ersättning skall utgå till alla och med minst 10 kronor. I princip kan utskottet också ansluta sig till tanken att även sådana smärre rörelser, som nu inte erhåller ersättning, tillerkännes kostnadsersättning. I syfte att undvika administrativt merarbete bör emellertid ersättning inte utgå, om ersättningsbeloppet är ringa. Det bör således alltjämt krävas att omsättningen överstiger en lägsta gräns. Utskottet anser gränsen lämpligen böra sättas vid 10 000 kronors omsättning, vilket innebär att ersättningsbelopp under 40 kronor icke skall utgå.

Då det gäller ersättningsbeloppens storlek har denna i propositionen anknytits till den skattepliktiga omsättningen. Givetvis finns även andra faktorer, som ofta får större inverkan på den skattskyldiges arbete med beskattningen och som därför borde tillmätas betydelse vid ersättningens bestämmande. Av praktiska skäl torde det emellertid vara uteslutet att göra ersättningen beroende av andra faktorer än den skattepliktiga omsättningen. Konsekvensen synes då fordra att denna linje fullföljes och enligt utskottets åsikt bör någon maximering av ersättningsbeloppen därför icke tillgripas. Ersättningen bör emellertid i de översta skikten kunna utgå efter lägre promilletal än det nu gällande, som är 0,1 promille, och vilket departementschefen föreslår skola tillämpas vid omsättningar mellan 900 000 och

26,7 milj. kronor. Utskottet föreslår att å den del av omsättningen som överstiger 3 milj. kronor ersättningen skall bestämmas till allenast hälften av nämnda promilletal eller 0,05 promille.

De föreslagna ändringarna i förordningen om allmän varuskatt är såsom tidigare nämnts avsedda att träda i kraft den 1 januari 1962. Härifrån har i *ikraftträdandebestämmelserna* gjorts det undantaget, att skattehöjningen icke skall äga tillämpning på sådant tillhandahållande inom riket av vara eller tjänsteprestation, som skett före den 1 december 1961 eller varom före den 2 november 1961 slutits skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt. Vad ovan sagts om verkan av skriftliga avtal skall även gälla i fråga om införsel till riket.

I motionen II: 871 av herr Kollberg har framhållits att skyldighet att erlægga förhöjd skatt bör inträda, då den skattepliktiga varan övergår till konsumenten, vilket sker i och med avtalet eller vid överlämnandet av varan. Motionären yrkar därför, att de nya bestämmelserna inte skall vara tillämpliga på tillhandahållande av vara eller tjänsteprestation, som skett före den 1 januari 1962 eller i fråga om skriftliga avtal med fastställt pris, som slutits före den dag, förordningen utkommer från trycket.

Ikraftträdandebestämmelserna har i princip utformats på samma sätt som i den ursprungliga förordningen om allmän varuskatt. Utskottet kan därför inte dela motionärens uppfattning utan anser att den ändrade skattesatsen skall tillämpas på sådana likvider för skattepliktiga varor och tjänster, som inflyter efter årsskiftet 1961/62 även om tillhandahållandet eller det skriftliga avtalet skett dessförinnan. Leveranser före den 1 december 1961 och skriftliga avtal ingångna före den 2 november 1961 bör emellertid, såsom föreslagits i propositionen, beskattas efter nu gällande skattesats. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen II: 871.

Genom propositionen framlagda förslag till ändringar i förordningen om allmän varuskatt, som inte ovan behandlats, har inte föranlett några erinringar från utskottets sida.

I anledning av propositionen har väckts ett flertal motioner med yrkanden om ändringar i olika hänseenden i förordningen om allmän varuskatt. Utskottet behandlar till en början framställda yrkanden om omläggning av beskattningen. Sålunda hemställs i de inbördes likalydande motionerna I: 726 av herr Ivar Johansson m. fl. och II: 875 av herr Hedlund m. fl. samt I: 733 av herr Ferdinand Nilsson och II: 881 av herr Grebäck m. fl. om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om skyndsamt prövning av en omläggning av beskattningen till *partihandels- eller fabriktionsledet*. Även i de likalydande motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. begärs utredning om uttagande av skatten i tidigare led än detaljhandelsledet.

Detta spörsmål hade riksdagen att taga ställning till i anledning av väckta motioner senast vid innevarande års vårsession. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 30 framhöll utskottet, att frågan om den allmänna

varuskatten skulle uttas i partihandels- eller detaljhandelsledet i hög grad var beroende av det skattepliktiga varuområdets omfattning. Utskottet anförde vidare att den allmänna skatteberedningen vid sina överväganden rörande varuskattens roll i beskattningssystemet kunde komma till sådana resultat, att frågan huruvida skatten bör tas ut i partihandels- eller detaljhandelsledet kan bli föremål för omprövning. Utskottet har vid sitt ställningstagande till de nu förevarande motionerna inte funnit anledning att frånträda denna ståndpunkt och avstyrker således bifall till motionerna I: 726 och II: 875, I: 732 och II: 884 samt I: 733 och II: 881 i berörda delar.

I de likalydande motionerna I: 726 av herr Ivar Johansson m. fl. och II: 875 av herr Hedlund m. fl. hemställes vidare att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära utredning om undantagande från skatteplikt av sådana varor, som enbart eller huvudsakligen används i näringslivets *investeringar*. I detta sammanhang behandlar utskottet även yrkandet i de likalydande motionerna I: 724 av herr Gösta Jacobsson samt II: 872 av herrar Kollberg och Källenius om sådan ändring i varuskatteförordningen att skattebelastningen blir likformig för fabriksmässigt tillverkade förbearbetade byggnadsvaror och sådana varor, som framställts på byggnadsplatsen.

Utskottet vill erinra om att investeringsvarorna totalt omfattar närmare 30 procent av hela det skattepliktiga varuområdet. Ett undantagande av dessa varor från skatteplikt skulle därför innebära en mycket betydande förändring av beskattningen och skulle helt rubba den avvägning av skattebelastningen, som vid förordningens utformning gjorts mellan konsumtion och investeringar. Ett undantag för investeringsvaror kan vidare antas komma att öka efterfrågan inom investeringssektorn och därigenom medföra i nuvarande konjunkturläge icke önskvärda biverkningar. Det kan vidare förutsättas, att frågan om undantagande från skatteplikt av näringslivets investeringar torde komma att uppmärksammas av den allmänna skatteberedningen. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat motionerna I: 726 och II: 875.

Beträffande beskattningens utformning i fråga om byggnadsvaror kan i och för sig inte bestridas att viss snedbelastning uppstår genom att skatten på förbearbetade varor utgår på dessa varors värde, medan i andra fall skatten endast träffar det skattepliktiga råmaterialet. Konsekvenserna härav torde dock i regel vara av begränsad betydelse med hänsyn till den rationalisering på byggnadsplatserna som möjliggöres genom användningen av förbearbetade eller monteringsfärdiga detaljer. Utskottet anser emellertid att utvecklingen bör följas med uppmärksamhet och erforderliga författningsändringar övervägas, om väsentligt ändrade förhållanden inträder på förevarande område. Under återopande av det anförda avstyrker utskottet bifall till yrkandet i motionerna I: 724 och II: 872.

Frågan om undantag från skatteplikt för varor, som hänföres till företagens *tillverkningsomkostnader*, har behandlats i några motioner. Sålunda yrkas i de inbördes likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och

II: 882 av herr Heckscher m. fl. samt I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om skyndsamt utredning och förslag om sådan ändring i varuskatteförordningen, att företagens förbrukningsartiklar undantas från beskattning.

Under förarbetena till lagstiftningen uttalades, att ifrågavarande spörsmål borde bedömas från fall till fall. Med hänsyn till de skiftande förhållandena var det inte lämpligt att i lagstiftningen göra en mer detaljerad avgränsning av materialbegreppet. På grund härav ansågs vid förordningens utformning den närmare avgränsningen böra ske i rättstillämpningen. Genom de av riksskattenämnden meddelade anvisningarna på detta område har vissa riktlinjer uppdragits rörande tolkningen av materialbegreppet. Hittills har endast ett mål rörande gränsdragningen mellan skattefritt och skattepliktigt förbrukningsmaterial avgjorts i högsta instans. Det torde kunna förutsättas att den principiella frågan om skatteplikt över huvud taget bör föreligga för varor som är hänförliga till företagets tillverkningsomkostnader kommer att uppmärksammas av den till allmänna skatteberedningen hörande företagsskatteutredningen. Med hänsyn härtill och under erinran om att riksdagen i våras inte funnit anledning bifalla motionsyrkanden av samma innebörd som de förevarande, finner utskottet icke anledning tillstyrka bifall till ifrågavarande utredningsyrkanden i motionerna I: 721 och II: 882 samt I: 732 och II: 884.

Utskottet har vidare att behandla ett flertal andra motionsyrkanden om *undantag från skatteplikt*. Sålunda yrkas i de likalydande motionerna I: 723 av herr Isacson m. fl. samt II: 873 av herrar Hedin och Östlund att begagnade traktorer, lantbruksmaskiner och -redskap skall undantas från skatteplikt, och i de likalydande motionerna I: 733 av herr Ferdinand Nilsson och II: 881 av herr Grebäck m. fl. ävensom i motionen II: 878 av herr Eriksson i Bäckmora m. fl. begäres skyndsamt utredning och förslag om skattefrihet för begagnade traktorer, maskiner och motorfordon. I de nyssnämnda motionerna I: 733 och II: 881 hemställs jämväl om utredning och förslag till 1962 års riksdag om undantag från skatteplikt för prisreglerade jordbruksprodukter. Undantag för fiskeredskap yrkas i de likalydande motionerna I: 712 av herr Spetz och II: 856 av herr Johansson i Öckerö m. fl. Vidare begäres i de likalydande motionerna I: 730 av herr Kaijser m. fl. och II: 879 av herr Björkman m. fl. att böcker och musikalier skall undantas från skatteplikt. Slutligen yrkas i de likalydande motionerna I: 720 av herr Nils Elowsson och II: 867 av herr Ståhl skattefrihet för ammunition till frivilliga skytteväsendets organisationer.

Flertalet av ovannämnda yrkanden om skattefrihet har tidigare varit föremål för riksdagens bedömande. I sitt av innevarande års vårriksdag godkända betänkande nr 27 erinrade bevillningsutskottet om att den allmänna varuskatten fått den principiella utformningen, att den utgjorde en enhetlig skatt med i möjligaste mån generell omfattning. Undantagen från skatteplikt hade begränsats till vad som vore påkallat av skattetekniska skäl. Man hade således icke ansett sig kunna ta hänsyn till inskränkningar i beskatt-

ningen, som vid olika värdemässiga överväganden i och för sig skulle kunna framstå som motiverade. Denna principiella inställning borde enligt utskottets mening alltså vara vägledande vid ställningstagandet till olika yrkanden om inskränkningar i skatteplikten.

Såvitt utskottet kunnat finna har så väsentligt ändrade förhållanden inte inträtt genom den föreslagna höjningen av skattesatsen, att det finns anledning till omprövning av det skattepliktiga varuområdet eller ett i övrigt ändrat ställningstagande i denna fråga. Utskottet avstyrker således bifall till samtliga förenämnda motioner med yrkanden om ytterligare undantag från skatteplikt.

Bensinskatten

Utskottet, som behandlar frågan om brännoljebeskattningen i betänkande nr 74, övergår här efter till frågan om höjning av bensinskatten. I propositionen har föreslagits att skatten på bensen höjes med fem öre. Beloppet motsvarar den höjning som bensen skulle ha fått vidkännas, om den varit belagd med omsättningsskatt i samma utsträckning som föreslås skola gälla för enligt varuskatteförordningen skattepliktiga varor. I de likalydande motionerna I: 697 av herr Stefanson m. fl. och II: 848 av herr Carlsson i Stockholm m. fl. liksom i de likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. hemställs om avslag på propositionen i denna del. Enligt motionärernas mening föreligger inte ur statsfinansiell synpunkt behov av en sådan skattehöjning, vilken skulle få kostnadshöjande verkningar för näringslivet och indirekt drabba alla konsumenter. Den skulle också belasta skattskyldiga bosatta på sådana orter, där avstånden har särskild betydelse, i högre grad än andra skattskyldiga. I motionerna I: 727 av herr Ivar Johansson m. fl. och II: 876 av herr Hedlund m. fl. hemställs att bensinskatten höjes med endast tre öre. I dessa motioner framhålles att den allmänna varuskatten inte kan utgöra något motiv för höjningen av skatten på bensen och motorbrännolja utan beskattningen av bensen bör avvägas efter medelsbehovet på de områden som specialskatten avser. Med hänsyn till utvecklingen på vägväsendets område, som enligt motionärernas mening kännetecknas av en stark eftersläpning, finner motionärerna nödvändigt att nya medel ställs till förfogande, varigenom en intensifiering av vägunderhåll och vägbyggande kan ske. Genom en höjning av bensinskatten med tre öre skulle ytterligare 75 milj. kronor per år ställas till vägväsendets förfogande. I sistnämnda motioner yrkas samtidigt att de medel, som sålunda inflyter genom höjningen av bensinskatten, omedelbart tas i anspråk för vägväsendet, i första hand för oljegrusbehandling av vägar och för underhållsåtgärder, som är angelägna särskilt ur trafiksäkerhetssynpunkt samt för ombyggnad av vägar, som är av särskild betydelse för skogsbrukets och industrins transporter.

I den av Svenska vägföreningen ingivna skrivelsen förordas att inflytande medel genom höjningen av drivmedelsbeskattningen i första hand omedelbart användes att förverkliga väg- och vattenbyggnadsstyrelsens program för väginvesteringar 1963—1965.

I motionerna I: 711 av herr Nils-Eric Gustafsson samt II: 855 av herrar Nilsson i Tvärålund och Larsson i Norderön yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsamt provning och förslag rörande differentiering av bensinskatten antingen vid det direkta skatteuttaget vid försäljningen eller genom restitutionsförfarande, så att priset på bensin kan hållas enhetligt i hela landet.

Vad först angår sistnämnda spörsmål får utskottet erinra om att i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 7 år 1961 utskottet hade att behandla motionsyrkanden av i huvudsak samma innebörd som de nu föreliggande. Utskottet framhöll då i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 9 att det enligt utskottets uppfattning inte var praktiskt genomförbart att tillämpa olika skattesatser för skilda varupartier beroende på inom vilket område av landet bensinen skulle användas. En lösning av de av motionärerna behandlade problemen borde enligt utskottets mening upptagas till bedömande såsom en från beskattningen fristående fråga. Utskottet vidhåller sin i våras redovisade uppfattning. Tillika vill utskottet erinra om att den s. k. lokaliseringsutredningen har att pröva möjligheterna av en utjämning av levnads- och produktionskostnaderna mellan Norrland och övriga delar av landet. Tidigare i ämnet väckta motioner rörande utjämning av bensinpriset i olika delar av landet har överlämnats till utredningen och utskottet förutsätter att frågan kommer att på sedvanligt sätt belysas av utredningen. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat det föreliggande motionsyrkandet om differentiering av bensinskatten.

Vad härefter angår frågan om höjning av bensinskattens belopp bör uppmärksammas att motorbränslena icke blivit föremål för den skärpta indirekta beskattning som införandet av den allmänna omsättningsskatten innebär. Den i propositionen föreslagna höjningen är avvägd så, att priserna på dessa varor kan beräknas komma upp till den nivå som skulle ha gällt om allmän varuskatt utgått för dem. Departementschefen har för sin del ansett att det inte bör ifrågakomma att motorbränslena vid den föreslagna varuskattehöjningen förbilligas relativt sett ännu mera i förhållande till den varubeskattade konsumtionen, allra minst som sedan omsättningsskatten infördes, prisutvecklingen på bensin- och oljeområdet varit nedåtriktad.

Som av det först sagda framgår bör enligt utskottets mening det av samhällsekonomiska skäl inte ifrågakomma att vidga ramen för omläggningen så, att de inflationistiska tendenserna i samhällsekonomin förstärkes. Den ram för skattesänkning och andra lättnader — 300 milj. kronor — som departementschefen angivit i propositionen, bör enligt utskottets mening inte nämnvärt överskridas. Enligt de ställningstaganden utskottet tidigare gjort skulle följa ett årligt skattebortfall av 1 110 milj. kronor. Övriga i den föreslagna reformen ingående åtgärder skulle dra en kostnad för staten av 230 milj. kronor. Den av utskottet tillstyrkta höjningen av omsättningsskatten skulle reducera inkomstbortfallet med 900 milj. kronor. Mot de föreslagna skattesänkningarna bör således ställas en inkomstförstärkning av storleksordningen 125—150 milj. kronor. Med hänsyn till att motorbränslen under

senare år icke drabbats av beskattning i samma utsträckning som flertalet andra varor bör den erforderliga inkomstförstärkningen åstadkommas genom en höjning av denna beskattning. För att ge erforderligt belopp bör höjningen av bensinskatten inte sättas lägre än fem öre per liter. Utskottet anser sig således böra tillstyrka propositionen i vad avser beskattningen av bensin och avstyrka motionsyrkandena om avslag eller lägre skattesats.

Några delade meningar råder icke om behovet av fortsatt upprustning av landets vägar och att detta sker i så snabb takt, som samhällets resurser tillåter. Utskottet vill med anledning av vad i motionerna anförts erinra om att de medel, som inflyter genom höjning av bensinskatten, automatiskt överförs till automobilskattemedlens specialbudget. Den föreslagna höjningen av bensinskatten kommer således, om den genomföres, att föranleda ökad medelstillgång för vägändamål och bedömningen av kommande anslagsbehov kommer att ske mot bakgrunden härav. Ett bifall till yrkandet i motionerna I: 727 och II: 876 om användningen av de medel, som genom höjning av skatten kan komma att inflyta, skulle innebära att man inom ramen för budgeten för automobilskattemedlen skapade en ytterligare specialbudget. Enligt utskottets mening bör ställning i vanlig ordning tas till medlens användning. Utskottet kan således icke tillstyrka den i motionerna begärda skrivelsen.

I propositionen har departementschefen uttalat, att frågan hur den föreslagna höjningen av bensinskatten bör inverka på gällande restitutionsbestämmelser på området torde få avgöras i annat sammanhang.

I motionerna I: 728 av herrar Jonasson och Thorsten Larsson samt II: 869 av herr Wahrendorff m. fl. yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till åtgärder för höjning av utgående restitutionsbelopp.

I likhet med departementschefen anser utskottet att restitutionsfrågorna bör avgöras i annat sammanhang. Utskottet finner sig således icke böra förorda bifall till motionerna.

Övriga frågor

Utskottet övergår härefter till att behandla vissa motioner, vari yrkats att den föreslagna reformen helt eller delvis skall finansieras på annat sätt än som föreslagits i propositionen. I de likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. hemställs om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran att Kungl. Maj:t ville ge direktiv under det löpande budgetåret till de statliga myndigheterna om ett begränsat utnyttjande av beviljade anslag, så att statens utgifter minskas till belopp i stort sett motsvarande de av motionärerna föreslagna skattelättnaderna. Liknande yrkande framställs i motionerna I: 733 av herr Ferdinand Nilsson och II: 881 av herr Grebäck m. fl. Motionärerna i sistnämnda motioner hemställer om prövning av möjligheterna att genomföra de avsedda skattelättnaderna genom anlåtande av eventuellt budgetöverskott och genom någon förskjutning av statliga investeringar av icke brådskande natur.

Motionärernas förslag förutsätter — om detsamma skall utgöra ett verkligt alternativ till Kungl. Maj:ts förslag till inkomstförstärkningar — att mycket stora besparingar skulle vara möjliga att uppnå i fråga om de statliga utgifterna. Inte minst med hänsyn till att besparingarna till en början skall ske under löpande budgetår och således från anslag, som beviljats efter omsorgsfull prövning av såväl Kungl. Maj:t som riksdagen, finner utskottet det inte vara möjligt att på den av motionärerna anvisade vägen nå besparingar av den storleksordning varom här är fråga. Förslaget att i högre grad än som föreslagits i propositionen utnyttja tillgängligt budgetöverskott anser sig utskottet inte kunna biträda främst av konjunkturpolitiska skäl. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill de ifrågavarande motionsyrkandena.

I motionerna I: 733 av herr Ferdinand Nilsson och II: 881 av herr Grebäck m. fl. har även framförts tanken att de belopp som avsetts skola erhållas genom höjning av skatten på bensin och motorbrännolja i stället anskaffas genom höjning av skatten på vin och spritdrycker. Utskottet anser emellertid att det bör beaktas, att vin- och spritkonsumtionen i motsats till bensinen är underkastad varubeskattning. En viss höjning av priserna på alkoholhaltiga drycker ägde således rum i samband med varuskattens införande och kommer också automatiskt att bli följderna om riksdagen bifaller den nu ifrågavarande höjningen av denna skatt. I övrigt vill utskottet endast framhålla att en höjning av den särskilda skatten på vin och spritdrycker är till väsentlig del en nykterhetspolitisk fråga, som får beaktas i annat sammanhang. Utskottet anser sig således icke böra biträda motionsyrkandet.

Utskottet har slutligen att behandla yrkandet i motionerna I: 735 av herrar Stefanson och Gösta Jacobsson samt II: 883 av herr Nordgren m. fl. om utredning för klargörande av vilka punktskatter, som bör avskaffas vid förhöjning av den allmänna varuskatten. I detta hänseende bör erinras om att den allmänna skatteberedningen enligt sina direktiv har att överse det nuvarande systemet av indirekta skatter. Särskild uppmärksamhet bör därvid ägnas frågan huruvida alla nu utgående punktskatter bör fortbestå vid sidan av den generella indirekta beskattningen. Då således det i motionerna upptagna spörsmålet redan är föremål för utredning anser utskottet skäl inte föreligga för riksdagen att avlåta skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet. Utskottet avstyrker således jämväl förevarande motionsyrkande.

Beträffande de förslag i propositionen, som icke berörts särskilt i annat sammanhang, har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 188, i vad densamma hänvisats till bevillningsutskottet och behandlas i detta betänkande, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas — måtte

- I) antaga följande vid propositionen fogade förslag till
- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
 - 2) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;
 - 3) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt;
 - 4) förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272); samt
 - 5) förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623);

II) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt med den ändringen, att 49 § erhåller följande lydelse:

49 §.

Vid debitering av slutlig allmän varuskatt skall skattskyldig gottskrivas, förutom preliminär allmän varuskatt som av den skattskyldige inbetalats, sådan preliminär allmän varuskatt som jämlikt 41 § fastställts till betalning ävensom kostnadsersättning enligt vad nedan sägs.

Kostnadsersättning beräknas i förhållande till den skattepliktiga omsättning som den skattskyldige jämlikt 21 § redovisat för beskattningsåret, i förekommande fall reducerad på sätt i 18 § 2 eller 3 mom. anges. Kostnadsersättning utgår dock ej, därest den skattepliktiga omsättningen understiger 10 000 kronor. Kostnadsersättningen utgör

när den skattepliktiga omsättningen uppgår till

10 000 men icke	25 000 kr.:	40 kr. för	10 000 kr. och	4 ‰ av återstoden;
25 000 » »	170 000 »	: 100 » »	25 000 » »	1,2 ‰ » » ;
170 000 » »	900 000 »	: 274 » »	170 000 » »	0,2 ‰ » » ;
900 000 » »	3 000 000 »	: 420 » »	900 000 » »	0,1 ‰ » » ;
3 000 000 kr.		: 630 » »	3 000 000 » »	0,05 ‰ » » .

Ersättningsbelopp avrundas nedåt till helt krontal.

III) med godkännande av de grunder för nya sjömansskattetabeller, som angivits i propositionen, bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med dessa grunder upprätta och fastställa nya sjömansskattetabeller och förordna att dessa från och med lämplig tidpunkt skall ersätta äldre sjömansskattetabeller;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 697 av herr Stefanson m. fl. och II: 848 av herr Carlsson i Stockholm m. fl., i vad motionerna behandlas i detta betänkande,

2) de likalydande motionerna I: 711 av herr Nils-Eric Gustafsson samt II: 855 av herrar Nilsson i Tvärålund och Larsson i Norderön,

3) de likalydande motionerna I: 712 av herr Spetz och II: 856 av herr Johansson i Öckerö m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 716 av herrar Öhman och Helmer Persson samt II: 861 av herr Hagberg m. fl.,

5) de likalydande motionerna I: 720 av herr Nils Elowsson och II: 867 av herr Ståhl,

6) de likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl., i vad motionerna behandlas i detta betänkande,

7) de likalydande motionerna I: 722 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 877 av fröken Elmén m. fl.,

8) de likalydande motionerna I: 723 av herr Isacson m. fl. samt II: 873 av herrar Hedin och Östlund,

9) de likalydande motionerna I: 724 av herr Gösta Jacobsson samt II: 872 av herrar Kollberg och Källenius,

10) de likalydande motionerna I: 725 av herr Ivar Johansson m. fl. och II: 874 av herr Hedlund m. fl.,

11) de likalydande motionerna I: 726 av herr Ivar Johansson m. fl. och II: 875 av herr Hedlund m. fl.,

12) de likalydande motionerna I: 727 av herr Ivar Johansson m. fl. och II: 876 av herr Hedlund m. fl., i vad motionerna behandlas i detta betänkande,

13) de likalydande motionerna I: 728 av herrar Jonasson och Thorsten Larsson samt II: 869 av herr Wahrendorff m. fl.,

14) de likalydande motionerna I: 729 av herrar Jonasson och Eric Carlsson samt II: 868 av herr Fälldin m. fl., i vad motionerna hänvisats till bevillningsutskottet,

15) de likalydande motionerna I: 730 av herr Kaijser m. fl. och II: 879 av herr Björkman m. fl.,

16) de likalydande motionerna I: 731 av herr Källqvist m. fl. och II: 880 av herr Jönsson i Ingermarsgården m. fl.,

17) de likalydande motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl.,

18) de likalydande motionerna I: 733 av herr Ferdinand Nilsson och II: 881 av herr Grebäck m. fl.,

19) de likalydande motionerna I: 734 av herrar Uno Olofsson och Per Jacobsson samt II: 866 av herr Löfroth m. fl.,

20) de likalydande motionerna I: 735 av herrar Stefanson och Gösta Jacobsson samt II: 883 av herr Nordgren m. fl.,

21) de likalydande motionerna I: 736 av fru Svenson m. fl.

samt II: 870 av herrar Johnsson i Skoglösa och Wahrendorff,

22) de likalydande motionerna I: 739 av herr Torsten Mattsson m. fl. och II: 888 av herr Antonsson m. fl.,

23) motionen II: 849 av herr Gustafsson i Skellefteå,

24) motionen II: 865 av fru Gunne,

25) motionen II: 871 av herr Kollberg ävensom

26) motionen II: 878 av herr Eriksson i Bäckmora m. fl.,
 måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 30 november 1961

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Jansson*, Spetz, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Yngve Nilsson, Wörnberg och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Kollberg, Kärrlander, Vigelsbo, Gustafson i Göteborg, Magnusson i Borås, Asp, Andersson i Essvik, fru Holmqvist och herr Björkman.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

Angående åtgärder i samband med slopandet av skattegrupperingen

I) av herrar Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafsson i Göteborg, Magnusson i Borås och Björkman, vilka ansett, att utskottet med åberopande av vad som i denna fråga anförts i motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. samt i anledning av motionen II: 849 av herr Gustafsson i Skellefteå, motionerna I: 734 av herrar Uno Olofsson och Per Jacobsson samt II: 866 av herr Löfroth m. fl. ävensom motionerna I: 725 av herr Ivar Johansson m. fl. och II: 874 av herr Hedlund m. fl. bort under punkterna B 6), 10), 19) och 23) föreslå,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsam utredning för att utröna vilka åtgärder som, sedan skattegrupperingen avskaffats, må vara erforderliga för lösande av de problem som

sammanhänger med de för övre Norrland speciella fördyran-
de omständigheterna samt för riksdagen framlägga de för-
slag utredningen kan föranleda.

II) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett

a) att den del av utskottets yttrande, som börjar på s. 58 rad 14 uppifrån med orden »Utskottet övergår» och slutar på s. 60 rad 12 uppifrån med orden »redovisade motionsyrkandena», bort ha följande lydelse:

»Utskottet övergår härafter — — — (lika med utskottet) — — — framförts i avgivna motioner. Utskottet anser det lämpligt att i samband med en höjning av ortsavdragen tillgodose det av stora medborgargrupper uppburna önskemålet om slopande av skattegrupperingen. En sådan reform framstår som angelägen ur rättvisesynpunkt och måste dessutom betraktas som ett led i strävandena att förenkla beskattningen. Den kan även anses utgöra ett ytterligare steg på vägen mot en definitiv källskatt. Som utskottet — — — (lika med utskottet) — — — Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Vissa spörsmål — — — (lika med utskottet) — — — inte föreligga.

Vad beträffar de speciella förhållandena för övre Norrland vill utskottet erinra om att genom den föreslagna höjningen av ortsavdragen en förbättring inträder även för invånarna i dessa landsdelar. Eftersom kommunerna i övre Norrland regelmässigt tillhör ortsgrupp V blir självfallet höjningen inte lika stor för dem som för invånarna i ortsgrupperna III och IV. Det samma gäller givetvis invånarna i Stockholmstrakten, som också tillhör ortsgrupp V. Då klimatförhållanden och stora avstånd m. m. emellertid föranleder högre kostnader i övre Norrland, är det enligt utskottets mening nödvändigt, att efter skattegrupperingens slopande en särskild kompensation utgår härför.

I propositionen har departementschefen uttalat, att den ändring av grunderna för utgivande av skattelindringsbidrag till skattetyngda kommuner, som föreslagits av 1958 års skatteutjämningskommitté och som skulle föranleda en höjning av bidraget till skattetyngda kommuner från nuvarande 16,5 milj. kronor till omkring 45 milj. kronor, kunde beloppsmässigt accepteras. En sådan åtgärd skulle främst komma kommunerna i Norrland till del. Genom det i propositionen framlagda förslaget har emellertid frågan kommit i ett annat läge, inte endast genom att det uppkommer behov av kompensation vid skattegrupperingens slopande utan också genom att underlaget för skatteutjämningskommitténs förslag ändras i följd av grupperingens slopande. Med hänsyn härtill framstår det i propositionen förordade beloppet som otillräckligt som berättigad kompensation till de övre delarna av Norrland. I motionerna I: 725 och II: 874 har förordats höjning av anslaget för skattelindring i de skattesvaga kommunerna till 65 milj. kronor. Den sålunda förordade särskilda höjningen med 20 milj. kronor bör enligt motionärerna användas huvudsakligen för en av kallorts- och avståndskostnader motiverad kompensation. Det framhålles i motionerna, att härför erforderliga ändringar i fråga om gränsunderlag och bidragsprocentens maxi-

mering samt i fråga om det extra bidraget bör vidtagas vid överarbetning och justering av kommittéförslaget. Utskottet tillstyrker vad som sålunda förordats i de nämnda motionerna.

Härutöver måste emellertid tillskapas en permanent och mera exakt avvägd kompensation för invånarna i övre Norrland. En förhöjning av ortsavdraget kan härvid tänkas men måste med hänsyn till det extremt låga skatteunderlaget i åtskilliga kommuner åtföljas av andra åtgärder. Ett ekonomiskt tillskott från staten till kommunerna är under alla förhållanden nödvändigt för att invånarna i övre Norrland skall få den erforderliga kompensationen. En sådan kompensation kan lämnas t. ex. genom ett särskilt tillägg inom ramen för skattelindringsbidraget eller genom en särskild bidragsform. Såsom förordats i motionerna I: 725 och II: 874 bör frågan om särskild kompensation till främst övre Norrland med anledning av rådande avstånds- och kallortskostnader skyndsamt utredas. Härmed anser utskottet även syftet i motionerna II: 849, I: 734 och II: 866 samt I: 721 och II: 882, de båda sistnämnda motionerna såvitt här är i fråga, tillgodosett.»

b) att utskottet under punkten B 10) bort hemställa,
att riksdagen måtte

dels med bifall till motionerna I: 725 och II: 874 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att vid upprättande av förslag till riksstat för budgetåret 1962/63 till Bidrag till skattetyngda kommuner måtte upptagas ett anslag av 65 milj. kronor att fördelas i enlighet med vad utskottet ovan anfört; och

dels med bifall till motionerna I: 725 och II: 874 samt i anledning av motionerna II: 849, I: 734 och II: 866 samt I: 721 och II: 882 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att frågan om särskild kompensation till främst övre Norrland med anledning av rådande avstånds- och kallortskostnader måtte utredas i enlighet med vad utskottet ovan anfört;

Angående höjning av ortsavdragen

III) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka ansett

a) att utskottet — med åberopande av vad som i denna fråga anförts i motionerna I: 721 av herr *Hagberg* m. fl. och II: 882 av herr *Heckscher* m. fl. samt motionerna I: 732 av herr *Lundström* m. fl. och II: 884 av herr *Ohlin* m. fl. — bort föreslå, att ortsavdragen — i syfte att eliminera eljest uppkommande skattehöjningar — höjes med ytterligare 200 kronor för gifta liksom för ensamstående med hemmavarande barn och 100 kronor för övriga ensamstående, samt

b) att utskottet därför bort under punkten A I 1) föreslå,
att riksdagen måtte antaga Kungl. Majts förslag i proposition nr 188 till lag om ändring i kommunalskattelagen den

28 september 1928 (nr 370) med den ändring, att 48 § 2 mom. får följande lydelse:

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt Ortsavdrag med 4 700 kronor.

Gift skattskyldig, — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (*ensamstående*) äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med 2 350 kronor.

Har skattskyldig — — — tiotal kronor.

IV) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett, att det stycke i utskottets yttrande på s. 61, som börjar med orden »Genom den» och slutar med orden »nämnda motionsyrkandena», bort ha följande lydelse:

»Genom den i propositionen föreslagna höjningen skulle Ortsavdragen indexmässigt sett bibehålla sitt realvärde från den senaste höjningen den 1 januari 1958 och dessutom höjas något därutöver. Skäl kan givetvis åberopas för en ytterligare höjning av Ortsavdragen. Såsom framhållits i motionerna I: 726 och II: 875 bör målet för de aktuella strävandena på området vara en höjning upp till 5 000 kronor för gifta och 2 500 kronor för ensamstående. En sådan reform är av betydelse framför allt för låg- och mellaninkomstgrupperna. Emellertid är såsom utskottet redan förut framhållit det av samhällsekonomiska skäl inte möjligt att i nuvarande konjunkturläge vidga ramen för skattesänkningen alltför mycket. De åtgärder på den direkta beskattningens område som — utöver höjningen av Ortsavdragen — föreslagits i detta sammanhang bedömer utskottet vara än mer angelägna än en ytterligare höjning av Ortsavdragens belopp. Beslut om ytterligare Ortsavdragshöjning bör därför inte fattas i nuvarande läge. Utskottet tillstyrker sålunda förslaget i propositionen och avstyrker de nämnda yrkandena i motionerna I: 721 och II: 882 samt I: 732 och II: 884. För de lägre inkomsttagarna är det enligt utskottets mening nödvändigt med ytterligare åtgärder utöver höjning av Ortsavdragen. Utskottet har redan framhållit angelägenheten av att en särskild kompensation lämnas till invånarna i övre Norrland, vilket är av betydelse i förevarande syfte. Såsom utskottet i det följande understryker är det också nödvändigt att överväga en sänkning av uttagningsprocenten i de lägre inkomstskikten ävensom övergång till skattefinansiering av de grundläggande socialförsäkringsförmånerna.»

Angående kompensation till kommunerna

V) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett, att det stycke i utskottets yttrande på s. 62, som börjar med orden »I anledning» och slutar med orden »ta ställning», bort ha följande lydelse:

»I anledning av dessa motionsyrkanden vill utskottet framhålla, att utskottet vid sitt ställningstagande till förslaget om höjning av Ortsavdragens belopp utgått från att kommunerna skall erhålla full ersättning av staten för det därav orsakade bortfallet av skatteunderlag. Departementschefen har i

propositionen anmält sin avsikt att i nämnda syfte senare framlägga förslag om provisorisk ersättning till kommunerna för tiden fram till dess en mera definitiv reglering av hithörande frågor kan ske i belysning av den utredning som verkställes av 1958 års skatteutjämningskommitté. En bestående kompensation till kommunerna måste härvid givetvis förutsättas som nödvändig. Utskottet vill understryka angelägenheten av att den utredning, som är erforderlig för det i propositionen förordade provisoriet, skyndsamt företages. I sammanhanget vill utskottet vidare med instämmande i vad i motionerna I: 726 och II: 875 anförts framhålla nödvändigheten av att snarast möjligt ett bestående system skapas för en rättvis kostnadsavvägning mellan staten och kommunerna, främst genom den s. k. grundbidragsprincipen.»

Angående beskattningen av folkpensionärer

VI) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 721 av herr *Hagberg* m. fl. och II: 882 av herr *Heckscher* m. fl. — ansett, att utskottet under punkterna A I 2) och B 6) bort föreslå att för ålders- och invalidpensionärer skall utgå förhöjda ortsavdrag, nämligen med 3 600 kronor för ensam pensionär, med 6 000 kronor för makar av vilka en är pensionär och med 7 200 kronor för makar som båda är pensionärer, samt att utskottet på grund härav bort hemställa

att riksdagen måtte

a) antaga det i motionerna I: 721 och II: 882 under punkt 4) intagna förslaget till lag om ändring av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); ävensom

b) med ändring av Kungl. Maj:ts förslag besluta, att 10 § 1 mom. andra stycket första ledet förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt skall erhålla följande lydelse:

För skattskyldig, som åtnjuter statligt ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen eller 48 a § andra, tredje eller fjärde stycket samma lag och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

VII) av herrar *Spetz, Söderquist, Kollberg* och *Gustafson* i Göteborg, vilka ansett att utskottet — med återopande av vad i denna fråga anförts i motionerna I: 732 av herr *Lundström* m. fl. och II: 884 av herr *Ohlin* m. fl. — bort under punkten B 17) föreslå,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 732 och II: 884, såvitt avser förevarande fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att skatteberedningen måtte utarbeta förslag till särskilda bottenavdrag för folkpensionärer, som kan göra smärre arbetsinkomster vid sidan av folkpensionen, i ökad utsträckning skattefria.

Angående skatteskalorna för statlig inkomstskatt, m. m.

VIII) av herrar *Spetz, Söderquist, Kollberg* och *Gustafson* i Göteborg, vilka ansett, att utskottet — med återopande av vad i denna fråga anförts i motionerna I: 732 av herr *Lundström* m. fl. och II: 884 av herr *Ohlin* m. fl. — bort tillstyrka de i dessa motioner föreslagna skatteskalorna och således under punkterna A I 2) och B 17) föreslå,

att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t i denna del föreslagit i proposition nr 188 och med bifall till motionerna I: 732 och II: 884 måtte

a) besluta, att 10 § 1 mom. andra stycket senare leden förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt (skatteskalan för gifta och ensamstående med barn, m. fl.) skall ha följande lydelse:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000 men icke	16 000 kr:	1 200 kr för	12 000 kr och	18 %	av återstoden;
16 000 » »	20 000 »:	1 920 » »	16 000 » »	26 % »	» ;
20 000 » »	25 000 »:	2 960 » »	20 000 » »	33 % »	» ;
25 000 » »	30 000 »:	4 610 » »	25 000 » »	38 % »	» ;
30 000 » »	40 000 »:	6 510 » »	30 000 » »	43 % »	» ;
40 000 » »	60 000 »:	10 810 » »	40 000 » »	48 % »	» ;
60 000 » »	100 000 »:	20 410 » »	60 000 » »	54 % »	» ;
100 000 » »	150 000 »:	42 010 » »	100 000 » »	59 % »	» ;
150 000 kr		: 71 510 » »	150 000 » »	65 % »	» .

b) besluta, att 10 § 1 mom. tredje stycket förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt (skatteskalan för ensamstående skattskyldiga, m. fl.) skall ha följande lydelse:

För annan — — — utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 6 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

6 000 men icke	9 000 kr:	600 kr för	6 000 kr och	18 %	av återstoden;
9 000 » »	12 000 »:	1 140 » »	9 000 » »	24 % »	» ;
12 000 » »	16 000 »:	1 860 » »	12 000 » »	30 % »	» ;
16 000 » »	20 000 »:	3 060 » »	16 000 » »	36 % »	» ;
20 000 » »	30 000 »:	4 500 » »	20 000 » »	41 % »	» ;
30 000 » »	40 000 »:	8 600 » »	30 000 » »	45 % »	» ;
40 000 » »	60 000 »:	13 100 » »	40 000 » »	49 % »	» ;
60 000 » »	100 000 »:	22 900 » »	60 000 » »	54 % »	» ;
100 000 » »	150 000 »:	44 500 » »	100 000 » »	59 % »	» ;
150 000 kr		: 74 000 » »	150 000 » »	65 % »	» .

IX) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 721

av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. — ansett, att utskottet under punkterna A I 2) och B 6) bort hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att för äkta makar fastställa en skatteskala med en mjukare övergång från det proportionella bottenskiktet och med en väsentligt högre tudelningsgräns än enligt propositionen nr 188

samt på grund härav besluta, att 10 § 1 mom. andra stycket senare leden förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt (skatteskalan för gifta och ensamstående med barn, m. fl.) skall ha följande lydelse:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000 men icke	18 000 kr:	1 200 kr för	12 000 kr och	20 % av återstoden;
18 000 » »	24 000 » :	2 400 » »	18 000 » »	25 % » » ;
24 000 » »	30 000 » :	3 900 » »	24 000 » »	30 % » » ;
30 000 » »	40 000 » :	5 700 » »	30 000 » »	38 % » » ;
40 000 » »	60 000 » ;	9 500 » »	40 000 » »	46 % » » ;
60 000 » »	100 000 » :	18 700 » »	60 000 » »	54 % » » ;
100 000 » »	150 000 » :	40 300 » »	100 000 » »	59 % » » ;
150 000 kr		: 69 800 » »	150 000 » »	65 % » » .

X) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett,

a) att den del av utskottets yttrande på s. 65, som börjar med orden »Enligt utskottets» och slutar med orden »skatteberedningens utredningsuppdrag», bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening är det angeläget att överväga frågan om övergång till skattefinansiering av de grundläggande förmånerna inom socialförsäkringarna, t. ex. folkpensionen samt inom sjukförsäkringen grundsjukpenning, sjukvård, barntillägg och dylikt. Då allmänna skatteberedningen överväger hela avgifts- och skattesystemets utformning, framstår det som lämpligast, att frågan om övergång till skattefinansiering utredes i nämnda sammanhang. Såsom framhållits i motionerna I: 729 och II: 868 bör emellertid denna fråga utredas skyndsamt.

Utskottet delar även i övrigt den i de sistnämnda motionerna uttryckta uppfattningen om behovet av ytterligare skattelättnad i de lägre inkomstskikten. Såsom förordats i motionerna bör i detta syfte en sänkning av uttagningsprocenten i de lägre inkomstskikten övervägas i fråga om den statliga inkomstskatten. Även denna prövning bör lämpligen företagas av allmänna skatteberedningen. Övervägandena bör om möjligt ske så skyndsamt, att förslag i ärendet kan föreläggas redan nästa års riksdag.»

b) att utskottet under punkten B 14) bort hemställa,

att riksdagen måtte

dels med bifall till motionerna I: 729 och II: 868, såvitt här är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skynd-

sam utredning av frågan om skattefinansiering av de grundläggande socialförsäkringsförmånerna i enlighet med vad utskottet anfört; och

dels med bifall till motionerna I: 729 och II: 868, såvitt här är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning av frågan om sådan ändring av skalorna vid den statliga inkomstbeskattningen, att ytterligare skattesänkning erhålles i de lägre inkomstskikten, i enlighet med vad utskottet anfört;

Angående ensamstående barnförsörjares beskattning

XI) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka anfört och hemställt följande:

De ofullständiga familjernas skatteproblem har icke berörts i propositionen. Å andra sidan tillhör dessa skattskyldiga de grupper, som med hänsyn till sin i allmänhet svagare ekonomiska situation, borde särskilt beaktas i samband med de föreslagna skatteomläggningarna. Såsom framhållits i motionerna I: 722 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 877 av fröken Elmén m. fl. innebär de nuvarande reglerna att dessa familjers ekonomi utsättes för en kännbar påfrestning i och med att barnet uppnår 16 års ålder, då samtidigt de för ortsavdragen och skatteskalorna gynnsammare reglerna upphör att gälla och barnbidraget faller bort. För att uppnå mildare övergångsregler föreslår motionärerna, att ifrågavarande skattskyldiga skulle erhålla rätt till det högre ortsavdraget samt beskattas enligt den för gifta gällande skatteskalen, så länge vederbörande har hemmavarande barn under 19 år. I motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. har i samma syfte föreslagits att ifrågavarande skattskyldiga skulle beskattas enligt den för gifta gällande skalen, så länge barnet är under 19 år, är hemmavarande och saknar egen inkomst.

De i propositionen föreslagna skatteomläggningarna, innefattande bl. a. en höjd indirekt beskattning, kan enligt vår mening inte undgå att aktualisera de ensamstående barnförsörjarnas skatteproblem. Även om reformer härutinnan nyligen genomförts, kan det inte bestridas, att nya omständigheter tillkommit som berör ifrågavarande grupper av skattskyldiga. Vi syftar här i första hand på dem som har barn i åldrarna 16—18 år, vilka ännu inte inträtt i förvärvslivet, därför att de bedriver studier. Dessa grupper skulle icke erhålla del av barnbidragshöjningen.

Som ett första steg att nå en mildare övergång i beskattningshänseende för här berörda grupp av skattskyldiga föreslår vi, att dessa i enlighet med yrkandet i motionerna I: 721 och II: 882 beskattas enligt den för gifta gällande skalen intill dess barnet fyllt 19 år. Vidare synes såsom motionärerna föreslagit det villkoret böra föreskrivas, att barnet icke påförts egen skatt för beskattningsåret, d. v. s. saknat inkomst av nämnvärd storlek. Det i motionerna I: 722 och II: 877 väckta förslaget, att den nuvarande gränsen för barnets ålder — 16 år — för bibehållande av det högre ortsavdraget flyt-

tas två år för ifrågavarande skattskyldiga är också värt beaktande. Denna fråga synes böra prövas vidare. Vi föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning härom.

Vi anser därför, att utskottet under punkterna A I 2), B 6) och B 7) bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. samt motionerna I: 722 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 877 av fröken Elmén m. fl. måtte

a) besluta att — med ändring av Kungl. Maj:ts förslag — i 10 § 1 mom. förordningen den 26 juni 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt omedelbart efter andra stycket skall infogas ett nytt stycke av följande lydelse:

Vad i nästföregående stycke sägs skall jämväl gälla för ogift skattskyldig (varmed jämställas änka, änpling eller frånskild), under förutsättning att han haft hemmavarande barn, vilket fyllt 16 år men ej 19 år och vilket icke för beskattningsåret påföres skatt på grund av taxering till statlig eller kommunal inkomstskatt.

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning om höjning av gränsen för barnets ålder för bibehållande av det högre ortsavdraget vad gäller ensamstående barnförsörjares inkomstbeskattning.

Angående sparfrämjande åtgärder

XII) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka under åberopande av innehållet i denna del i de likalydande motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. ansett, att utskottet bort under punkten B 6) hemställa,

att riksdagen måtte besluta att stimulera till ökat personligt sparande genom att medge skattelättnader vid följande sparformer, nämligen bostadssparande, utbildningssparande, aktiesparande samt sparande i form av extra amorteringar å egnahemslån eller lån avseende lägenhet, som innehas med bostadsrätt, ävensom att komplettera rätten till s. k. kapitalavdrag med motsvarande rätt till avdrag från avkastning av jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse,

samt på grund härav antaga de i nyssnämnda motioner under punkt 1) intagna förslagen till

a) förordning om bostadssparande,

b) förordning om utbildningssparande och

c) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

XIII) av herrar *Spetz, Söderquist, Sundin, Kollberg, Vigelsbo* och *Gustafson* i Göteborg, vilka — under åberopande av vad som anförts i motionerna I: 731 av herr Källqvist m. fl. och II: 880 av herr Jönsson i Ingemarsgården

m. fl. samt motionerna I: 739 av herr Torsten Mattsson m. fl. och II: 888 av herr Antonsson m. fl. — ansett att utskottet bort under punkterna B 16) och 22) föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till åtgärder i syfte att stimulera det enskilda sparandet *dels* genom skattepremiering för medel som insättes på särskilda sparkonton i bank eller därmed jämförlig penninginrättning, *dels* genom allmänt utjämningskonto, enligt i motionerna angivna riktlinjer.

XIV) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett

a) att det stycke i utskottets yttrande på s. 70, som börjar med orden »Av skäl» och slutar med orden »och II: 888», bort ha följande lydelse:

»Det är enligt utskottets mening angeläget, att effektiva åtgärder vidtages till främjande av det personliga och frivilliga sparandet. I proposition nr 200 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att besluta om en kampanj för allmänt lönsparande, innebärande att extra vinstutlottning skall företas bland de allmänna lönspararna under år 1962. Goda skäl kan emellertid enligt utskottets mening anföras för att samhället bör premiera varje form av sparande, d. v. s. varje förbättring av nettoförmögenheten under en viss tidsperiod i den utsträckning som det kan anses finansiellt möjligt och av rättviseskäl lämpligt. Utskottet har förordat utredning i syfte att stimulera det enskilda sparandet *dels* genom skattepremiering för medel som insättes på särskilda sparkonton i bank eller annan penninginrättning, *dels* genom allmänt utjämningskonto. I motionerna I: 739 och II: 888 förordas även utredning rörande premiering av det personliga nysparandet av reell karaktär i anslutning till den av herr Antonsson avgivna reservationen till utredningen om sparstimulerande åtgärder (SOU 1961:2). Härigenom kan uppnås en stimulerande effekt även på det sparande som sker i form av amortering och investering av olika slag. Den i motionerna åberopade metoden för en sådan premiering synes lämplig. Utskottet tillstyrker därför bifall till yrkandet och förutsätter härvid att vad i motionerna anförts om samordning med särskilda sparkonton och utjämningskonton uppmärksammas. Med vad utskottet sålunda tillstyrkt torde även syftet i motionerna I: 721 och II: 882 i ifrågavarande avseende vara tillgodosett.»

b) att utskottet under punkten B 22) bort hemställa,

att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 739 och II: 888 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till riksdagen rörande åtgärder i syfte att stimulera det personliga nysparandet av reell karaktär enligt de riktlinjer, som angivits i motionerna.

Angående förvärvsavdrag för gift kvinna m. m.

XV) av herrar *Hagberg*, *Yngve Nilsson*, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka — under åberopande av innehållet i denna del i de likalydande motio-

nerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. — ansett,

a) att utskottet bort föreslå, att förvärvsavdragets maximum höjes från 2 000 till 3 000 kronor med rätt för hustru, som kan styrka högre kostnader för barnens omhänderhavande än 3 000 kronor, att inom ramen för 20 % av inkomsten få avdrag härför samt att förvärvsavdraget för gift kvinna, som haft inkomst av jordbruksfastighet, liksom avdraget vid s. k. faktisk samtaxering skall, där hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och styrkta kostnader för barnens omhänderhavande, som överstiger 300 kronor, medges för de verkliga kostnaderna, dock högst med 20 % av det värde vartill hustruns arbete uppskattas,

samt att utskottet på grund härav bort under punkten B 6) hemställa,

att riksdagen måtte antaga det under punkten 7 i nyssnämnda motioner intagna förslaget till lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370),

b) att utskottet bort under punkten B 6) hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsam utredning rörande möjligheterna att bereda ensam barnförsörjare samma rätt som gift förvärvsarbetande kvinna att åtnjuta skattelättnad för sina kostnader för barnens omhänderhavande samt förelägga riksdagen förslag i anledning härav.

XVI) av herrar *Söderquist, Kollberg och Gustafson* i Göteborg, vilka ansett,

a) att utskottet — under åberopande av vad som i denna fråga anförts i motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. — bort tillstyrka de däri föreslagna förbättringarna av förvärvsavdragen och således under punkten B 17) hemställa,

att riksdagen — med bifall till motionerna I: 732 och II: 884, såvitt avser förevarande fråga — måtte besluta antaga följande

Förslag

till

*lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)*

Häri genom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

46 §.

3 mom. Har gift kvinna haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta av-

drag med 300 kronor, eller, om hon haft hemmavarande barn under 16 år, med 300 kronor jämte 25 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 4 000 kronor. Avdrag med samma belopp må åtnjutas av ogift skattskyldig (varmed jämställas änka, änklings eller frånskild), som haft inkomst av rörelse i ovan angiven omfattning eller inkomst av eget arbete och som haft hemmavarande barn under 16 år. Har gift kvinna haft inkomst av jordbruksfastighet och har hon utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, må hon åtnjuta avdrag med detta belopp.

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast om makarna levt tillsammans och den till avdrag berättigade under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår och må för makarna tillsammans icke överstiga 300 kronor eller, därest förhöjning av avdraget med 25 procent av inkomsten ifrågakommer, 4 000 kronor.

Avdrag enligt — — — — sagda kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola äga giltighet i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

b) att utskottet — under åberopande av vad som i denna fråga anförts i motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. ävensom med beaktande av vad som härom anförts i motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. samt motionerna I: 736 av fru Svenson m. fl. och II: 870 av herrar Johnsson i Skoglösa och Wahrendorff — bort under punkten B 17) hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning och senare förslag till riksdagen om en fortsatt reformering av förvärvsavgiftsreglerna, innefattande en höjning av avgiften i syfte att bättre tillgodose förvärvsarbetande gifta kvinnor med låga inkomster, samt en höjning av förvärvsavgiften även i de fall familjen inte har barn under 16 år och kvinnan har förvärvsarbete utanför hemmet, samt att översyn sker av reglerna beträffande barnets ålder för rätt till förhöjt förvärvsavgift, ävensom av förvärvsavgiftsreglerna i de fall gift kvinna har inkomst av jordbruk eller biträder maken i jordbruk eller rörelse, som bedrivs av honom.

XVII) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett, *dels* att det stycke i utskottets yttrande, som börjar å s. 69 med orden

»Enligt utskottets» och slutar å s. 70 med orden »ifrågavarande utredningsyrkandena», bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser det dock vara anledning till ytterligare höjning av förvärvsavdragen. Såsom framhållits i motionerna I: 736 och II: 870 är det emellertid angeläget, att en ökad avdragsrätt inte får en sådan utformning, att endast de förvärvsarbetande kvinnor, som befinner sig i de högre inkomstskikten, får ett väsentligt utbyte av densamma. De kostnader för inkomsternas förvärvande, som i ifrågavarande avseende bör vara avdragsberättigade, torde i allmänhet procentuellt räknat vara större ju lägre inkomsten är. Vid ytterligare lättnad på detta område bör därför en höjning av avdragsrättens procentuella del i första hand komma i fråga. Särskilt bör prövas möjligheten att vid låg förvärvsinkomst tillämpa rätt till högt procentuellt avdrag, varvid lämplig avtrappning bör ske för de högre inkomstlägena. I andra hand bör en höjning av det maximala avdragsbeloppet komma i fråga. Allmänna skatteberedningen har enligt sina direktiv att pröva frågan om skattebördans avvägning mellan gifta och ensamstående skattskyldiga. I motionerna I: 736 och II: 870 förordas, att skatteberedningen härvid skyndsamt skall överväga höjning av förvärvsavdragen för förvärvsarbetande gift kvinna med hemmavarande barn under 16 år enligt de ovan anförda riktlinjerna. Utskottet tillstyrker detta. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat även motionerna I: 721 och II: 882 samt I: 732 och II: 884 i den del här är i fråga.

Då genom 1960 års reform av förvärvsavdragsreglerna förvärvsavdraget för gift kvinna med inkomst av eget arbete eller rörelse höjdes till maximalt 2 000 kronor i fall, då hon har hemmavarande barn under 16 år, beslutades att gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet skulle ha rätt endast till det fasta avdraget å 300 kronor. En sådan kategoriklyvning kan enligt utskottets mening inte accepteras. I motionerna I: 736 och II: 870 föreslås, att gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet skall ha rätt till kvotavdrag enligt samma villkor som gäller för gift kvinna med inkomst av eget arbete eller rörelse, d. v. s. till avdrag med maximalt 2 000 kronor. Utskottet tillstyrker, att beslut nu fattas i enlighet med vad som sålunda förordats i dessa motioner, och anser sig härmed ha besvarat även motionerna I: 721 och II: 882 i förevarande avseende.

Vid s. k. faktisk sambeskattning, d. v. s. i de fall då hustrun deltagar i mannens förvärvsverksamhet inom förvärvskällorna jordbruksfastighet eller rörelse, gäller förvärvsavdrag med 300 kronor vid såväl den statliga som den kommunala beskattningen, oberoende av om minderåriga barn finns i hemmet eller inte. Såsom framhålls i motionerna I: 736 och II: 870 bör emellertid förvärvsavdrag för hustruns arbete i makarnas jordbruk eller rörelse anses principiellt lika berättigat som för annat förvärvsarbete. I de fall där minderåriga barn finns i hemmet bör det därför vara motiverat att medge ett förhöjt förvärvsavdrag. I de nämnda motionerna föreslås, att gift man med inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse skall medges kvotavdrag med 20 procent av högst 3 500 kronor, d. v. s. ett kvotavdrag med högst 700

kronor och ett sammanlagt förvärvsavdrag med högst 1 000 kronor, när hustrun är verksam i förvärvskällan och barn under 16 års ålder finns i hemmet. Utskottet tillstyrker detta. Härmed anser sig utskottet även ha besvarat motionerna I: 721 och II: 882 i den del här är i fråga.»

dels ock att utskottet bort under punkten B 21) hemställa,

a) att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

*lag om ändrad lydelse av 46 § 3 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)*

Häri genom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

§ 46.

3 mom. Har gift kvinna haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor, eller, om hon haft hemmavarande barn under 16 år, med 300 kronor jämte 20 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 2 000 kronor.

Har gift man haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp. Har hustrun haft hemmavarande barn under 16 år och har hon i ej blott ringa omfattning deltagit i arbetet i förvärvskällan, må mannen utöver sagda belopp åtnjuta avdrag jämväl med 20 procent av det belopp, som motsvarar femtedelen av hans inkomst av förvärvskällan, dock så att det fasta avdraget och kvotavdraget sammanlagt uppgår till högst 1 000 kronor.

Avdrag enligt — — — 2 000 kronor.

Avdrag enligt — — — sagda kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år.

b) att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 736 och II: 870 samt i anledning av motionerna I: 721 och II: 882 samt motionerna I: 732 och II: 884 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt prövning av frågan om höjning av förvärvsavdragen för förvärvsarbetande gift kvinna med hemmavarande barn under 16 år enligt de riktlinjer utskottet ovan anfört.

Angående övergångsbestämmelserna till förslaget till förordning om ändring i förordningen om allmän varuskatt

XVIII) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka — under åberopande av motionen II: 871 av herr Kollberg —

dels anfört följande:

Angående skatt å vara som förvärvats i december 1961

De föreslagna ändringarna i förordningen om allmän varuskatt är såsom tidigare nämnts avsedda att träda i kraft den 1 januari 1962. Övergångsbestämmelserna innebär emellertid att en vara, som av konsument förvärvats i december 1961, då den lägre skatten fortfarande gällde, blir belagd med den högre skatten om betalningen erlägges först efter årsskiftet. Detsamma blir förhållandet med tjänsteprestationer.

Innebörden av bestämmelserna är alltså att den som köper en vara i december 1961 — då den lägre skattesatsen fortfarande gäller — och får varan till sig överlämnad men icke erlägger likvid före den 1 januari 1962, skulle bli skyldig att utöver de 4 %, som varan regelmässigt påförts vid inköpet, vid likviden i januari erlägga ytterligare 2 %.

Rent praktiskt sett blir följderna av detta att det i de flesta fall blir handelen som får betala den förhöjda skatten för dessa varor. Det måste ställa sig utomordentligt svårt för en köpman att i januari kräva sina kunder på ytterligare skatt för varor som dessa förvärvat och kanske konsumerat innan den högre skattesatsen trädde i kraft.

Allvarliga principiella invändningar måste riktas mot det betraktelsesätt som ligger bakom de föreslagna övergångsbestämmelserna.

Den allmänna varuskatten är ju till sin konstruktion en indirekt konsumtionsskatt, avsedd att övervältras på konsumenten. Konsumenten är alltså skattebäraren, som reellt får bära skatten genom fördyring av sin konsumtion. Skattskyldigheten inträder vid den tidpunkt då de skattepliktiga varorna förvärvas av konsumenten. Vad nu sagts vinner stöd av departementschefens i tidigare sammanhang uttalade rekommendation att den allmänna varuskatten inkalkyleras i konsumentpriset.

Rent juridiskt sett är det ostridigt, att äganderätten vid köp övergått till köparen redan i och med att köpeavtal har träffats och varan överlämnats till köparen även om likvid erlägges vid en senare tidpunkt.

Skattesubjektet är i förevarande fall vederbörande handlande, som formellt är förpliktigad att inleverera skatt för samtliga av honom försålda skattepliktiga varor sedan likvid för varan influtit. Formella regler har därför uppställts angående handlandens skyldighet att inleverera skatten. Naturligt är att statens fordringsrätt knytes till betalningsmomentet, eftersom handlanden först vid denna tidpunkt har kassamässiga möjligheter att erlägga skatten. Vad nu sagts får icke skymma konsumtionsskattens reella natur, nämligen att varan är skattens föremål och att tidpunkten för uppkomsten av konsumentens skyldighet att bära skatten är när de skattepliktiga varorna förvärvas av honom. Denna princip, som tidigare utvecklats, måste även komma till uttryck i övergångsbestämmelserna i samband

med en höjning av skattesatsen. Detta har emellertid icke skett. Innebörden av de nu föreslagna övergångsbestämmelserna är nämligen, att man belagt vissa varupartier med en retroaktiv skatt.

Med stöd av vad här anförts bör övergångsbestämmelserna utformas så, att det klart utsäges, att de nu föreslagna ändringarna av förordningen om allmän varuskatt icke äger tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande inom riket av vara eller tjänsteprestation som skett före den 1 januari 1962, då förordningen träder i kraft.

Angående avtal som slutits före tidpunkten för förordningens antagande och publicering

Övergångsbestämmelserna innebär vidare, att den högre varuskatten i vissa fall skall tillämpas i fråga om tillhandahållande av vara på grund av skriftligt avtal med bestämt pris, som slutits efter den 1 november 1961. Dessutom föreslås vissa regler beträffande import på grundval av avtal slutna efter nämnda dag.

På skattelagstiftningen måste ställas det minimikravet att medborgarna skall kunna i det ögonblick de genomför en transaktion avgöra storleken av skattskyldigheten. Genom de här ovan refererade övergångsbestämmelserna åsidosättes detta minimikrav. Att en skattehöjning blivit föreslagen är ej tillräckligt utan bestämmelser härom måste ha blivit antagna och publicerade.

De i propositionen föreslagna övergångsbestämmelserna bör därför ändras så att sådant tillhandahållande av varor eller tjänsteprestationer efter den 31 december 1961, varom skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, slutits före dagen efter den då förordningen utkommer av trycket, lämnas oberörda av den höjda skatten. Ett motsvarande stadgande bör meddelas i fråga om import av varor.

dels ock ansett att utskottet bort under punkten A II hemställa,

att riksdagen — under åberopande av innehållet i motionen II: 871 av herr Kollberg — måtte antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt med de ändringarna, att 49 § samt punkt 1 av övergångsbestämmelserna erhåller följande lydelse:

49 §.

Vid debitering — — — (= utskottets förslag s. 79 rad 19 uppifrån — rad 9 nedifrån) — — — helt krontal.

1. Förordningen äger icke tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande inom riket av vara eller tjänsteprestation som skett före den 1 januari 1962. Ej heller äger förordningen tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande inom riket av vara eller tjänsteprestation som skett före den 1 januari 1962.

hållande inom riket efter den 31 december 1961 av vara eller tjänsteprestation eller i fråga om införsel till riket av vara, varom skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, slutits före dagen efter den då förordningen utkommit av trycket. Vad nu sagts om verkan av skriftliga avtal skall ock gälla i fråga om införsel till riket, därest den, för vars räkning införseln sker, före den 1 januari 1962 till generaltullstyrelsen skriftligen anmält sin avsikt att vid införseln återopa avtalet. Icke heller skall förordningen äga tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande genom postverkets försorg av periodiska publikationer, för vilket vederlag influtit till postverket före utgången av år 1961, ändå att vederlaget först därefter kommer mottagaren till godo.

Angående utredning om allmänna varuskattens uttagande i tidigare led samt om en förutsättningslös prövning av den lämpliga utformningen av en indirekt beskattning

XIX) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman* vilka — under återopande av vad som i denna fråga anförts i motionerna I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. — ansett att utskottet under punkten B 17) bort föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa,
att allmänna skatteberedningen vid sin översyn av skattesystemet skall vid sin prövning av den indirekta beskattningen — utan att vara bunden vid nuvarande omsättningskatt — väga mot varandra olika former därav samt

att utredning göres om möjligheterna att genom uttagande av varuskatten i tidigare led befria detaljhandeln från uppbörden.

XX) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka

dels ansett att det stycke i utskottets yttrande, som på s. 72 börjar med orden »Detta spørsmål» och på s. 73 slutar med orden »berörda delar», bort ha följande lydelse:

»Den nuvarande utformningen av omsättningskatten som en detaljhandelskatt medför betydande extra arbete och besvär för de stora företagargrupper, som ålagts att ha hand om uppbörden av skatten. Såsom framhållits i motionerna I: 726 och II: 875 måste man vid en höjning av detaljhandelskatten dessutom befara, att en viss del av varudistributionen söker sig andra vägar än den ur varuskattens synpunkt lätt kontrollerbara butikshandeln. Varuskatt i partihandels- eller fabrikationsledet har enligt utskottets mening påtagliga fördelar framför detaljhandelskatten. Detta spørsmål hade riksdagen att taga ställning till i anledning av väckta motioner senast vid innevarande års vårsession. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 30 framhöll utskottet bl. a., att den allmänna skatteberedningen vid sina över-

väganden rörande varuskattens roll i beskattningssystemet kunde komma till sådana resultat, att frågan huruvida skatten bör tas ut i partihandels- eller detaljhandelsledet kan bli föremål för omprövning. Den i propositionen föreslagna höjningen av den allmänna varuskatten motiverar emellertid att frågan upptages till skyndsamt prövning. I motionerna I: 726 och II: 875 liksom i motionerna I: 733 och II: 881 förordas så skyndsamt prövning av en omläggning av den allmänna varuskatten till partihandels- eller fabriktionsledet, att förslag i ärendet kan föreläggas om möjligt redan 1962 års riksdag. Utskottet tillstyrker detta.»

dels ock ansett att utskottet under punkterna B 11), 17) och 18) bort hemställa,

att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 726 och II: 875 samt motionerna I: 733 och II: 881 ävensom i anledning av motionerna I: 732 och II: 884, samtliga motioner såvitt här är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla om så skyndsamt prövning av en omläggning av den allmänna varuskatten till partihandels- eller fabriktionsledet, att förslag i ärendet kan föreläggas om möjligt redan 1962 års riksdag.

Angående undantagande från allmän varuskatt av investeringsvaror

XXI) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka anfört och hemställt följande:

Såsom påpekats i flera av de föreliggande motionerna innehåller den nuvarande, allmänna varuskatten ett inslag av investeringsskatt, därigenom att varuskatt uttages även för investeringsvaror. Skatten får härigenom en särskilt kostnadsstegrande effekt, vilket ur flera synpunkter måste anses som olyckligt. Vad den konjunkturpolitiska aspekten angår, förfelar skatten i denna konstruktion sitt eventuellt avsedda syfte, alldenstund en investeringsskatt måste vara tidsbegränsad för att nå en investeringsåterhållande och därmed konjunkturdämpande verkan. Det framstår därför som synnerligen motiverat att allmänna skatteberedningen vid sin översyn av den indirekta beskattningen, varvid såväl konjunkturpolitiska som kostnads- och konkurrensmässiga hänsyn måste noga beaktas, tar upp frågan om investeringarnas behandling inom ramen för den indirekta beskattningen. Naturligt synes då vara att pröva frågan om investeringarnas undantagande från omsättningsskatteplikt. Denna angelägenhet, som har ett omedelbart samband med de svenska företagens konkurrensförmåga gentemot utländska företag, måste självfallet bli alltmer trängande ju längre den ekonomiska integrationen i Europa fortsätter och skärpes i och med att skattesatsen höjs. Vi anser därför att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t bör understrika det angelägna i att här berörda problem skyndsamt och ingående tas upp av den allmänna skatteberedningen. Utskottet hade således enligt vår mening under punkterna B 6), 11) och 17) bort föreslå,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 721 och II: 882, I: 732 och II: 884 samt I: 726 och II: 875 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att det synes riksdagen angeläget att allmänna skatteberedningen upptar till ingående prövning frågan om investeringarnas behandling inom ramen för den indirekta beskattningen, varvid utslagsgivande hänsyn bör fästas vid de kostnadsmässiga verkningarna med avseende å de svenska företagens konkurrenskraft gentemot utländska företag samt vid de konjunkturpolitiska aspekterna för utformningen av en indirekt skatt avseende investeringskostnader.

XXII) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka

dels ansett, att det stycke i utskottets yttrande på s. 73, som börjar med orden »Utskottet vill» och slutar med orden »motionerna I: 726 och II: 875», bort ha följande lydelse:

»Vid en omläggning av den allmänna varuskatten till partihandels- eller fabriktionsledet ökas möjligheterna att från beskattningen undanta för näringslivet och produktionen särskilt betydelsefulla varor. Främst bör detta gälla investeringsvaror i syfte att underlätta näringslivets utveckling och rationalisering. I motionerna I: 726 och II: 875 förordas prövning av möjligheterna att från den allmänna varuskatten undanta betydelsefulla varor, som enbart eller huvudsakligen användes i näringslivets investeringar. Vid en sådan utformning av beskattningen kan även tillgodoses motionsyrkandena om undantagande av begagnade traktorer, lantbruksmaskiner m. m. från beskattningen, vilka utskottet behandlar i det följande. Utskottet tillstyrker yrkandet i motionerna I: 726 och II: 875 angående prövning av möjligheterna att från beskattningen undanta betydelsefulla investeringsvaror.»

dels ock ansett, att utskottet under punkten B 11) bort hemställa,

att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 726 och II: 875, såvitt här är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om prövning av möjligheterna att från den allmänna varubeskattningen undantaga betydelsefulla varor, som enbart eller huvudsakligen användes i näringslivets investeringar, i enlighet med vad utskottet ovan anfört.

Angående undantagande från allmän varuskatt av förbearbetade byggnadsvaror

XXIII) av herrar *Hagberg*, *Spetz*, *Söderquist*, *Yngve Nilsson*, *Kollberg*, *Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka — under åberopande av de likalydande motionerna I: 724 av herr Gösta Jacobsson samt II: 872 av herrar Kollberg och Källenius —

dels anfört följande:

Genom den nuvarande utformningen av den allmänna varuskatten åstadkommes en icke avsedd snedvridning i konkurrenshänseende i fråga om

sådana varor som fabriksbetong och andra förbearbetade byggnadsvaror. Vid tillverkning av dylika varor i fabrik belastas dessa med skatt för hela sitt värde under det att vad som framställs på byggnadsplatserna belastas med skatt blott för värdet av den i betongmassan ingående cementen.

Bristerna i varuskattens utformning på förevarande område har tidigare uppmärksamats och 1960 års bevillningsutskott ansåg, att utvecklingen på nu ifrågavarande område borde följas med vaksamhet. Vid en höjning av den allmänna varuskatten kommer de icke önskvärda konsekvenserna att ytterligare markeras. Vi anser därför, att en ändring bör komma till stånd till undvikande av denna snedbelastning.

Inom utskottet har upplysts att tidigare gjorda undersökningar av den högre skattebelastningen på de fabriksstillverkade varorna i fråga om ett normalt bygge i Stockholm visat att kostnaden per kubikmeter betong stiger med 1: 35 kronor. Detta belopp skulle öka vid en höjning av skattesatsen, vilket tillsammans med andra kostnadsstegringar kan föranleda, att den mindre rationella metoden att tillverka dessa varor på byggnadsplatsen skulle ges företräde.

dels ock ansett, att utskottet bort under punkten B 17) hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av de likalydande motionerna I: 724 av herr Gösta Jacobsson och II: 872 av herrar Kollberg och Källenius i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag till 1962 års riksdag om ändring i förordningen om allmän varuskatt innebärande att de fabriksstillverkade betongvarorna och s. k. förbearbetade byggnadsvaror icke belastas med högre varuskatt än sådana varor som framställs på byggnadsplatsen.

Angående undantagande från allmän varuskatt av förbrukningsartiklar i produktionen

XXIV) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka — under åberopande av vad som i denna fråga anförts i motionerna I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. samt I: 732 av herr Lundström m. fl. och II: 884 av herr Ohlin m. fl. — ansett, att utskottet under punkterna B 6) och 17) bort föreslå,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 721 och II: 882 samt I: 732 och II: 884, såvitt avser här berörda fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag till 1962 års riksdag om sådan ändring av förordningen om allmän varuskatt (omsättningskatt) att sådan skatt ej skall uttagas på förbrukningsartiklar, som användes för produktionen inom industrien, handeln, hantverket, jordbruket och fisket.

XXV) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett, att det stycke i utskottets yttrande på s. 75, som börjar med orden »Såvitt utskottet» och slutar med orden »från skatteplikt», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har tillstyrkt prövning av möjligheterna att från den allmänna varuskatten undanta betydelsefulla investeringsvaror. Skäl kan finnas för undantagande av ytterligare varugrupper. Utskottet är emellertid inte för närvarande berett att tillstyrka prövning härav.»

Angående undantagande från allmän varuskatt av fiskeredskap samt begagnade traktorer

XXVI) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka anfört och hemställt följande:

I motionerna I: 712 av herr *Spetz* och II: 856 av herr *Johansson* i Öckerö m. fl. hemställes, att fiskeredskap skall undantagas från skatteplikt enligt förordningen om allmän varuskatt. I motionerna I: 723 av herr *Isacson* m. fl. och II: 873 av herrar *Hedin* och *Östlund*, I: 733 av herr *Ferdinand Nilsson* och II: 881 av herr *Grebäck* m. fl. samt II: 878 av herr *Eriksson* i Bäckmora m. fl. framföres vidare yrkanden avseende undantag från skatteplikt för begagnade traktorer. Även frågan om beskattningen av begagnade jordbruksmaskiner i övrigt beröres i några av motionerna.

Enligt vår mening talar väsentliga skäl för den ståndpunkt motionärerna intagit. Vi anser det angeläget att Kungl. Maj:t till skyndsamt prövning tar upp de spörsmål motionärerna rest och anser därför att utskottet under punkterna B 3), 8), 18) och 26) bort hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att Kungl. Maj:t måtte förelägga 1962 års riksdag förslag om undantag från skatteplikt enligt varuskatteförordningen av fiskeredskap samt begagnade traktorer och jordbruksmaskiner.

Angående undantagande från allmän varuskatt av böcker och musikalier

XXVII) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka anfört och hemställt följande:

I motionerna I: 730 av herr *Kaijser* m. fl. och II: 879 av herr *Björkman* m. fl., vari yrkas att från skatteplikt enligt förordningen om allmän varuskatt skall undantagas böcker och musikalier (noter), framhålles att den del av bokköpen som helt eller delvis subventioneras av det allmänna utgör omkring 1/3 av hela bokförsäljningen i landet, i kronor räknat. Eftersom böcker inte är att hänföra till behovsvaror i egentlig mening, måste vidare en successivt höjd varuskatt i längden få en prohibitiv verkan till men för kulturutvecklingen i landet.

Vi delar motionärernas uppfattning och anser att utskottet under punkten B 15) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 730 och II: 879 måtte besluta, att 10 § 1 mom. 7) varuskatteförordningen skall erhålla följande lydelse:

»7. Allmänna nyhetstidningar så ock periodiskt utgivna medlemsblad,

personaltidningar och liknande publikationer, i den mån de tillhandahållas utan särskild avgift, samt andra periodiskt utgivna publikationer, om dessa väsentligen framstå såsom organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för religiösa, nykterhetsfrämjande, politiska, idrottsliga eller försvarsfrämjande ändamål eller att företräda vanföra eller eljest arbetshindrade medlemmar ävensom böcker och musikalier (noter).»

Angående undantagande från allmän varuskatt av ammunition till frivilliga skytteväsendet

XXVIII) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka anført och hemställt följande:

I motionerna I: 720 av herr Nils Elowsson och II: 867 av herr Ståhl hemställes, att ammunition som inköpes av till frivilliga skytteväsendet anslutna organisationer måtte undantagas från allmän varuskatt. Med hänsyn till den betydelse ur försvarssynpunkt som de frivilliga skytteorganisationerna har och då medlemmarna i dessa organisationer själva får betala kostnaderna för den ammunition som organisationerna tillhandahåller, finner vi motionärernas yrkande berättigat och anser därför, att utskottet under punkten B 5) bort hemställa,

att riksdagen måtte besluta att till 10 § 1 mom. varuskatteförordningen skall fogas en ny punkt, betecknad 9, av följande lydelse:

»9. Ammunition, som försäljes till organisationer tillhörande det frivilliga skytteväsendet.»

Angående bensinskatten

XXIX) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka anført och hemställt följande:

Under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 697 av herr Stefanson m. fl. och II: 848 av herr Carlsson i Stockholm m. fl. samt I: 721 av herr Hagberg m. fl. och II: 882 av herr Heckscher m. fl. anser vi att utskottet under punkten A I 3) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till förenämnda motioner måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 188 i vad gäller höjningen av bensinskatten.

XXX) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka

dels ansett, att den del av utskottets yttrande, som börjar på s. 76 rad 24 uppifrån med orden »Vad härefter» och slutar på s. 77 rad 20 uppifrån med orden »begärda skrivelsen», bort ha följande lydelse:

»Vad härefter angår frågan om höjning av bensinskattens belopp vill utskottet först framhålla, att den allmänna varuskatten inte bör utgöra motiv för höjning av bensinskatten. Den sistnämnda skatten är en specialskatt, avsedd för vägändamål och skatteuttagets höjd bör därför avvägas efter medelsbehovet på det område, som bensinskatten avser.

Såsom framhålles i motionerna I: 727 och II: 876 är det emellertid i nu-

varande läge nödvändigt att uppmärksamma utvecklingen på vägväsendets område. Under de senaste åren har en kraftig ökning skett av fordonsvikterna och trafikintensiteten, varigenom följt en väsentlig stegring av slitage på vägarna. Om huvudparten av våra vägar måste man säga, att de inte har tillfredsställande kapacitet att bära den allt tyngre och intensivare trafiken. För den närmaste framtiden måste man räkna med en snabbare trafikökning än vad som tidigare förutsetts. Detta torde särskilt gälla de vägar, som är av betydelse för skogsbrukets och industriens transporter.

Såsom redovisas i de sistnämnda motionerna har vägunderhållet eftertratts på sätt som måste bedömas som allvarligt. Trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder exempelvis har inte kunnat utföras i tillräckligt omfattning. Den starka eftersläpning som uppkommit beträffande vissa slag av underhållsåtgärder motiverar nu en kraftig insats, om inte en förstöring skall ske av det kapital, som vårt befintliga vägnät representerar. I vissa avseenden måste det också anses nödvändigt, att ombyggnad av vägar sker tidigare än vad som förutsatts i flerårsplanerna, främst i fråga om vägar, som är av särskild betydelse för skogsbrukets och industriens transporter.

De nuvarande bilskatteinkomsterna måste, såsom framgår av motionerna I: 727 och II: 876, bedömas som otillräckliga för den nödvändiga intensifieringen av vägunderhåll och vägbyggande. Utskottet anser det därför angeläget, att nya medel i viss utsträckning ställs till förfogande för vägväsendet.

I propositionen har föreslagits höjning av bensinskatten med 5 öre per liter. En sådan höjning skulle emellertid enligt utskottets mening innebära en alltför hård belastning för bilismen och näringslivet särskilt i glesbygderna. I motionerna I: 727 och II: 876 förordas höjning av bensinskatten med 3 öre per liter, varigenom ytterligare cirka 75 milj. kronor per år skulle tillföras vägväsendet. Även en sådan höjning medför givetvis en ökad belastning. Den är dock enligt utskottets mening ekonomiskt riktig med hänsyn till den förbättring av vägstandarden, som härvid möjliggöres. En förbättrad vägstandard betyder minskad förslitning av bilmaterialet och möjliggör även i övrigt väsentliga besparingar i driftskostnaderna. Utskottet tillstyrker sålunda motionsyrkandet om höjning av bensinskatten med 3 öre. Härav framgår, att utskottet avstyrker motionerna I: 697 och II: 848 samt motionerna I: 721 och II: 882 i den del här är i fråga.

I motionerna I: 727 och II: 876 förordas, att de ökade medel, som inflyter genom den föreslagna bensinskattehöjningen, omedelbart skall tas i anspråk för vägväsendet för vägunderhåll och vägbyggande i enlighet med vad som anförts i motionerna. Utskottet tillstyrker även detta och understryker angelägenheten av att härvid tillgängliga medel anvisas på tilläggsstat redan för innevarande budgetår.»

dels ock ansett, att utskottet under punkterna A I 3) och B 12) bort hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 727 och II: 876 ävensom

med avslag å motionerna I: 697 och II: 848 samt I: 721 och II: 882, samtliga motioner såvitt här är i fråga,

a) antaga följande

Förslag

till

Förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

2 §.

Skatten utgår med trettiosex öre för liter.

Skatten beräknas — — — av volymen.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962.

2. Den som icke är registrerad enligt 5 § skall erlägga lagerskatt för den myckenhet bensin och andra jämlikt 1 § skattepliktiga varor han innehar vid denna förordnings ikraftträdande med tre öre för liter, dock icke om myckenheten sammanlagt understiger 2 500 liter.

Den som — — — (= Kungl. Maj:ts förslag) — — — i allmänhet.

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande av förslag till 1962 års riksdag om omedelbart ianspråktagande av medel, som inflyter genom den under a) ovan förordade höjningen av bensinskatten med 3 öre per liter, för åtgärder för vägunderhållet, särskilt sådana som är angelägena ur trafiksäkerhetssynpunkt, samt för ombyggnad av vägar, som är av särskild betydelse för skogsbrukets och industriens transporter, i enlighet med vad utskottet ovan anfört.

XXXI) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka

dels ansett, att det stycke i utskottets yttrande på s. 76, som börjar med orden »Vad först» och slutar med orden »av bensinskatten», bort ha följande lydelse:

»Vad först angår sistnämnda spörsmål vill utskottet erinra om att utredningen rörande näringslivets lokalisering för närvarande har att pröva möjligheterna av en utjämning av levnads- och produktionskostnaderna mellan Norrland och övriga delar av landet. En sådan utjämning är givetvis av största betydelse ur lokaliseringspolitisk synpunkt. Då förslag från nämnda utredning emellertid inte ännu synes vara att förvänta, framstår det som

nödvändigt, att särskilda åtgärder nu skyndsamt vidtas för en sådan kostnadsutjämning och i varje fall till förhindrande av en ytterligare försämring av kostnadsläget för Norrland vid en bensinskatt höjning. I motionerna I: 711 och II: 855 förordas i detta syfte en sådan differentiering av bensinskatten, att ett enhetligt försäljningspris på bensin kan hållas i hela landet. En sådan differentiering av bensinskatten bör kunna uppnås antingen vid det direkta skatteuttaget vid försäljningen eller genom restitutionsförfarande. Utskottet tillstyrker sålunda motionsyrkandet.»

dels ock ansett, att utskottet under punkten B 2) bort hemställa, att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 711 och II: 855 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt prövning och förslag rörande differentiering av bensinskatten antingen vid det direkta skatteuttaget vid försäljningen eller genom restitutionsförfarande, så att priset på bensin kan hållas enhetligt i hela landet, i enlighet med vad utskottet ovan anfört.

XXXII) av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*, vilka ansett, att det stycke i utskottets yttrande på s. 77, som börjar med orden »I likhet» och slutar med orden »till motionerna», bort ha följande lydelse:

»I likhet med departementschefen anser utskottet att restitutionsfrågorna bör avgöras i annat sammanhang. Utskottet förutsätter emellertid, att de i motionerna ställda yrkandena härvid kommer att beaktas.»

Angående återhållsamhet med statsutgifterna

XXXIII) av herrar *Hagberg*, *Yngve Nilsson*, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka under åberopande av innehållet i denna del i de likalydande motionerna I: 721 av herr *Hagberg* m. fl. och II: 882 av herr *Heckscher* m. fl. ansett, att utskottet bort under punkten B 6) hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att redan under löpande budgetår sådana begränsningar göres i utnyttjandet av beviljade anslag, att statens utgifter minskas i den utsträckning som svarar mot i nyssnämnda motioner föreslagna skattelättnader.

Angående punktskatterna

XXXIV) av herrar *Hagberg*, *Spetz*, *Söderquist*, *Yngve Nilsson*, *Kollberg*, *Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka anfört och hemställt följande:

I de likalydande motionerna I: 735 av herrar *Stefanson* och *Gösta Jacobson* samt II: 883 av herr *Nordgren* m. fl. har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning rörande vilka punktskatter som lämpligen bör avskaffas i samband med höjningen av omsättningsskatten. Motionärerna erinrar om att 1952 års kommitté för indi-

rekta skatter i sitt betänkande rörande den statliga indirekta beskattningen (SOU 1957: 13) betonat det angelägna i att den indirekta beskattningen gjordes likformig. Enligt kommitténs mening borde en vara inte beskattas högre än en annan, om inte särskilda motiv för den högre beskattningen föreläge. Kommittén förordade direkt ett slopande av ett flertal punktskatter och ansåg beträffande andra som hade en relativt stor fiskal betydelse att ett slopande av dessa borde övervägas i samband med att skattesatsen för en eventuell allmän indirekt beskattning fastställdes. Motionärerna framhåller att skälen för att slopa punktskatter, som inte är betingade av särskilda omständigheter, är starkare i och med att omsättningsskatten höjes. Med hänsyn särskilt till sistnämnda omständighet vill vi betona det angelägna i att den allmänna skatteberedningen, som enligt sina direktiv har att överse det nuvarande systemet av indirekta skatter, ägnar särskild uppmärksamhet åt frågan i vad mån nu utgående punktskatter bör fortbestå vid sidan av en generell indirekt beskattning.

Vi anser därför att utskottet under punkten B 20) bort hemställa,
att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte ge till
känna vad ovan anförts.

Särskilt yttrande

av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Björkman*, vilka anför följande:

»Vad gäller frågan om socialförsäkringarnas finansiering, vill vi erinra om att den allmänna skatteberedningen enligt direktiven i samband med översynen av skattesystemet även skall ingå på denna fråga. I detta sammanhang vill vi framhålla, att ett fastare samband mellan ifrågavarande socialförsäkringars förmåns- och avgiftssida synes önskvärt. Försäkringarnas sociala karaktär motiverar å andra sidan en sådan utformning av finansieringen att personer med mycket låga inkomster befrias från avgifter eller erhåller nedsatt avgift. Det är emellertid naturligt att socialförsäkringarnas finansiering avväges i samband med den samlade översynen av skattesystemet. Att på förhand binda utredningen vid en viss lösning bör enligt vår mening inte ifrågakomma.»